

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA
HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON
ŽUPANIJSKI / KANTONALNI SUD U MOSTARU
Broj: 07 0 K 011315 16 K 2
Mostar, 25.10.2021. godine**

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Županijski/Kantonalni sud u Mostaru, u vijeću sastavljenom od sutkinje Daniele Dalipagić Rizvanović, kao predsjednika vijeća, sutkinja Vere Sudar i Azre Šunje, kao članova vijeća, i uz sudjelovanje Adise Špago kao zapisničara, u kaznenom postupku protiv optuženog -----, zastupanog po branitelju -----, odvjetniku iz -----, zbog kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. preuzetog Kaznenog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, po optužnici Tužiteljstva BiH-Posebno odjeljenje za ratne zločine broj T20 0 KTRZ 0008693 14 od 01.08.2014. godine, koja je izmijenjena od strane tužitelja Županijskog tužiteljstva Hercegovačko-neretvanske županije/ Kantonalnog tužilaštva Hercegovačko-neretvanskog kantona, pa je, nakon održane javne glavne rasprave u dane 06.09.2021., 30.09.2021., 21.10.2021. i 22.10.2021. godine, na kome je bio prisutan županijski tužitelj Darko Zovko, optuženi ----- osobno i branitelj optuženog -----, odvjetnik iz Čapljine, na temelju čl. 300. st. 1. Zakona o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, donio i dana 25.10.2021. godine, u prisustvu županijskog tužitelja Darke Zovko, javno objavio:

P R E S U D U

Optuženi:

-----, zvan i „-----“, sin -----, rođene -----, rođen ----- u mjestu -----, općina -----, nastanjen u -----, ul. -----, po zanimanju -----, nezaposlen, ----, otac jednog djeteta, lošeg imovnog stanja, po nacionalnosti Hrvat, državljanin BiH i R.Hrvatske, ranije osuđivan Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 009124 12 Kri, pravomoćna dana 22.09.2016. godine, zbog kaznenog djela Zločin protiv čovječnosti iz čl. 172. st. 1. tč. h) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina- na izdržavanje kazne stupio dana 24.02.2017. godine, kaznu još uvijek izdržava u Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, ne vodi se drugi kazneni postupak

K r i v j e

Što je:

Za vrijeme rata u Bosni i Hercegovini i oružanog sukoba u Bosni i Hercegovini između Hrvatskog vijeća odbrane (HVO) i Armije Republike Bosne i Hercegovine, u vremenskom periodu od mjeseca studenog 1993. godine do mjeseca lipnja 1994. godine, u svojstvu

pripadnika Hrvatskog vijeća odbrane (HVO), kršeći pravila međunarodnog prava i to odredbu članka 3. stavak 1. točka a) i c) IV Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata, od 12.8.1949. godine, nečovječno postupao i nanosio povrede tjelesnog integriteta civilima bošnjačke nacionalnosti na način što je:

1. Neutvrđenog dana u novembru mjesecu 1993. godine, dok su zatvorenici iz zatvora „Heliodrom“, među kojima je bio i -----, izvodili radove u Šantićevoj ulici u Mostaru, nečovječno postupao prema civilu -----, na način da je istoga odveo u obližnji bunker, prijeteći mu da će ga zaklati i naredio mu da sjedne na stolicu ispred puškarnice u bunkeru, zatim zapalio cigaretu i prislonio je na puškarnicu, kao da izgleda da je ----- istu zapalio i izložio ga opasnosti da ga neko od pripadnika Armije Republike BiH koji su bili u obližnjim bunkerima, naspram bunkera u kojem je bio -----, ubije, a kada je vidio da niko od pripadnika Armije Republike BiH ne puca, udario ga otvorenom šakom u predjelu glave, od kojeg udarca je ----- pao sa stolice na tlo, da bi ga potom nastavio udarati šakama i nogama na kojima su mu bile vojničke čizme, po cijelom tijelu, a nakon toga izvadio nož i razrezao ga u predjelu vrata ispod desnog uha, pa mu ponovno naredio da sjedne na stolicu ispred puškarnice, na glavu mu stavio šljem i sunčane naočale, ponovo prinio zapaljenu cigaretu između njegovog lica i puškarnice, a kada je vidio da niko od pripadnika Armije Republike BiH ne puca, naredio mu da ustane i da izađe iz bunkera, te ga na izlasku iz bunkera ponovo udario nogom, da bi istoga dana, u poslijepodnevnim satima, u Šantićevoj ulici u Mostaru ispred zgrade KUD „Abrašević“ ponovo pozvao ----- da mu priđe i rekao mu da krene sa njim do obližnjeg bunkera, te kada je ----- krenuo, istog udario kundakom puške tri puta u predjelu leđa, a zatim mu rekao da se vrati do ostalih zatvorenika, što je sve za posljedicu imalo trpljenje fizičkih i psihičkih bolova i straha kod oštećenog -----;

2. U noći 6/7 svibnja 1994. godine, ušao u stan -----, zvani „-----“, oca -----, koji se nalazio u ulici ----- u Mostaru, naoružan i u maskirnoj uniformi, kojom prilikom je nečovječno postupao i nanio oštećenom povrede tjelesnog integriteta, na način da ga je odmah po ulasku u stan, udario šakom u lice, pri tom ga pljujući po licu rakijom iz svojih usta, od kojih udaraca je ----- pao na parket, da bi za vrijeme dok je ovaj ležao na podu, pretražio mu stan, a zatim ponovno ušao u sobu, gdje se nalazio -----, popeo se na komodu pored koje je ovaj stajao, a potom skočio sa iste komode i desnom nogom ga udario u predio rebra uslijed čega mu je slomio IX i X rebro, da bi potom, dok je ----- ležao na podu više puta ga pljuvao po licu, te ga tri do četiri puta udario nogom u leđa, uslijed čega je oštećeni trpio bolove, što je sve imalo za posljedicu nanošenje fizičkih povreda i povreda osobnog dostojanstva kod oštećenog -----.

Čime je radnjama opisanim u točki 1. i 2. počinio kazneno djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 142. stavak 1. preuzetog Kaznenog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,

pa ga sud primjenom iste zakonske odredbe i primjenom odredaba o ublažavanju kazne iz članaka 41. stavak 1., 42. točka 2. i 43. stavak 1. točka 1. preuzetog Kaznenog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije,

O S U Đ U J E
NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 3 (TRI) GODINE

Temeljem članka 212. stavak 3. Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH, oštećeni -----, sa imovinsko-pravnim zahtjevom se upućuju na parnicu.

Temeljem članka 202. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH optuženi se oslobađa plaćanja troškova kaznenog postupka iz članka 199 .stavak 2. točka a) do h) tog zakona i isti padaju na teret proračunskih sredstava, dok temeljem članka 204. Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH, nagrada i nužni izdaci branitelja po službenoj dužnosti će se isplatiti iz sredstava suda.

O b r a z l o ž e n j e

Tužiteljstvo Bosne i Hercegovine optužnicom broj: T20 0 KTRZ 0008693 14 od 01.08.2014. godine stavilo je na teret optuženom -----, izvršenje kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva i iz članka 173. stavak 1.točka c) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine, u vezi sa člankom 180. istog zakona, a optužnica je potvrđena dana 18.08.2014. godine. Optuženi se dana 09.09.2014. godine izjasnio da se ne osjeća krivim, nakon čega je, na prijedlog Tužiteljstva BiH, Sud Bosne i Hercegovine pravomoćnim rješenjem broj: S1 1 K 016637 14 Kv 2 od 16.09.2014. godine vođenje kaznenog postupka protiv -----e zbog navedenog kaznenog djela prenio na ovaj Županijski/Kantonalni sud u Mostaru na čijem području je kazneno djelo izvršeno, pred kojim se dalje nastavilo vođenje kaznenog postupka.

Ovaj sud je donio presudu broj 07 0 K 011315 14 K od 09.12.2015. godine kojom je optuženog ----- oglasio krivim zbog kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 142. stavak 1. preuzetog KZ SFRJ i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine i 6 (šest) mjeseci, a ta presuda je ukinuta rješenjem Vrhovnog suda FBiH broj 07 0 K 011315 16 Kž od 25.08.2016. godine.

Na glavnoj raspravi dana 04.12.2015.godine, prije okončanja dokaznog postupka tužitelj Županijskog/ Kantonalnog tužiteljstva je podnesenu i potvrđenu optužnicu izmijenio kao u pismenom podnesku broj: T07 0 KTRZ 0009736 14 od 04.12.2015.godine, koji je pročitao na glavnoj raspravi.

Tužitelj je u činjeničnom opisu umjesto navoda da je optuženi kršio odredbu zajedničkog članka 3.Ženevskih konvencija, u izmijenjenoj optužnici naveo kršenje članka 3. stavak 1. točka a) i c) IV Ženevske konvencije, a potom u činjeničnom opisu točke 1. potvrđene optužnice umjesto navoda da je optuženi teško fizički i psihički zlostavljao -----, unio navod da je optuženi nečovječno postupao prema civilu -----, te u činjeničnom opisu točke 2. potvrđene optužnice umjesto navoda da je optuženi teško fizički zlostavljao -----, unio navod da je optuženi nečovječno postupao i nanosio veliku patnju i povrede tjelesnog integriteta oštećenom -----, te je unio i opis načina postupanja optuženog prema civilu ----- . Nakon što je izmijenio optužnicu na navedeni način, tužitelj je prije završetka dokaznog postupka izvršio još usmeno na glavnoj raspravi izmjenu na način što je iz činjeničnog opisa točke 2. optužnice ispustio navod „zajedno sa -----“. Takve izmijenjene optužnice je ovlašten izvršiti shodno čl. 290. ZKP FBiH, usklađujući izmijenjene sa izvedenim dokazima na glavnom pretresu.

Ovakva ranija optužnica, uzeta je kao osnov u ponovljenom suđenju pred ovim sudom.

Nakon što je u ponovljenom postupku od strane tužitelja pročitana optužnica, optuženi se izjasnio da optužnicu ne razumije, nakon čega je predsjednica vijeća optuženom optužnicu izložila na pojednostavljen način u smislu čl. 275. st. 2. ZKP FBiH, pa se potom optuženi

izjasnio da se u optužnici navodi nešto što on nije učinio i nije mu jasno zašto mu se to stavlja na teret, što suštinski ustvari znači osporavanje tvrdnji optužnice, a ne nerazumijevanje njenih navoda, koji koncept osporavanja tvrdnji izmijenjene optužnice je obrana zadržala tijekom postupka, pa i optuženi osobno tijekom davanja iskaza u svojstvu svjedoka, što je naravno sve bilo predmet razmatranja ovoga suda pri donošenju odluke. Pri tome, kroz provedeno timsko neuropsihijatrijsko vještačenje, kao ni kroz izvedenu medicinsku dokumentaciju, nije nađen niti jedan razlog zbog koga optuženi ne bi mogao razumjeti sadržaj optužnice, posebno kada je isti vrlo aktivno sudjelovao kako u ranijem, tako i u ponovljenom postupku (u kome je branitelj tražio i puze radi konzultacija sa optuženim), čak kako je već rečeno, dajući i iskaz u svojstvu svjedoka.

Sud je u odnosu na izmijenjenu optužnicu, u činjeničnom opisu djela izvršio i određena preciziranja, u skladu sa izvedenim dokazima radi jasnijeg opisa događaja, pa je tako iz činjeničnog opisa preambule optužnice, u presudi ispustio riječi „velike patnje“ a iz točke 2. optužnice također riječi „velike patnje“, jer velike patnje nisu dokazane, te riječ „velike“ ispred riječi bolove, jer nije utvrđeno da je oštećeni trpio velike bolove.

Tužiteljstvo je predmetnom optužnicom stavilo optuženom na teret dva oblika vršenja kaznenog djela iz članka 142. stavak 1. preuzetog KZFBiH i to nečovječno postupanje i nanošenje velikih patnji i povreda tjelesnog integriteta i zdravlja (za ovaj oblik izvršenja djela je propisano alternativno nanošenje velikih patnji ili povreda tjelesnog integriteta ili zdravlja). Kako u ovom postupku tužiteljstvo nije uopće dokazivalo ni jednim dokazom da je optuženi ----- trpio velike patnje i velike bolove (što je bitno obilježje navedenog oblika izvršenja kaznenog djela), sud je iz činjeničnog opisa izbacio riječi „velike patnje“ kao nedokazane. Takva intervencija u činjeničnom opisu izvršena od strane suda, nije dovela do povrede zakonom obveznog identiteta optužbe i presude, kako je to predviđeno odredbom čl. 295. st. 1. ZKP FBiH, niti je išla na teret optuženom, izvršena intervencija suda u odnosu na navedene činjenice je ustvari umanjila kriminalnu količinu koja je optuženom stavljena na teret, ali nije utjecala na postojnost djela kako je definirano optužbom.

Iz toga slijedi, tužiteljstvo je optuženom stavilo na teret kršenje međunarodnog propisa, IV Ženevske konvencije iz članka 3. stavak 1. točka a) i c), a sud je utvrdio i zaključio da je optuženi -----, oštećenom ----- u točki 1. ove presude vrijeđao osobno dostojanstvo i ponižavao ga u smislu članka 3. stavak 1. točka c) navedene konvencije, kao ----- u točki 2. ove presude, kojem je pored toga nanio i povrede tjelesnog integriteta u smislu članka 3. stavak 1. točka a) Konvencije, te da radnje kojima je optuženi kršio pravila međunarodnog prava prema oba optužena predstavljaju nečovječno postupanje, kao oblik izvršenja kaznenog djela iz članka 142. stavak 1. preuzetog KZ SFRJ.

Navedene radnje kojima se krše pravila međunarodnog prava, umjesto po članku 173. stavak 1. točka c) u vezi sa člankom 180. KZBiH, kako je to bilo navedeno u optužnici Tužiteljstva Bosne i Hercegovine u izmijenjenoj optužnici, postupajući tužitelj je kvalificirao kao kazneno djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 142. preuzetog KZ SFRJ.

Što se tiče same primjene materijalnog propisa, evidentno je kako izmijenjena optužnica radnje koje se stavljaju na teret optuženom kvalificira po preuzetom KZ SFRJ. U konkretnom slučaju taj kazneni zakon je bio na snazi u vrijeme izvršenja djela, a svi ostali kazneni zakoni koji inkriminiraju radnje izvršenja ovog kaznenog djela, donošeni nakon toga zakona, nisu blaži za počinitelja. Prema tome, ovaj sud zauzima stajalište kako bi primjena bilo kojeg drugog zakona, umjesto preuzetog KZ SFRJ, koji je bio na snazi u periodu relevantnom za ovaj kazneni predmet, predstavljala kršenje načela zakonitosti.

Tijekom provedenog postupka sud je, shodno odredbi čl. 331a. st. 4. ZKP FBiH, prihvatio i pročitao sve ranije izvedene dokaze, a sa takvim konceptom izvođenja dokaza optužba i obrana su bili suglasni. S obzirom da je jedan od razloga ukidanja ranije presude ovog suda od strane drugostupanjskog suda bilo što obrani nije omogućeno isticanje prigovora, nakon što su uz suglasnost strana raniji dokazi pročitani, sud je u ponovljenom postupku obranu pozvao da istakne sve prigovore koje smatra relevantnim, na što je branitelj naveo da će ih isticati kroz trajanje ponovljenog postupka, pa je sud kod donošenja svoje odluke u ponovljenom postupku analizirao sve navode i prigovore obrane, kako one iznesene izrijekom, tako i one koji su proizilazili iz koncepta obrane i izvođenja dokaza obrane.

Kroz dokazni postupak izvršen je uvid i pročitani su iskazi sljedećih svjedoka, kao dokaza optužbe: ----- sa zapisnika sa glavnog pretresa od 29.05.2015. godine, ----- sa zapisnika sa glavnog pretresa dana 25.06.2015. godine. Izvršen je uvid i čitanje iskaza svjedoka ----- sa zapisnika o saslušanju svjedoka u Županijskom tužiteljstvu HNŽ broj Kt.1423/04 od 02.03.2005. godine, pročitani u smislu odredbi čl. 288. st. 2. ZKP FBiH na ročištu za glavnu raspravu dana 25.06.2015. godine i evidentiran kao dokaz (Dt-1), a to jer je svjedok umro.

Izvršen je uvid i pročitani su materijalni dokazi tužiteljstva: Izvod iz matične knjige umrlih na ime ----- od 07.07.2014. godine, (Dt-2), Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Službeni list R BiH broj 1 od 9. 04.1992. godine(Dt-3),Odluka o proglašenju ratnog stanja, Službeni list R BiH broj 7 od 20. 06. 1992. godine(Dt-4), Odluka o ukidanju ratnog stanja, Službeni list R BiH broj 50 od 28. 12. 1995. godine (Dt-5),Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list R BiH broj 4 od 20. maja 1992. godine(Dt-6), Odluka o formiranju Hrvatskog Vijeća Odbrane, Narodni list HZ Herceg Bosna broj 1 iz septembra 1992. godine(Dt-7), Odluka o uspostavi Hrvatske zajednice Herceg-Bosne, Narodni list HZ Herceg Bosna broj 1 iz septembra 1992. godine(Dt-8), Zapisnik o prepoznavanju lica na osnovu fotografije sa foto-albumom broj: T20 0 KTRZ 0008693 14 od 03.07.2014. godine od strane ----- (Dt-9) i (Dt-10), Zapisnik o prepoznavanju lica na osnovu fotografije sa foto-albumom broj: T20 0 KTRZ 0008693 14 od 09.07.2014. godine od strane ----- i (Dt-11),Zapisnik o prepoznavanju lica na osnovu fotografije sa foto-albumom broj: T20 0 KTRZ 0008693 14 od 09.07.2014. godine od strane -----, (Dt-12),Zapisnik o prepoznavanju lica na osnovu fotografije sa foto-albumom broj: T20 0 KTRZ 0008693 14 od 09.07.2014. godine od strane ----- (Dt-13), Spisak saslušanih osoba u Dobrkovićima, Široki Brijeg od 29. i 30.07.1993. godine (Dt-14), i Spisak ratnih zarobljenika smještenih u zatvoru Široki Brijeg od 23.08.1993. godine(Dt-15), Zapovjedi za otpust ratnih zarobljenika, HR Herceg Bosna, Uprava komisije, V.P. 1711-16. strana. (Dt-16), Spisak imena koja se pojavljuju u slučaju HD, u dokumentu HD-3(Dt-17),Spisak lica koji su pušteni i prebačeni na LB Mostara između 20. i 22.12.1993. godine(Dt-18),Spisak puštenih lica na licu mjesta (desna obala Mostara) od 15. decembra 1993. godine(Dt-19),Dopis-preuzimanje šticećenika, HZ Herceg Bosna, HVO, Središnji vojni zatvor, broj: 873/93, od 15.12.1993. godine(Dt-20), Matični list na ime -----, Regionalna ratna bolnica HVO Mostar, broj 1277(Dt-21),Otpusni list na ime -----, Regionalna ratna bolnica HVO Mostar, broj 1277/94(Dt-22), Protokol Regionalne ratne bolnice HVO Mostar iz 1994. godine(Dt-23), Ukaz o dodjeli dočasničkih činova u oružanim snagama HR H-B, HR Herceg Bosna, Kabinet ministra, Ur broj: 02-01-95-1, od 06.03.1995. godine(Dt-24), Osnovni i dopunski VES – VP 1520 od 18.09.1999. godine(Dt-25), . Izvješće Inženjerskog voda II -bojne II-brigade HVO za dan 2.12.1993. godine (01524976)-(Dt-26), Zahtjev HR Herceg-Bosna HVO od 15.01.1994. godine (01538535)-(Dt-27), Izvod iz KE za

-----, Županija Zapadno Hercegovačka, Ministarstvo unutrašnjih poslova, PU Široki Brijeg, broj: 02-2-9/3-3-235-1216-102/14 OD 13.06.2014. godine (Dt-28).

U ponovljenom postupku tužitelj je izveo materijalni dokaz uvidom i čitanjem u novi izvod iz kaznene evidencije za optuženog -----, Ministarstva unutarnjih polova ŽZH-Uprava policije – Policijska uprava Široki Brijeg broj 02-2-8/2-3-235-1550-67/21 od 25.08.2021. godine (Dt-29), iz kojeg proizilazi da je u međuvremenu, računajući od ranijeg postupka, optuženi osuđen presudom Suda BiH zbog kaznenog djela Zločin protiv čovječnosti iz čl. 172. st. 1. tč. h) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina, koju kaznu još uvijek nesporno izdržava u Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH.

Izvršen je uvid i pročitani su iskazi svjedoka odbrane: ----- i od strane obrane ponovno direktno ispitano ----- sa zapisnika sa glavnog pretresa od 17.09.2015. godine, ----- sa zapisnika sa glavnog pretresa od 09.10.2015. godine, sa glavnog pretresa od 03.11.2015. godine, te iskazi vještaka odbrane specijaliste neuropsihijatra dr. Gospave Crnogorić sa zapisnika sa glavnog pretresa 27.11.2015. godine i specijaliste ortopeda dr. Zdenka Ostojića sa zapisnika sa glavnog pretresa 04.12.2015. godine, kao i iskaz optuženog tvu svjedoka sa zapisnika sa glavnog pretresa 27.11.2015. godine. U ponovljenom postupku kao dokaz odbrane izvedeno je ispitivanje svjedoka ----- na ročištu za glavnu raspravu dana 22.10.2021. godine, a na istom ročištu iskaz u svojstvu svjedoka dao je i optuženi -----.

Izvršen je uvid i pročitani su materijalni dokazi odbrane: Pismeno vještaka neuropsihijatra Gospave Crnogorić upućeno sudu od 24.11.2005. godine, (Do-1), Dopis PU Mostar opd 30.10.2015. godine u odnosu na kaznene podatke za svjedoka .....(Do-2), medicinska dokumentacija KB Mostar i bolnice dr. Safet Mujić u Mostaru u odnosu an --- ----- (Do-3), iskaz svjedoka ----- u istrazi od 29.07.2014. godine (Do-4), Iskaz svjedokinje ----- iz istrage od 21.05.2014. godine (Do-5) Iskaz svjedoka ----- tužiteljstvu od 21.05. godine i državnoj agenciji za istrage i zaštitu od 20.02.2014. godine (Do-6), medicinska dokumentacija za optuženog (Do-7), Nalaz vještaka ortopeda (Do-8), Uvjerenje porezne uprave od 03.12.2015. godine za -----, (Do-9), Uvjerenje ZK Ureda od 15.01.2015. godine (Do-10), Kućna lista za ----- od 03.11.2015. godine i uvjerenje od 24.11.2014. godine o primanjima optuženog (Do-11), Uvjerenje službe za zaštitu branitelja, od 24.11.2014. godine, (Do-12), nalaz klinike za psihijatriju, ambulanta za psihijatriju KB Mostar od 05.11.2015. godine za optuženog ----- (Do-13), zapisnik o saslušanju svjedoka ----- iz istrage od 29.07.2014. godine (DO-14).

U ponovljenom postupku kao materijalni dokaz odbrane je izveden uvid i čitanje u rješenje MUP ŽZH-Policijska uprava Široki Brijeg broj 02-2-8/2-3-235-1600-16/20 od 15.10.2020. godine (DO-15), iz kojeg proizilazi da su u međuvremenu, računajući od ranijeg postupka, brisane ranije osude optuženog (tako da je jasno da je ostala samo osuda presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 009124 12 Kri, pravomoćna dana 22.09.2016. godine, koju osuđeni trenutačno izdržava i postojanje iste nije sporno među stranama).

Izvršen je uvid i čitanje u dokaz suda: iskaz sa glavnog pretresa dana 29.05.2015. godine prof. dr. Abdulaha Kučukalić, kao predstavnika tima vještaka u sastavu prof. dr. Abdulah Kučukalić, prof. dr. Alma Bravo Mehmedbašić i mr. sci Senadin Fadilpašić, koji je tim izvršio timsko vještačenje optuženog na psihijatrijskoj klinici KCU u Sarajevu, a pismeni nalaz i mišljenje tima su priloženi kao dokazni materijal.

U ponovljenom postupku sud je odbio sljedeće prijedloge obrane: da se ponovno direktno ispita svjedokinja -----, te da se ispituju -----, te da se ponovno provede psihijatrijsko vještačenje medicinske dokumentacije -----, iz razloga kako slijedi.

- Sud je odbio prijedlog da se ponovno direktno ispita svjedokinja -----, u odnosu na koju je branitelj dao obrazloženje da je taj prijedlog obrane ranije odbijen, pa ga sad ponovno predlaže na ranije predložene okolnosti. Prijedlog obrane da se direktno ispita svjedokinja ----- je odbijen jer navedena svjedokinja je na glavnom pretresu od 29.05.2015.godine, direktno ispitana od strane tužitelja i unakrsno od strane branitelja i optuženog. Prijedlog branitelja nije dao nikakve razloge za ponovno ispitivanje svjedokinje, odnosno, u odnosu na koje bi činjenice bilo nužno ispitati navedenu svjedokinju, a da pitanja u vezi takvih činjenica nije mogao postavljati prilikom unakrsnog ispitivanja zbog toga što bi bio ograničen prethodno postavljenim pitanjima tužitelja prilikom direktnog ispitivanja;
- Sud je odbio prijedlog da se ispita svjedok ----- navedenog svjedoka branitelj optuženog je predložio radi utvrđivanja činjenice tko mu je od službenih osoba pokazivao slike na prepoznavanju, budući je svjedok iskazao da mu je slike pokazivala tužiteljica, da ga je tada ispitivala i on joj davao iskaz, tako da obrana cijeni taj dokaz potrebnim u pravcu utvrđivanja postojanja zakonskih uvjeta za prepoznavanje putem fotografija, umjesto prepoznavanja živih ljudi. Sud je našao nepotrebnim vršiti ispitivanje svjedoka ----- na navedenu okolnost, budući sud svoju odluku nije zasnovao niti na jednom zapisniku o prepoznavanju iz razloga koji će se dalje navesti, pri čemu je onda ispitivanje ovoga svjedoka bespredmetno.

Naime, u svezi sa prepoznavanjem optuženog putem fotografija, evidentno je da su tijekom istrage prepoznavanje optuženog putem fotografija, kao radnje prepoznavanja, vršili svjedok -----, dana 03.07.2014.godine, kada je sačinjen zapisnik o prepoznavanju sa priloženim albumom sa fotografijama, te svjedoci -----, svi istog dana 09.07.2014. godine, kada su sačinjeni zapisnici o prepoznavanju sa priloženim albumom sa fotografijama. Svi navedeni svjedoci su na jednoj od 6 fotografija u albumu prepoznali optuženog ----- i to naznačili ispod njegove fotografije te potvrdili svojim potpisom. Navedeni zapisnici o prepoznavanju optuženog su sačinjavani istovremeno kada je Tužiteljstvo BiH sačinjavalo i zapisnike o saslušanju navedenih svjedoka. Navedeno saslušavanje svjedoka u istrazi, obavljeno je u skladu sa člankom 100. ZKP FBiH i ne postoji nijedna okolnost koja dovodi u pitanje zakonitost tih iskaza svjedoka, i optužba i obrana nisu imali primjedbi na zapisnike o saslušanju svjedoka u tijeku trajanja postupka, čak što više, dijelove tih iskaza predočavali su svjedocima u smislu čl. 288. st. 1. ZKP FBiH i ulagali ih u sudski spis.

Međutim, ovaj sud nalazi da radnje prepoznavanja koje su izvršene nisu bile u skladu sa člankom 99. ZKP FBiH. Navedena odredba koja definira mogućnost prepoznavanja na temelju fotografija, vršenje takve radnje uvjetuje nemogućnošću prepoznavanja u skladu sa člankom 99. stav 3. ZKP FBiH. Ovaj sud nalazi da se nisu ispunili zakonski uvjeti za vršenje radnje prepoznavanja putem fotografija, pa se na rezultatima prepoznavanja obavljenog u Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine ne može zasnovati sudska odluka, tako da ovaj sud ovu presudu ne zasniva na rezultatima tog prepoznavanja, odnosno, na dokazima-zapisnicima o prepoznavanju. Naime, na bilo kojem od zapisnika o prepoznavanju, nije navedeno koji su razlozi rukovodili tužiteljstvo, da odstupi od prepoznavanja optuženog u smislu odredbe članka 99. stavak 3. ZKPFBIH i da izvrši prepoznavanje po fotografijama u smislu članka 99. stavak 4. ZKP FBiH, kojem se pristupa tek ako prepoznavanje nije moguće u skladu sa stavkom 3. navedenog članka. Tužiteljstvo niti tijekom postupka nije dokazalo da prepoznavanje u smislu stavka 3. navedene odredbe nije bilo moguće, a da je to bilo moguće proizlazi iz činjenice da

su optuženi i svjedoci građani Mostara, susjedi, te da je prepoznavanje izvršeno u 7. mjesecu 2014. godine, da je ubrzo nakon toga odnosno dana 01.08.2014. godine i podignuta optužnica protiv optuženog -----, a svjedok obrane ----- pri tom tvrdi da je optuženi tada izgledao kao i danas.

Tijekom postupka je utvrđeno iz iskaza svih svjedoka koji su vršili prepoznavanje putem fotografija, da su svi navedeni svjedoci poznavali optuženog i prije rata, na glavnom pretresu su opisali njegov izgled u navedeno vrijeme, navodeći ono što je kod optuženog bilo karakteristično u to vrijeme po čemu ga između ostalog i poznaju, te su u okviru svog iskaza naveli da je on osoba koju poznaju u sudnici, kao i da nema nikakve sumnje u njegov identitet, iz čega proizlazi da nije uopće ni bilo potrebno vršiti prepoznavanje, jer se ono i po stavku 2. navedenog članka vrši ako je potrebno da se utvrdi poznaje li svjedok osobu. I bez tih zapisnika ovaj sud nalazi iskaze svjedoka ----- u pogledu identiteta ----- potpuno pouzdanim, jer su ti svjedoci su u svojim iskazima na glavnom pretresu opisali optuženog i jasno ga identificirali poimenice i nadimkom.

Dakle, uopće nije ni bilo potrebno vršiti radnju prepoznavanja optuženog od strane onih svjedoka koji su ga poznavali od ranije ukazujući jasno na njegov identitet, jer se radnja prepoznavanja vrši u smislu članka 99. stavak 2. ZKPFBiH onda ako je potrebno utvrditi poznaje li svjedok osobu.

Stoga, imajući u vidu da sud svoju odluku nije zasnovao niti na jednom zapisniku o prepoznavanju, prijedlog obrane da se izvrši ispitivanje svjedoka ----- na okolnosti obavljenog prepoznavanja je bespredmetno i nepotrebno.

- Sud je odbio prijedlog da se ponovno provede psihijatrijsko vještačenje medicinske dokumentacije -----, koja je dostavljena sudu od KB Mostar i bolnice „Dr. Safet Mujić“ u Mostaru, kakav prijedlog je postavljan i u ranijem postupku. Kako je vidljivo, obrana optuženog je zatražila od suda da se pribavi postojeća medicinska dokumentacija o liječenju svjedoka ----- od navedenih ustanova, koju navedene ustanove nisu dozvolile izdati optuženom i branitelju, pa su na traženja suda navedene ustanove dostavile dokumentaciju koju posjeduju u svojim arhivama o liječenju svjedoka ----- godini kako je to zatraženo od obrane optuženog. Obrana optuženog je angažirala vještaka specijalistu neuropsihijatra Gospavu Crnogorčić, kojoj je na prijedlog obrane naredbom suda određen cilj vještačenja, a koji vještak je bio dužan temeljem postojeće medicinske dokumentacije sačiniti nalaz i mišljenje u kojem će se jasno izjasniti je li svjedok ----- bio uračunljiva osoba dana 02.03.2005. godine, kada je dao iskaz u svojstvu svjedoka Županijskom/kantonalnom tužiteljstvu u Mostaru, a s obzirom na postojeću pribavljenu medicinsku dokumentaciju o liječenju u 2005. godini. Toj vještakinji je uz naredbu dostavljena i kompletna postojeća medicinska dokumentaciju za svjedoka ----- Vještak obrane, specijalist neuropsihijatar Gospava Crnogorčić, je prije glavnog pretresa pismeno izvijestila sud da se ne može sa sigurnošću izjasniti o uračunljivosti svjedoka ----- temeljem pribavljene dokumentacije, ali je na traženje suda pristupila na glavni pretres na kojem je obrazložila svoj pismeni stav, na način da se očitovala kako je postojeća medicinska dokumentacija nedovoljna za donošenje pravilnog zaključka, za čije bi donošenje bila potrebna dodatna medicinska dokumentacija, a koje očigledno nema.

Takav njen iskaz sud je prihvatio vjerodostojnim i istinitim, a druga medicinska dokumentacija ne postoji. Pri takvom stavu, sud je odbio prijedlog branitelja da se angažira drugi vještak kao suvišan i nepotreban, jer je sud iz obrazloženog navoda na glavnom pretresu ispitane vještakinje dr. Gospave Crnogorčić izveo zaključak da niti jedan vještak ne može dati nalaz temeljem postojeće dokumentacije, tako da se procjena o uračunljivosti svjedoka ----- ne može procjenjivati temeljem navedene

dokumentacije, jer je ona nedovoljna za davanje nalaza i mišljenja. Kod nedostatka takvog dokaza u vidu jasnog nalaza i mišljenja vještaka, sud je o uračunljivosti svjedoka ----- izveo zaključak iz drugih izvedenih dokaza na glavnom pretresu, dovodeći u vezu činjenice navedene u medicinskoj dokumentaciji sa iskazom svjedoka koji su se izjašnjavali o stanju zdravlja i samim iskazom ----- koji je uzet na zapisnik tužiteljstva 02.03.2005. godine.

Sud pri tom nije prihvatio osnovanim navod branitelja kako je vještakinja trebala imati na uvid i iskaze svjedoka koji su se na navedene okolnosti stanja zdravlja svjedoka ----- u 2005. godini izjašnjavali, jer o istinitosti iskaza svjedoka se ne može zaključivati prije nego se ocjene svi dokazi pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima. U slučaju i da se vještakinja upustila u ocjenu iskaza svjedoka koji su se na okolnosti stanja zdravlja svjedoka ----- u 2005. godini izjašnjavali, ta bi se ocjena zasnivala na pretpostavci da su iskazi svjedoka istiniti, a o istinitosti iskaza svjedoka ne odlučuje vještak nego sud, pa je očigledno da na iskazima svjedoka, za koje nije utvrđeno jesu li istiniti vještak ne može zasnovati svoj nalaz. Pri tom i sama vještakinja je iskazala, direktno upitana bi li mogla sačiniti nalaz i mišljenje da je upoznata sa sadržajem iskaza svjedoka, da bi pored iskaza morala imati još medicinske dokumentacije i vršiti šire elaboracije, te da se ona kao stručna osoba ne bi u taj proces upuštala jer bi rezultat takvog procesa bio neizvjestan. Dakle, vještakinja suštinski navodi da bi za donošenje nalaza i mišljenja u svakom slučaju bilo potrebno još medicinske dokumentacije, a koja dokumentacija ne postoji. Imajući u vidu činjenicu da se konkretno radi o dugogodišnjem sudskom vještaku, koji je upozorena na posljedice davanja lažnog iskaza i koji je položio zakletvu pred sudom, sud je izveo zaključak da ni bilo koji vještak navedene struke ne bi kod postojeće medicinske dokumentacije mogao dati drugačiji nalaz i mišljenje. Navedena vještakinja je na glavnom pretresu iskazala hipotetički da bi se možda neki drugi vještak upustio u taj proces i vršio šire analize i da bi taj proces bio neizvjestan, pa takva tvrdnja vještakinje ne daje pouzdanog osnova za vršenje novog vještačenja, zbog čega je prijedlog za određivanje novog vještačenja odbijen, jer se radi o dokazu kojim bi se samo bespotrebno odugovlačio kazneni postupak.

- Branitelj je u ponovljenom postupku predložio da se ispita svjedok -----, vlasnik kafane „-----“, koja se nalazila na terenu koji se spominje u optužnom aktu i na okolnost postojanja bunkera koji se spominju u to vrijeme na tom terenu; da se ispita svjedok ----- koji je bio zapovjednik satnije koja je bila raspoređena na taj teren, a kako bi posvjedočio o ponašanju optuženog i stanju objekata na terenu, konkretno samoga bunkera, a na koje okolnosti je predložen i svjedok -----; da se ispita svjedok ----- na okolnost stanja na predmetnom terenu i ponašanje optuženog prema ljudima koji su tu radili; te da se ispita svjedokinja -----, supruga umrlog -----, koji je već ispitan kao svjedok obrane, a na okolnost odnosa optuženog, ----- (pri tome je vidljivo da je branitelj sudu za sve svjedoke osim -----, čiji je suprug već ispitan tako da je u spisu postojala adresa, predlagao pozivanje svjedoka ne netočne, odnosno, nepotpune adrese bez poštanskog broja). Sud je ove prijedloge dokaza odbio jer okolnosti koje obrana hoće da dokaže nemaju značaja za predmet. Naime, na ove uopćene okolnosti koje se tiču stanja na terenu i ponašanja optuženog prema zarobljenicima koji su radili već je ispitan veći broj svjedoka što će se obrazlagati u nastavku, tako su upravo čak i svjedoci obrane već potvrdili postojanje bunkera koje su zatvorenici pravili, a očigledno je da se ne radi o dokazima iz kojih bi mogle proisteći odlučne činjenice u odnosu na konkretni predmet optuženja, dakle, ne radi se o okolnostima koje bi rasvijetlile događaje iz predmetne optužnice koje se

odnose na konkretne radnje počinjene prema ----- . Ispitivanje svjedokinje ---- na okolnost odnosa optuženog sa ----- nema nikakvog značaja za predmet, kada je njen suprug kao jedan od zatvorenika već ispitan i potvrdio dobar odnos sa optuženim, a sam optuženi tvrdi da nije poznavao ----- . Obrana nije dala bilo kakvu argumentaciju iz koje bi proizilazila konkretna relevantnost takvog dokaza za ono što je predmet postupka, niti je pružena na koncu bilo kakva argumentacija da bi i u odnosu na okolnosti koje su predmet postupka svjedokinja ----- mogla dati neka saznanja izvan onoga o čemu je već ispitan njezin suprug ----- (pri činjenici da je on bio zatvorenik, a ne njegova supruga).

Sud nije dopustio branitelju optuženog da predočava određene dijelove iskaza svjedoka ----- koje je davao dana 07.04.1997. godine Agenciji za istrage i dokumentaciju (AID). Radi se o iskazu sa zapisnika kojim se prikupljanju obavijesti od građana, a koji nisu zapisnici iz istrage. Prema odredbi članka 288. ZKP FBiH na glavnom se pretresu mogu predočavati samo iskazi iz istrage, a navedeni zapisnik AID-a nije iskaz svjedoka iz istrage, jer se iskaz iz istrage mora uzeti u skladu sa člankom 100. ZKP FBiH, što u konkretnom slučaju nije tako. Stoga, branitelju nije dopušteno da svjedoku predočava sadržaj zapisnika koji nije propisno sačinjen u smislu navedene odredbe, jer bi se na navedeni način u postupak uveo iskaz svjedoka koji nije uzet na zakonom propisani način. Naime, odredbom članka 288. stavak 2. ZKP FBiH je propisano između ostalog da se zapisnici o iskazima danim u istrazi, mogu koristiti izuzetno na glavnom pretresu, pri kojem ovlaštena osoba mora postupiti u skladu sa člankom 100. ZKP FBiH, što je predviđeno u odredbi čl. 234. st. 2. ZKP FBiH, da bi se takav zapisnik mogao upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku, dok je zapisnik AID-a zapisnik sačinjen prilikom prikupljanja izjava osoba.

Međutim, i pored toga, što branitelju nije dopušteno navedeno predočavanje, branitelj optuženog je prilikom unakrsnog ispitivanja i dalje povremeno predočavao određene dijelove tog zapisnika svjedoku, tražeći od svjedoka da se izjasni sjeća li se pojedinih navoda koji su zabilježeni na navedenom zapisniku, a na koje traženje je svjedok odgovarao, prije nego je sud intervenirao. Zapisnici AID-a o prikupljanju obavijesti od građana ne bi mogli biti uvršteni u spis ni kao dokaz jer bi njihovo uvrštavanje u spis kao dokaza predstavljalo odstupanje od neposrednog izvođenja dokaza koje je dopušteno samo pod uvjetima propisanim u članku 288. ZKP FBiH, a pri tom je razvidno da navedeni zapisnik Agencije za istrage i dokumentaciju(AID) od 07.04.1997. godine, branitelj optuženog, i ako je to najavio tijekom glavnog pretresa, nije ni priložio u sudski spis.

Iz prednjih razloga, dijelove iskaza svjedoka iz takvog zapisnika koje je predočavao branitelj neovlašteno i odgovore svjedoka na takvo predočavanje, sud nije uzeo u obzir prilikom donošenja ove presude.

Kao dokaz obrane izvedene su prvostupanjska i drugostupanjska presuda Suda BiH, broj S1 1 K 009124 12 Kri od 14.04.2015. godine kojom je ----- osuđen zbog kaznenog djela Zločin protiv čovječnosti iz čl. 172. st. 1. tč. h) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (progon), u svezi sa točkom k), sve u svezi sa čl. 180. st. 1. istog zakona, te mu je izrečena kazna zatvora u trajanju od 6 (šest) godina i broj S1 1 K 009124 16 Krž 8 od 22.09.2016. godine, kojom je žalba njegovog branitelja odbijena i potvrđena prvostupanjska presuda. Te presude obrana je izvela kao dokaz tvrdeći da ova djela čine pravnu konstrukciju produženog kaznenog djela, koje se kvalificira prema težoj pravnoj kvalifikaciji, tj. prema kaznenom djelu Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. KZ-a BiH. Branitelj optuženog je naveo da se produženo kazneno djelo smatra se kao jedno djelo i ono je *res iudicata* u cjelini, tako da obuhvata i krivična djela koja nisu bila poznata ili za koje se zna u toku postupka za prvo djelo, kao što je bio ovdje slučaj. Pored istovrsnosti ovih kaznih dijela, branitelj tvrdi da postoji i vremenski

kontinuitet izvršenih radnji to je 1992. – 1994. godina, odnosno, početak oružanih sukoba i uz korištenje istog odnosa nadređenosti nad oštećenim licima, pa branitelj tvrdi da sve ove inkriminacije sa stanovišta običnog životnog i logičkog rezoniranja predstavljaju takvu kontinuiranu djelatnost koje ima vid jedinstvene prirodne cjeline. Branitelj navodi da konstrukcija produženog krivičnog djela do prije rata nije bila u materijalnom zakonodavstvu, ali su je sudovi u praksi primjenjivali i u vrijeme kada ta pravna konstrukcija nije postojala u materijalnom zakonodavstvu, sa ovom pravnom konstrukcijom se otklanja jedna strogost i nepravičnost kažnjavanja za istovrsna krivična djela koja su izvršena u stjecađu, i to su razlozi koje kriminalna politika opravdava. Pošto je kazneno djelo jedna cjelina i ono je *res iudicata*, poziva se na odredbe članka 298. stav 1., točka f) ZKP FBiH, gdje kaže da se optužba odbija ako postoje druge okolnosti koje isključuju kazneno gonjenje, a ovdje produženo kazneno djelo isključuje gonjenje.

Ovaj sud je razmotrio prednji prigovor obrane, ocijenivši da isti nije osnovan. Prije svega, ovaj sud napominje da je materijalni propis koji je ovaj sud primijenio preuzeti Kazneni zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ). Naime, u konkretnom slučaju, taj kazneni zakon je bio na snazi u vrijeme izvršenja kaznenog djela, a svi ostali kazneni zakoni koji inkriminiraju radnje izvršenja ovog kaznenog djela, donošeni nakon toga zakona, nisu blaži za počinitelja. Prema tome, ovaj sud zauzima stajalište kako bi primjena bilo kojeg drugog zakona, umjesto preuzetog KZ SFRJ, koji je bio na snazi u periodu relevantnom za ovaj kazneni predmet, predstavljala kršenje načela zakonitosti.

Slijedom toga, razvidno je da preuzeti KZ SFRJ nije poznavao institut produženog kaznenog djela, što kao takvo navodi i branitelj (a pri tom izriječkom ne osporava osnovanost primjene konkretnog KZ SFRJ), pa je potpuno neprihvatljivo da bi ovaj sud mogao prihvatiti i primijeniti nešto što ne postoji u primjenjivanom materijalnom propisu.

Produženo kazneno djelo je definirano tek odredbom čl. 55. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovina („Sl. novine FBiH“ broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17) i odredbom čl. 54. Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine („Sl. novine BiH“ broj 3/03, 32/03, 37/03, 54/03, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 8/10, 47/14, 22/15, 40/15, 35/18 i 46/21). Ovaj sud napominje da je produženo kazneno djelo kaznenopravna konstrukcija koja postoji kada počinitelj s umišljajem u vremenskom kontinuitetu učini više istih ili istovrsnih kaznenih djela, koja se zbog okolnosti koje ih povezuju u jednu kaznenopravnu cjelinu, kaznenopravno kvalificiraju kao jedno kazneno djelo. Načelno, za primjenu takve konstrukcije zakon zahtjeva nekoliko uvjeta koji se postavljaju kao konstitutivni elementi produženog kaznenog djela. Osim postojanja istih ili istovrsnih kaznenih djela, zahtjeva se vremenska povezanost počinjenih djela, način činjenja djela i druge stvarne okolnosti-koji su dopunski povezujući elementi koji ovise od karaktera djela i uvjeta njegovog činjenja. Ovi elementi, osim istovrsnosti djela, u konkretnom slučaju očigledno nisu zadovoljeni jer je djelo Zločin protiv čovječnosti iz čl. 172. st. 1. tč. h) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine (progon), u svezi sa točkom k), sve u svezi sa čl. 180. st. 1. istog zakona optuženi ----- počinio od početka svibnja 1992. do 18. kolovoza 1992. godine na štetu civila srpske nacionalnosti, dok se u predmetnom slučaju radi o radnjama koje je počinio neutvrđenog dana u mjesecu studenom 1993. godine i u noći 6./7. svibnja 1994. godine na štetu bošnjačkih civila, a pored toga, kako se radi o složenim djelima kojima se vrši napad na osobna dobra žrtvi (povrede tjelesnog integriteta, dostojanstvo idr.), po stavu ovoga suda da bi se radilo o produženom kaznenom djelu morao bi postojati i identitet oštećenih osoba koji očigledno ne postoji, pa stoga niti uvjeti za primjenu ove konstrukcije.

U tijeku provedenog dokaznog postupka, izvršen je uvid i čitanje u dokaz suda: iskaz sa glavnog pretresa dana 29.05.2015. godine prof. dr. Abdulah Kučukalić, kao predstavnika

tima vještaka u sastavu prof. dr. Abdulah Kučukalić, prof. dr. Alma Bravo Mehmedbašić i mr. sci Senadin Fadićpašić, koji je tim izvršio timsko vještačenje optuženog na psihijatrijskoj klinici KCU u Sarajevu, a pismeni nalaz i mišljenje tima su priloženi kao dokazni materijal. S obzirom na navode obrane i u ponovljenom postupku da optuženi nije sposoban sudjelovati u postupku, i ako obrana nije ukazala na postojanje drugih bolesti u odnosu na one koje su već ranije utvrđene kod optuženog, ovaj sud je ipak od Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, gdje se optuženi trenutno nalazi i izdržava kaznu, zatražio podatke u vidu izjašnjenja zatvorske medicinske službe da li je u vremenu iza 2015. godine do danas (naravno, odnosi se na vrijeme u kojem je optuženi bio u tom zatvoru, te se posjeduje medicinska dokumentacija) dolazilo do nekog pogoršanja duševnog zdravlja optuženog (s obzirom da isti ima dijagnosticiran PTSP), da li se tim povodom ili zbog neke druge duševne bolesti, odnosno poremećaja javljao medicinskoj službi, te kakve dijagnoze su uspostavljene, odnosno, da li je ikada upućivan na izvanzavodsko liječenje, iz kojeg razloga i sa kakvim stanjem nakon toga. U odnosu na okolnosti postojanja eventualne duševne bolesti ili poremećaja kod optuženog, uz prednje izjašnjenje traženo je da se dostavi cjelokupna medicinska dokumentacija za optuženog.

Zavod za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH je dostavio traženo, pa je kao dokaz suda izvršen uvid i čitanje odgovora na zahtjev od 13.09.2021. godine uz priloženi zahtjev za dostavu podataka i dokumentacije ovoga suda broj 07 0 K 011315 16 K 2 od 07.09.2021. godine, zdravstveni karton za -----, te medicinske dokumentacije na ime optuženog: nalaz i mišljenje Klinika za psihijatriju SKB Mostar od 04.02.2016. godine, nalaz i mišljenje specijaliste Dom zdravlja Mostar od 06.12.2010. godine, nalaz i mišljenje specijaliste Klinička bolnica Mostar od 05.02.2007. godine i 16.08.2005. godine, nalaz klinika za psihijatriju SKB Mostar od 05.11.2015. godine, a sve dostavljeno uz popratni dopis Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH broj 04-15-1-2098-1/21 od 14.09.2021. godine.

Sud je na glavnu raspravu pozvao predstavnika tima koji je već vršio vještačenje, prof. dr. Abdulaha Kučukalića dostavivši mu novu dokumentaciju, kako bi se isti izjasnio da li nova medicinska dokumentacija mijenja stanje utvrđeno u temeljnom nalazu u odnosu na sposobnost optuženog da sudjeluje u postupku, odnosno, da li treba doći do izmjena danih preporuka za održavanje glavne rasprave kako bi optuženi mogao neometano sudjelovati u istoj.

Sud je, osim što je obrana bila u prilici postaviti sva relevantna pitanja vještaku u odnosu na stanje optuženog, obrani omogućio da vještaku prezentira svu medicinsku dokumentaciju za optuženog koja ranije nije izvedena, pa se vještak u odnosu na sve to i izjasnio, a ta medicinska dokumentacija je izvedena kao materijalni dokaz obrane: nalaz klinike za psihijatriju Ambulanta za psihijatriju od 05.11.2015.godine Kliničke bolnice Mostar, od 05.02.2007. godine, nalaz Klinike za psihijatriju, Ambulanta za psihijatriju na ime ----- -od 04.02.2016.godine, Kliničke bolnice Mostar od 28.04.2003.godine Kliničke bolnice Mostar od 16.08.2005.godine Kliničke bolnice Mostar od 12.12.2007.godine, Kliničke bolnice Mostar Odjel neuropsihijatrija od 07.01.1996.godine, nalaz Klinike za psihijatriju Ambulanta za psihijatriju od 27.01.2017.godine i Kliničke bolnice Mostar od 17.11.1998.godine, otpusno pismo za neurokirurgiju SKB Mostar na ime ----- od 06.11.2019.godine i nalaz Klinički zavod za radiologiju SKB Mostar od 30.01.2017.godine.

Prema tome, imajući u vidu da je sud u ponovljenom postupku pozvao vještaka prof. dr. Abdulah Kučukalić, kao predstavnika tima koji je već vršio vještačenje sposobnosti optuženog da sudjeluje u postupku, da se izjasni da li postoje neke nove okolnosti proistekle iz medicinske dokumentacije optuženog što bi mijenjalo stanje utvrđeno u temeljnom nalazu u odnosu na sposobnost optuženog da sudjeluje u postupku, odnosno, danih preporuke za održavanje glavne rasprave kako bi optuženi mogao neometano sudjelovati u istoj, da je vještaku prezentirana kompletna medicinska dokumentacija za optuženog kako ona koju je sud

pribavio od Zavoda za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, tako i ona koju je prezentirala obrana, te da se vještak izjasnio na okolnost stanja optuženog nakon uvida u tu cjelokupnu dokumentaciju, te imajući u vidu da je obrana bila u prilici postavljati sva bitna pitanja vezano za okolnost stanja optuženog, na što se vještak izjasnio vrlo precizno, jasno i konkretno, a obrana na njegovo izlaganje nije imala nikakvih argumentiranih prigovora, sud je kao nepotreban odbio više puta postavljeni prijedlog da se provede novo neuropsihijatrijsko vještačenje na okolnost procesne sposobnosti optuženog. Sud je imao u vidu da će, shodno čl. 278. st. 2. ZKP FBiH, sud odbiti nepotrebn dokaz, u kojem smislu je i odbijen prijedlog za novim neuropsihijatrijskim vještačenjem, budući da je jedno vještačenje već provedeno, vještak se izjasnio u odnosu na sve relevantne okolnosti koje su interesirale sud, stranke i branitelja, i to nakon što mu je prezentirana sva dokumentacija na ime optuženog, kako ona koju je pribavio sud tako i ona koju je izvela obrana, radi čega nije bilo nikakve potrebe da se vrši novo neuropsihijatrijsko vještačenje, posebno u situaciji kada obrana nije nakon ispitivanja vještaka prof. dr. Abdulaha Kučukalić ukazala niti na jedan konkretan i objektivan razlog zbog kojeg bi novo vještačenje bilo potrebno, niti je argumentima osporavala provedeno, a niti je iz tih razloga sud našao osnovanim prijedlog obrane „da se sasluša kao svjedok, kao vještak obrane“ dr. Miro Klarić koji je liječnik po navodima obrane bio u prilici da prati duševno stanje optuženog, posebno kada se ima u vidu da se vještak prof. dr. Kučukalić izjasnio i u odnosu na medicinski nalaz na ime optuženog sačinjen od strane dr. Mire Klarić koji mu je prilikom ispitivanja prezentirao branitelj optuženog.

Sud neprihvatljivim nalazi prigovore branitelja optuženog da procesno prigovara davanju iskaza vještaka na ročištu za glavnu raspravu dana 30.09.2021. godine jer nema naredbe za vještačenje i optuženi nije pregledan. Naime, suprotno navodima obrane postoji sudska naredba za provođenje vještačenja, što ničim ne priječi pravo suda da pozove vještaka i postavi mu dodatna pitanja, a pri izradi nalaza optuženi je pregledan i izvršen je intervju s istim, što dalje ne znači da vještak bez ponovnog pregleda optuženog ne može odgovoriti da li su se izmijenile okolnosti vezane za procesnu sposobnost optuženog, a to sve temeljem cjelokupne nove medicinske dokumentacije (uključujući i onu koja se odnosi na izjašnjenje i stalno praćenje optuženog od zatvorske liječnice), posebno u situaciji kada vještak ne ukazuje na potrebu ponovnog pregleda optuženog, a pri tom jasno ukazuje da se postavljena dijagnoza optuženog konstantno ponavlja i ne postoji ništa novo u odnosu na zdravstveno stanje optuženog.

U provedenom dokaznom postupku izvedeni su dokazi sadržaja kako to slijedi, a koje je sud pri donošenju odluke ocijenio pojedinačno i u međusobnoj svezi.

Kako je već navedeno, kao pitanje koje se postavilo za prioritetno rješavanje (kako u ranijem, tako i u ponovljenom postupku) je da li je optuženi sposoban da sudjeluje u kaznenom postupku.

Na glavnoj raspravi dana 29.05.2015. godine je o nalazu i mišljenju tima vještaka svjedočio prof. dr. Abdulah Kučukalić, kao predstavnik tima vještaka u sastavu: prof. dr. Abdulah Kučukalić, prof. dr. Alma Bravo Mehmedbašić i mr.sci Senadin Fadilpašić, koji je tim izvršio timsko vještačenje optuženog na psihijatrijskoj klinici KCU u Sarajevu. Ovaj dokaz je izveden kao dokaz suda. Nalaz i mišljenje tima su priloženi kao radni materijal, a predstavnik tima vještaka na glavnom pretresu prof. dr. Abdulah Kučukalić je u svom iskazu naveo da je navedeni stručni tim izvršio timsko vještačenje optuženog na psihijatrijskoj klinici KCU u Sarajevu, opservirao optuženog, obavio s njim razgovor, pregledao raspoloživu medicinsku dokumentaciju i utvrdio da optuženi ne boluje od trajne duševne bolesti, niti od privremenog duševnog poremećaja psihotičnog karaktera, niti postoje znaci slaboumnosti.

Optuženi pati od kroničnog Posttraumatskog stresnog poremećaja (PTSP), da postoje atrofične promjene na mozgu, te da su registrirane blaže disfunkcije psihičkih funkcija po organskom tipu, što uzrokuje blaže oštećenje pamćenja, mišljenja i pažnje, i emocionalnu nestabilnost, te pad mentalne brzine i efikasnosti, međutim, da navedene disfunkcije ne isključuju procesnu sposobnost optuženog, koji je procesno sposoban da sudjeluje u sudskom postupku, te da je sposoban adekvatno razumjeti postavljena pitanja i na ista odgovarati, s time da se povremeno omogući pauza za vrijeme ispitivanja uz postavljanje jednostavnijih pitanja.

S obzirom, da sud nije raspolagao podacima o postojanju medicinske dokumentacije u vrijeme izvršenja djela u 1993. i 1994. godine i mogućnošću upravljanja postupcima, naložio je timu vještaka istom naredbom da se očituje o tome je li optuženi tempore criminis bio uračunljiva osoba. Navedeni tim se očitovao na način da je utvrdio kako ne postoji relevantna dokumentacija iz navedenog perioda i da smatra da je optuženi bio u navedeno vrijeme uračunljiva osoba. Kako ne postoji dokumentacija koja bi ukazivala na sumnju u uračunljivost optuženog u vrijeme izvršenja djela, a niti je u tom pravcu obrana optuženog predlagala bilo kakve dokaze, niti iznosila činjenice i ukazivala na okolnosti koji bi ukazivali na to da je mogućnost optuženog u vrijeme izvršenja djela da shvaća značaj svojih djela i upravlja svojim postupcima bila kompromitirana, sud je uzeo utvrđenim da je optuženi u vrijeme počinjenja djela bio uračunljiva osoba.

U ponovljenom postupku, kako je obrana ponovno tvrdila da optuženi ne može sudjelovati u postupku zbog okolnosti narušenog zdravstvenog stanja u vremenu koje je uslijedilo (pri tom ne objektivizirajući postojanje nekih novih bolesti u odnosu na one ranije dijagnosticirane), sud je u ponovljenom postupku ponovno ispitao predstavnika tima prof. dr. Abdulaha Kučukalić, na okolnosti kako je već navedeno.

U svome iskazu danom na ročištu za glavnu raspravu dana 30.09.2021. godine, vještak je naveo da je detaljno analizirao i pročitao medicinsku dokumentaciju koja je vještaku dostavljena za Zeleniku Ivana, a dolazi iz Zavoda za izvršenje krivičnih kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine, tu je ordinirajuća doktorica Dijana Košarac koja prati pacijente u toj ustanovi, taksativno je navela sve razgovore sa Ivanom Zelenikom po datumima, pa vještak navodi da bi izvodio neke koji oslikavaju najviše njegovo psihičko stanje u tom periodu. To su najnoviji pregledi, jedan je od 14.12.2020.godine gdje je doktorica konstatirala da i dalje postoje uvjeti za postavljanje dijagnoze miješani anksiozno depresivni poremećaj, to je F41.2 i F60.2, trajne promjene ličnosti, konstatirala je i napisala da pacijent odbija terapiju koja je predložena već duži vremenski period, tj. ne konzumira terapiju jer se osjeća dobro. Relevantnim smatra i pregled od 02.02.2021.godine, kada ----- tražio pregled psihijatra na kojem je također potvrđena dijagnoza F 41.2 i predložena ordinirana terapija. Također bi izdvojio i nalaz od 07.06.2021.godine gdje je psihijatar nakon pregleda potvrdio dijagnozu miješano anksiozno depresivni poremećaj i ponovno konstatirao da ispitanik ne konzumira svakodnevno pripremljenu terapiju koja se donosi od strane medicinskih sestara. Dana 09.06.2021.godine kontrolni pregled je također obavljen, predložena ponovo terapija koju ispitanik ne uzima. U izvješću ordinirajuće doktorice konstatirano je da pacijent nije vidno ispoljavao psihičko pogoršanje, svi pregledi su bili na njegov izričit zahtjev kod psihijatra, pa je doktorica navela (vještak citira) :„U više navrata sam razgovarala sa pacijentom zabrinuta što ne konzumira terapiju, ali nije se moglo pregledom zaključiti da je došlo do nekog pogoršanja na kliničkom planu“. Vještak navodi i da je analizirao zdravstveni karton (koji se vodi kod navedenog zavoda gdje optuženi izdržava kaznu zatvora), u kojem su također po datumima izneseni pregledi koji je ostvario ljekar sa ispitanikom, tako je na primjer 04.12.2020.godine potvrđeno da boluje od anksiozno depresivnog poremećaja i trajnog poremećaja ličnosti, predložena je terapija deprozelom, to je jedan antidepresiv, stabilizator raspoloženja, Trazinej -jedan sedativni antipsihotik, ali ispitanik to nije uzimao. Svi upisi stanja

optuženog u zdravstvenom kartonu, kada se radi o psihijatrijskim stanjima, kažu da je svjestan, orijentiran, razgovor se odvija bez problema, priča uglavnom o svom procesu i progoniteljima, osnovni ton raspoloženja je uravnotežen, nema halucinacija, niti se uočavaju, negira suicidalne misli i namjere, i potvrđuje se ona ranija dijagnoza miješani anksiozni poremećaj i poremećaj ličnosti. Vještak navodi da je izvršio uvid i u: nalaz iz Doma zdravlja Mostar od 06.12.2010.godine, nalaz od Klinike za psihijatriju od 04.02.2016.godine doktorica specijalista psihijatar Ruža Miličević koja je navela također da postoje trajne promjene ličnosti F62 dijagnoza i anksiozno depresivni poremećaj dijagnoza F41.2, predložila je terapiju kao ranije, nalaz od 05.02.2007.godine u kojem je dr. Boris Maslov je tada također potvrdio da ispitanik boluje od trajnog poremećaja ličnosti i nastavio terapiju, te predložio i dijazepam, to je jedan antidepresiv i jedan anksiolitik i dao je ambulantni tretman, zatim nalaz od 16.08.2005.godine od profesora Mire Klarića iz 2005.godine, gdje je profesor tada već rekao da je ta dijagnoza trajne promjene osobnosti nakon katastrofalnih doživljaja registrirana i on je postavio tu dijagnozu, napisao je u svom objektivnom psihijatrijskom statusu da je pacijent napet, tjeskoban, apatičan, niskog frustracionog praga, preosjetljiv, oskudnog dijapazona emocionalnog izraza, ali da je svjestan realiteta, što znači potpuno je svjestan šta se sa njim dešava i može adekvatno procijeniti događaje oko sebe. Vještak je naveo da sva nova dokumentaciju, ne bi mogla nikako promijeniti njihov već postojeći nalaz, nalaz tima vještaka od 25.03.2015.godine, jer ne vidi nikakvih promjena na osnovu nove medicinske dokumentacije i one koje su imali tada kad su detaljno ispitivali timski -----.

Vještak se izjasnio u cijelosti i u odnosu na nalaze koje je na glavnoj raspravi predala obrana. Naveo je da se radi o nalazu od 06.11.2015.godine od doktorice Ruže Miličević koja je tada u tom periodu potvrdila i sada postojeće dijagnoze, znači F41.2 anksiozno depresivni poremećaj i F62.0 krajnje promjene ličnosti. Predložila je i terapiju koja je već ranije pročitana i ambulantnu kontrolu za dva mjeseca. Što se tiče nalaza dr. Borisa Maslova, koji je već pročitao od 05.02.2007.godine, postavljena je dijagnoza F62.0, znači krajnje promjene ličnosti, određene ambulantne kontrole i predložena terapija. Zatim je izvršio uvid u nalaz za koji tvrdi da je ponovno isti od doktorice Miličević od 28.04.2003.godi, nalaz dr. Dragana Babić, koji je istakao neke karakteristike ličnosti i postavio dijagnozu poremećaj ličnosti, PTSP hronični i simptomatski alkoholizam, zatim u ponovno nalaz profesora Mire Klarića od 16.08.2005.godine, a u svom nalazu istakao je doktor Klarić da je ispitanik napet, tjeskoban, apatičan, niskog frustracionog praga, preosjetljiv sa oskudnim emocionalnim izrazom, testira realitet i ponovo naveo dijagnozu trajne promjene osobnosti nakon katastrofalnih doživljaja, predložio je lexilium kao terapiju, to je jedan anksiolitik, te postoji ponovno nalaz Mire Klarića od 12.12.2007.godine, gdje je istakao u svom nalazu da se pacijent žali na učestale košmarne snove, pad funkcionalnosti, izbjegavanje razgovora na ratnu tematiku, osjetljiv na nepravdu, vrlo lako eskalira, razdražljiv, agresivnije ponašanje i naglašava da u psihičkom statusu dominira anksiozno depresivna simptomatologija, a dijagnoza koju je postavio na osnovu ovog pregleda su trajne promjene osobnosti nakon katastrofalnih doživljaja i anksiozno depresivnih poremećaj, dakle, već uobičajne dijagnoze koje se stalno ponavljaju. Vještak je dalje izvršio uvid u nalaz Kliničke bolnice Mostar od 07.01.1996.godine, doktorica Čučak je pregledala pacijenta i postavila dijagnozu, uglavnom dijagnoze koje su vezane za ratne traume, nalaz od 27.01. 2017.godine od dr. Marka Pavlović koji iznosi uglavnom one iste simptome osnovno raspoloženje sniženo, napet, tjeskoban, sniženih voljno nagonskih dinamizala, otupjelih afektivnih reakcija, depresivnog afektiviteta, ideje beznađa, besperspektivnosti, negira perceptivne obmane, nema negira psihotične sadržaje, dijagnoza je trajne promjene ličnosti i miješani anksiozno depresivni poremećaj, terapija uobičajna deprozel, prozinej i apaurin i tekretol koja se predlaže kod većine ljekara psihijatarata. Izvršio je uvid u nalaz Kliničke bolnice Mostar od 17.11.1998. godine u kojem se navodi da u anamnestičkim podacima da pacijent ima dugogodišnje psihičke smetnje, osjećaj napetosti i tjeskobe, unutarnji nemir, gubitak

osobne projekcije, budućnosti, prisutna je i zaboravnost i intenzivna sjećanja na ratne traume, u psihičkom statusu uglavnom se navode simptomi koji ukazuju na posttraumatski kronični poremećaj a i postavlja se dijagnoza trajna promjena osobnosti nakon katastrofalnih doživljaja F 62.0, kronična forma PTSP-a, anksiozno depresivna slika i povrede vrata. Po opisu doktora psihijataru, na osnovu psihičkog statusa, a i postavljenih dijagnoza, svi se slažu u jednom, da pacijent boluje od posttraumatskog stresnog poremećaja koji je nastao kao posljedica intenzivnih traumatskih događaja ranjavanja, da je taj posttraumatski stresni poremećaj dobio kroničnu formu, a kasnije prešao u trajne promjene ličnosti i te dijagnoze su u svim ovim nalazima prisutni, taj poremećaj je poremećaj koji spada sa stresom uvjetovane psihičke poremećaje PTSP, a nastaje nakon intenzivno doživljenih trauma. To nije psihotični poremećaj, tako da nema elemenata psihotičnih sadržaja koji bi mogle dovesti pacijenta u stanje da ne može učestvovati u sudskom procesu, odnosno, da je procesno nesposoban. Nigdje ni u jednom nalazu nije vidio da je pacijent imao makar neku psihotičnu dekompenzaciju pa makar reaktivnog tipa, privremenog tipa, što bi moglo onda značajno ukazivati da je u ovom ili u nekom drugom vremenskom periodu njegova sposobnost da shvati značaj dijela koje čini nije bila očuvana. Takvih dijagnoza i ni takvih opisa kliničke slike u ovim nalazima nema.

Optuženi je vještaku ukazao da mu je operativnim putem izvađen geler iz mišića kod trećeg pršljena, te je tražio izjašnjenje da li je to utjecalo na njegovo psihičko zdravlje, pa je vještak naveo da nema takve konstatacije bilo kojeg doktora, nije to nigdje evidentirano, da do toga nije došlo jer bi to bilo fatalno, dovelo bi do neke oduzetost ili ruku ili nogu i slično da je došlo do oštećenja kičmene moždine, a svaka povreda utječe na psihičko zdravlje u smislu da čovjek osjeća neku nelagodu, strah, nesanicu, razdražljivost jedno određeno vrijeme dok se adaptira, dok to doktori sa svojim tretmanima otklone neke opasnosti i onda bi to bilo pozitivno rješenje i za stabilizaciju psihičkog stanja.

Nakon ovoga branitelj je vještaku prezentirao otpusno pismo za neurokirurgiju na ime ----- od 06.11.2019.godine SKB Mostar i nalaz Klinički zavod za radiologiju SKB Mostar od 30.01.2017.godine, pa je sud tražio da se vještak izjasni da li je itko od liječnika te struke izrazio bilo kakav utjecaj operacije ili postojećih bolesti ili povreda na duševno stanje optuženog, na što je vještak odgovorio da takvo što nema, da je operativni zahvat potpuno uredno urađen.

Sud je također pitao vještaka da li je u medicinskoj dokumentaciji koja je vještaku dostavljena na uvid, a pribavljena je od Zavoda za izvršenje krivičnih kaznenih sankcija pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine, evidentirano ikada da se optuženi kao pacijent žalio na neke sumanute misli, na neke probleme duševne prirode koje bi utjecale sada na zaključak o sposobnosti da učestvuje u postupku, na što je vještak naveo da se nije žalio i takvo što nije evidentirano, da su postavljane uvijek iste dijagnoze, evidentirano je da nema pogoršanja nikakvog, pa se čak doktorica u jednom nalazu i čudila, ne uzima terapiju, a nema pogoršanja stanja što je realno očekivati kada su u pitanju psihički poremećaji. Ako se ne uzima terapija to je veliki rizik da se stanje može pogoršati, toga nije bilo pa to i to je doktorica evidentirala. Nigdje nema nikakvog pogoršanja, ni u smislu neke depresivne teške epizode ili bilo što drugo, a posebno ne psihotičnog nekog poremećaja ili dekompenzaciji, što bi moglo uticati na uračunljivost, odnosno sposobnost učestvovanja u sudskom procesu.

Nalaz tima vještaka Neuropsihijatrijske klinike KBC Sarajevo sud je prihvatio istinitim, pouzdanim i vjerodostojnim, nalaz je sačinjen nakon pregleda medicinske dokumentacije i opservacije optuženog te obavljenog psihijatrijskog razgovora s njim. Ovaj nalaz tima vještaka sud nalazi stručnim, danim u skladu sa pravilima nauke i medicinske struke, a takvim sud ocjenjuje i iskaz predstavnika tima dr. Kučukalića koji je iznesen kako u ranijem tako i u ponovljenom postupku.

Kao što je i naprijed obrazloženo, vještak dr. Kučukalić se temeljito i precizno izjasnio u odnosu na svu dokumentaciju koja mu je prezentirana kako od strane suda, tako i od strane obrane. Pri tome, obrana u odnosu na iskaz vještaka prof. dr. Kučukalića nije imala konkretnih prigovora, tako da navodi vještaka nisu ničim dovedeni u pitanje, a sve ono što je navedeno u vještačenju i iskazu vještaka suglasno je sa medicinskom dokumentacijom u spisu, a na koncu i sa navodima ordinirajuće doktorice u zatvoru gdje je optuženi trenutačno.

Stoga, nalazi sud, ovim vještačenjem i iskazima prof. dr. Kučukalić je utvrđeno da je optuženi sposoban da sudjeluje u postupku, što je uostalom aktivno i činio za trajanja cijelog postupka.

Dalje iz dokaza proizilazi sljedeće:

Svjedok -----, u svom iskazu od bitnih činjenica navodi da je do izbijanja sukoba živio u ulici Moše Pijade na broju 36, u naselju Centar II u Mostaru. Dana 04.07.1993. godine došla vojna policija HVO-a, te su naložili da svi stanari moraju izaći pred zgradu, a rekli su da ako netko ostane da će biti ubijen. Tada je on bio civil, jer je ograničeno sposoban za vojnu službu. Nakon što su im oduzeti dokumenti, on je sa oko 20 ljudi iz zgrade odveden na strojarški fakultet gdje su se zadržali oko jedan sat, a odatle odvedeni u Široki Brijeg u zgradu MUP-a, da bi otprilike sredinom 8. mjeseca bio doveden u zatvor Heliodrom pored Mostara. Vrlo brzo po dolasku na Heliodrom, odmah nakon sedam dana, prijavljivao se za rad u Drugu bojnu, većinom u Šantićevoj ulici u Mostaru, gdje su najviše njih 50 prebacivali kamionom do zgrade u kojoj je on stanovao. Tu ih je dočekivao optuženi ----- kojeg je poznao od prije rata iz grada i osoba za koju je čuo da se preziva ----, ----- je boravio upravo u njihovoj zgradi u jednoj prostoriji u kojoj je imao kancelariju, a tu je i spavao i imao tu i dva kera (psa). Za zeleniku je prije rata saznao da je bio švercer, švercao je sa parama. Objašnjava da su nakon dovođenja zatvorenici raspoređivani tako da je oko 25 preuzimao -----, a druge ----- i odvodili ih na različite poslove.

U odnosu na događaj vezan za točku 1. izreke presude, svjedok je naveo da je jedne prilike kada su završili posao u Šantićevoj ulici i vratili se pred njegovu zgradu, zamolio ---- koji mu je bio komšija u ratu, da s njim ode do njegovog stana da uzme nešto robe, taj ga je ----- uputio da se obrati -----, pa kada mu se obratio i rekao mu što bi htio, da je on u tom momentu podivljao pitajući što će on gore i psavao mu je majku balijsku. Nakon otprilike pola sata kada su trebali poći na Heliodrom, ----- ga je izdvojio iz kolone i rekao mu da će s njim ostati cijelu noć u toj njegovoj kancelariji, ali je poslije došao taj ----- i pitao: „Šta će ovaj momak ovdje“, pa ga je ----- pustio i on je sa kolonom ostalih otišao u Heliodrom.

U 11. mjesecu ponovno se prijavio za rad u Šantićevu, tada ih ponovno dočekuju ----i ----- je sreo tek u poslijepodnevnim satima, ne zna točno koliko je sati, dok je s grupom zatvorenika sjedio u bunkeru, pozvao ga je govoreći mu da ide sa njim da ima nešto uraditi i odveo ga u jedan bunker u kojem su bila dva vojna policajca koje je tad prvi put vidio u životu, a zna da su policajci jer su na šarenoj uniformi na lijevoj ruci imali amblem policije HVO. Tada im je on rekao da je doveo jednog baliju za klanje, na što mu je jedan od njih rekao: “Nemoj ga molim te ovdje klati biti će krvi“, pa je on uzeo malu stolicu pred bunkerom prislonio je do puškarnice, i rekao njemu da tu sjedne, pri tom mu stavljajući šljem i sunčane naočale na glavu, potom je -- zapalio cigaretu i prislonio je na puškarnicu, tako da ga vidi snajperist Armije BiH da ga upuca misleći da je pripadnik HVO-a, a to jer su odatle bili vidljivi položaji ARBiH.

Sjedio je tako oko pet minuta, a kada je vidio optuženi da snajperist ne reagira, opalio mu je šamar, od čega je pao sa stolice, pa ga je udario nogama na kojima su bile vojničke čizme, vidio je čizme svojim očima, kao i šakama po tijelu, a potom uzeo nož i sa desne strane po vratu ga porezao ispod uha i prema bradi, i sjeća se kako je optuženi policajcima rekao:

“Vidi ne teče mu balijska krv“. Svjedok navodi da zaista krv nije odmah potekla nego za oko pet minuta. Potom mu je naložio da opet sjedne na stolicu, te potom ponovno da sjede pred puškarnicu, opet je palio cigaretu pored puškarnice, te mu stavio njegov šljem na glavu i sunčane naočale, da izgleda kao da je vojnik HVO da ga može snajperista ubiti, pa kako se ništa nije desilo optuženi mu je rekao da briše na posao, pa ga je kada je izlazio iz bunkera, još jednom nogom udario u stražnjicu. Potom svjedok objašnjava da se vratio na mjesto odakle ga je optuženi odveo, skrivao se od drugih, izbjegavao se s bilo kime sresti i pričati jer se plašio da ga netko ne bi „šmekao“, a kako je imao na sebi odjeću ozljede koje je dobio na tijelu nisu se vidjele, kao niti rez na vratu koji nije bio veliki, pa ga je prikrio da se ne vidi.

Tog dana kasnije predvečer, kada su se njih oko pedeset zatvorenika okupljalo da idu na Heliodrom----- je stajao sa jednim vojnim policajcem pokazivao prema njemu prstom pa ga pozvao iz grupe da pođe s njim u Šantićevu da donese neke lopate, pa kada je on išao naprijed, a njih dva iza prema jednom bunkeru, optuženi ga je udario dva- tri puta kundakom puške u leđa, te mu rekao da „briše“ natrag, a onda ga je i taj vojni policajac udario nogom u stražnjicu.

Naveo je da se ne može sjetiti imena drugih zatvorenika koji su u 11. mjesecu 1993. godine išli na rad u Šantićevu, ali je siguran da su tog dana, kada ga je optuženi maltretirao i udarao, na rad u Šantićevu došli i zatvorenici ----- i ----- . O ovim događanjima nije nikome od zatvorenika dok su bili u Šantićevoj pričao, jer se bojao da će ga netko izdati ----- pa da će opet biti belaj, a to je ispričao rahmetli ocu -----, koji je također bio zatočenik na Heliodromu kao i nekim zatvorenicima starije generacije koji su bili s njim u sobi od kojih više nitko nije živ. Na Heliodromu se javio u vezi te rezne rane doktoru koji mu je stavio flaster, a ne sjeća se je li doktor nešto zapisao, ali njemu nije dao ništa napismeno. Naveo je da je izašao sa Heliodroma dana 20.12.1993. godine, da je otišao u naselje Zalik, a da mu je otac izašao prije dvije sedmice i otišao u stan u ulici Moše Pijade da ga čuva dok se ostali ne vrate. Nakon što mu je otac izašao iz logora prvi puta ga je vidio kada je izašao iz bolnice kada su ga prebacili preko linije u Šantićevoj ulici i tada mu je otac pričao što mu se desilo. Svjedok je potvrdio da je iskaz davao više puta, a potpuno je siguran da je osoba čije radnje je opisao upravo optuženi.

Navedenog svjedoka optužbe je direktno ispitao branitelj i optuženi. U odnosu na njegov navod, odgovarajući na direktno ispitivanje branitelja, da se prijavljivao za rad u Šantićevoj isključivo jer su tu imali hranu i da je to bio jedini razlog, svjedoku je branitelj predočio dio iskaza iz istrage sa zapisnika od 21.05.2014. godine, u kojem je rekao da se javio kada je saznao da je II bojna najbolja jedinica, da nikoga ne maltretiraju i da dijele dobru hranu, pa je svjedoku pružena mogućnost da objasni razliku u iskazima u odnosu na navedene okolnosti kojom je prilikom svjedok iskazao da je točno to što je rekao u istrazi.

Ovi navodi u svojoj suštini nisu kontradiktorne prirode, svjedok samo nije doslovno odgovorio kao u istrazi u odnosu na navedene okolnosti, što samo po sebi ne dovodi u pitanje vjerodostojnost njegovog iskaza, pri tome se radi o okolnostima koje razjašnjavaju njegov motiv zbog kojih se prijavio za rad u II bojnu HVO, a ne dovode u pitanje činjenice o inkriminacijama o kojima se svjedok izjašnjavao.

Branitelj optuženog je svjedoku predočio dio iskaza iz istrage od 20.02.2014. godine, u kojem je naveo u vezi sa događanjima u Dobrkovićima, da je tu bilo oko pedeset zatočenika, da su ih čuvali naoružani mještani tog sela, i da s njima nisu imali nikakvih problema, a sve to u odnosu na njegov navod na glavnom pretresu da je u Dobrkovićima loše prošao, pa svjedok objašnjava da je točno to što je rekao u istrazi i objašnjava da je u iskazu u istrazi naveo ime čovjeka koji je njih pedeset maltretirao, a da to nisu mještani, i da je on u tome najgore prošao. Taj čovjek se zove -----, da on nije bio stražar nego je dolazio noću poslije 12 sati i maltretirao

ih. Odgovarajući na pitanje branitelja zašto to nije navedeno u iskazu od 21.05.2014. godine, a jeste u onom iskazu od 20.02.2014.godine, svjedok je objasnio da je davao više iskaza i da je u iskazima odgovarao na ono što je bio pitan. Ovakvo objašnjenje svjedoka je potpuno prihvatljivo, pa sud prihvaća navod svjedoka da je u Dobrkovićima najgore prošao što se odnosi na maltretiranje zatvorenika od strane osobe po imenu -----, koji nije bio mještanim koji je čuvao zatvorenike, a da sa mještanima nije bilo problema.

Branitelj je svjedoku u odnosu na njegov navod na glavnom pretresu da ga je ----- maltretirao u 11. mjesecu 1993. godine u dva navrata i to jednom u bunkeru, a drugi put u zgradi Abraševića, predočio kako u iskazu u istrazi od 20.02.2014. godine nije spominjao to maltretiranje u zgradi Abraševića, pa svjedok objašnjava da je puno iskaza davao, da je odgovarao na ono što je pitan i da mu mozak jednostavno zablokira i ne sjeti se uvijek svega što se dešavalo. Ovako dano obrazloženje u odnosu na prezentiranu razliku u iskazu svjedoka, za sud je uvjerljivo, jer odgovori na pitanje svjedoka zavise od onoga što budu pitani, od obima i načina postavljanja pitanja od strane onoga koji ispituje, a da je on o navedenim činjenicama bio pitan onda bi to bilo zabilježeno u zapisniku u istrazi. Vidljivo je da je svjedok davao više puta iskaz, koji po obimu ovisi od onoga što je pitao onaj koji ispituje, međutim, evidentno je da svjedok sve ono na što mu se ukazalo potpuno razložno obrazložio.

U direktnom ispitivanju od strane branitelja, svjedok je jednako kao i prilikom direktnog ispitivanja od strane tužitelja, objasnio da je u bunkeru bio zarezan nožem po vratu od strane optuženog, da je taj rez bio vertikalno niz vrat pa pobliže objašnjava da je to između žile na vratu, a da je bio zarezan i horizontalno nožem u Dobrkovićima sa iste desne strane pored uha, ima mali rez i u vidu slova X (iks) na vratu zarezano, pa je svjedok pokazao na ta mjesta, što je sud konstatirao.

Svjedok je također naveo kako nije nikome od nadležnih u II bojnoj prijavio što mu se dešavalo, jer se plašio da će dobiti opet „degenek“, a on nije poznavao tko je zapovjednik II bojne ili tko je zamjenik zapovjednika, niti je čuo od zatvorenika da su oni nekoga maltretirali, te da ne poznaje ni jednu od osoba čija mu je imena poimenično navodio branitelj. Izričito tvrdi da u njegovom ulazu nije živio -----, te objašnjava da je bilo ----- prezime ali nije bio --u njegovom ulazu, niti je u čitavoj zgradi koja ima više ulaza živio ----- zvani „-----“. On je živio u jednoj staroj kući iza zgrade i to je optuženi.

Iz iskaza navedenog svjedoka proizlazi da je on ----- zv. „-----“ poznavao od prije rata, pa je opisao na koji način ga poznaje, a sličan način poznavanja optuženog je iskazao i svjedok -----, a sam je rekao da na njegov identitet ukazuje sa stopostotnom sigurnošću. U sudnici se svjedok pri davanju iskaza neposredno obraćao optuženom, a i optuženi njemu, iz čega sud zaključuje da ne postoji dvojba što se tiče identiteta optuženog kao počinitelja radnji o kojima govori svjedok. To što svjedok ----- nije ukazao da je u zgradi u kojoj je stanovao bio čovjek po prezimenu -----, ali ne konkretni -----optuženi, razjašnjeno je iskazom svjedoka ----- koji je objasnio kako je on razgovarao sa stanarom u zgradi ----- koji se njemu osobno žalio da ga je optuženi napadao i da on nije ----- jer sramoti svojim ponašanjem ----- koji su porijeklom iz sela Jare kod Širokog Brijega, pa to što svjedok ----- nije znao za tog drugog -----, koji je u odnosu na njega bio stariji čovjek, ne dovodi u pitanje ni na koji način iskaz svjedoka kod identifikacije optuženog.

Iskaz ovoga svjedoka ----- sud je prihvatio potpuno uvjerljivim, iskaz je u relevantnim elementima dosljedan i ničim nije doveden u pitanje, nije kontradiktoran niti jednom drugom dokazu. Da je svjedok dolazio na rad u Šantićevu ulicu potvrdili su i svjedoci ----- i -----, koji nisu mogli potvrditi konkretno kada su dolazili, ali su naveli da su s njime dovođeni u Šantićevu ulicu. Sud nije našao ni jednog razloga za zaključak da bi ovaj svjedok u odnosu na točku 1. izreke ove presude lažno svjedočio i lažno teretio optuženog ----- Svjedok je spominjao i druge vojnike HVO-a, ali niti jednog ne tereti, osim što navodi

da ga je vojni policajac jedan put udario nogom poslije ----- kada je odlazio iz bunkera, pri tom je konkretizirao i osobu po imenu -----, navodeći da je oko 25 zatvorenika preuzimao „-----“, a isto toliko i -----, ali ni jednog momenta tu osobu ne tereti, iz čega sud zaključuje da svjedok nema namjeru da nekoga lažno tereti.

Svjedok obrane ----- je u svom iskazu naveo kako njemu o događajima u Šantićevoj ----- nije ništa pričao, što je za sud razumljivo kada se uzme u obzir i njegov navod kako on nije bio previše blizak sa -----, te da su na Heliodromu bili na sasvim različitim lokacijama smješteni i bili u kontaktu možda tri puta. Svjedok obrane ----- je iskazao kako su zarobljenici odmah na kamionu kada su se vraćali pričali što im se desilo, a i poslije u Heliodromu, što ne može dovesti u pitanje istinitost iskaza svjedoka -----, s obzirom da je on s druge strane iskazao nepovjerenje prema drugim zatvorenicima i zato dao objektivni razlog- da ----- nije ni potvrdio da je bio u vrijeme koje je opisivao ----- u grupi u kojoj se on nalazio u Šantićevoj ulici, a pri tom je taj svjedok iskazao kako je bio blizak sa vojnicima HVO i oko 90 % vremena provodio sjedeći sa njima u bunkeru tako da odatle gdje se veliki dio vremena nalazio nije ni mogao vidjeti što se dešava u drugim kućama, stanovima-bunkerima. U ratnim okolnostima, posebno nakon događaja koji je doživio, potpuno je razložno da je svjedok imao povjerenje samo u neke starije ljude koji su bili u njegovoj sobi i u svog oca, kojima je i prepričao što se desilo, a da ga je bilo strah nekom od zatvorenika dok su bili u Šantićevoj ulici bilo što reći jer se bojao da će netko reći -----, kako ponovno s njim ne bi imao problema.

Također, svjedok ----- je objasnio i da je zarezan nožem dok je bio zatočen u Dobrkovićima, svjedok je jasno razgraničio kakovo je bilo zarezivanje u Dobrkovićima, a kakvo kritične prilike koja je predmet inkriminacije, s toga je razjašnjeno da to zarezivanje nije ono koje će mu učiniti optuženi u 11. mjesecu 1993. godine.

Svjedokinja ----- u svom iskazu je od relevantnih činjenica navela da je do rata živjela u Mostaru, na adresi ----- u neboderu na 9 katu, sa mužem ----- i sinovima -----, a da joj je kći ----- bila udana.

Za vrijeme rata i sukoba između vojski Armije R BiH i HVO-a, protjerana je iz stana 12.07.1993. godine od strane vojske HVO, pošto joj je prethodno muž ----- dana 30.06.1993. godine odveden, a odveli su ga ljudi naoružani puškama, da bi tog dana od nekih koji su vraćeni zbog bolesti, saznala da je na Heliodromu, on je bio civil. Nakon nekoliko dana iza toga odveden joj je i sin ----- koji je imao popucane ligamente ramena i koji je imao pismenu potvrdu HVO-a da nije za borbu, za koga je nakon nekoliko mjeseci saznala da se i on nalazi na Heliodromu, a da je nakon hapšenja odveden u mjesto Dobrkovići u općini Široki Brijeg, odakle je prebačen na Heliodrom.

Iseljavanje iz stanova u zgradi su vršili vojnici HVO tako što su svi stanari izvedeni pred zgradu, a naloženo im je da stanove ostave otvorene, da bi potom bili odvojeni muškarci Muslimani i Srbi i odvedeni. Nakon toga, da je ona odselila na lijevu obalu Neretve u naselje Zalik. Navodi da su njen muž i sin pušteni istog dana sa Helodroma 20.12.1993. godine, da je ----- došao k njoj u Zalik, a ----- otišao u stan misleći da je prazan, pa je jedno vrijeme bio kod nekih prijatelja, da bi nakon toga povratio stan i tu stanovao.

U odnosu na događaj iz točke 1. presude, svjedokinja je iskazala da im je ----- odmah po dolasku iz logora u Zalik, ispričao što mu je „-----“ radio u 11. mjesecu 1993. godine, da joj je pričao kada se vratio u Zalik sa Helodroma, kako ga je ----- vodio na puškarnicu, da je palio cigaru, da ga je „klao“ i da ga je tukao, a nije joj poznato zašto se na njega okomio.

Svjedokinja -----, je navela da je bila u stanu kada su svi iz zgrade bili izvedeni pred ulaz i odvedeni, a tada joj je odveden brat -----, za koga su kasnije saznali da je odveden u Široki Brijeg, u selo Dobrkoviće, a poslije premješten na Heliodrom, gdje je bio sa ocem do 12 mjeseca 1993. godine, kada su pušteni. Brat joj je nakon toga prešao na lijevu stranu u naselje Zalik, gdje se nalazila i ona jer je bila protjerana 10.08.1993. godine, dok joj je majka prije na mjesec protjerana. ----- je u Zaliku pričao, koliko se sjeća čim je izašao tu noć, što mu se dešavalo, o strahotama u logoru Dobrkovići i Heliodromu odakle je povremeno išao na rad u Šantića ulicu u Mostaru, ispričao je da ga je -----, maltretirao i da ga je u neki bunker doveo na puškarnicu, da mu je davao cigaretu da puši, da bi ga primijetili sa suprotne strane vojnici ABiH da ga ubiju, te ga je kasnije tukao i nožem malo zarezao po vratu.

Kroz unakrsno ispitivanje svjedokinja ----- je navela da je davala iskaz pred Tužiteljstvom BiH dana 29.07.2014. godine, da je kao u istrazi i na glavnom pretresu iskazala kako je ----- po izlasku sa Heliodroma došao k njima u Zalik i pričao im što mu se dešavalo, a pojašnjava da su tu bile ona, te njene kći, majka i sestra. Tada im je ispričao za Dobrkoviće i Heliodrom, odakle je povremeno išao na rad u Šantićevu ulicu, da ga je osoba ----- maltretirao i doveo na neki bukter na puškarnicu, da mu je davao cigaretu da puši da bi ga primijetila Armija sa suprotne strane pa da ga ubiju, a kasnije ga tuka i nožem malo zarezao po vratu.

Navedene svjedokinje-----, po njihovom kazivanju nisu osobno poznavale -----, ali su upamtile njegovo ime i prezime te nadimak „-----“ koji im je ----- spominjao.

Iskazi ovih svjedokinja su uvjerljivi, saznanja ovih svjedokinja niti jednim dokazom nisu dovedeni u pitanje, oni su suglasni sa iskazom svjedoka -----, pa sud nema razloga da im ne pokloni vjeru i ako se radi o majci i sestri oštećenog.

Kada sud dalje vrši analizu iskaza svjedoka- oštećenog -----, dovodeći ga u vezu sa iskazom navedene dvije svjedokinje, majkom ----- i sestrom -----, nalazi da je on potpuno detaljno i jasno opisao što mu je optuženi radio, navodeći da je sve to prepričao ukućanima u Zaliku kad je izašao sa Heliodroma. To potvrđuju navedene dvije svjedokinje suglasno navodeći da im je ----- događaje koje je on iskazao na glavnoj raspravi ispričao odmah po izlasku sa Heliodroma. One su potvrdile i sadržajno navode svjedoka -----, prepričavajući radnje optuženog o čemu znaju po čuvenju, suštinski isto kako te radnje opisuje sam svjedok-oštećeni -----.

Iskazima navedenih svjedoka kontradiktoran je iskaz optuženog -----, koji negira da je počinio radnje kakve su mu stavljene na teret. Iz takvih navoda optuženog, a i postavljenih pitanja kroz unakrsno ispitivanje svjedoka ----- proizilazi tvrdnja da su događaji i radnje optuženog prema ----- i ----- izmišljeni i da svjedoci lažno svjedoče.

Nema nikakve logike i nije objektivno da svjedok ----- u 12. mjesecu 1993.godine majci i sestri ispriča događaj koji mu se desio, da jasno opiše što mu je radio optuženi, imenujući i tako identificirajući optuženog navodeći da mu je to radio -----kojeg je poznavao odranije iz viđenja, a da bi to sve njima tada lažno iznio, kao dio njegove namjere da u budućnosti lažno tereti optuženog, za kakvu namjeru sud nije našao bilo kakvog uporišta u dokazima. Pri tom je jasno, da u vrijeme kada im je ----- to pričao, dio tog navodnog plana da lažno svjedoči nije mogao sadržavati i ono što je optuženi -----, učinio njegovom ocu ----- u petom mjesecu 1994. godine jer će za te radnje -----ć saznati kao i ostali ukućani tek nakon dolaska ----- iz bolnice u Zalik. Dakle, ta dva događaja su vremenski razdvojena i nisu mogli biti dio jedinstvenog plana o lažnom svjedočenju prema optuženom u budućnosti.

Optuženi -----, koji je u svom iskazu saslušan kao svjedok na glavnom pretresu dalje je naveo da je za vrijeme rata bio pripadnik HOS-a i V. Bojne Iličke, koja je držala do proljeća 1993. godine pod kontrolom Centar II i Šantićevu ulicu Mostaru, da je sukob sa Armijom R BiH počeo u Mostaru 09.05.1993. godine. Kontrolu nad tim prostorom je nastavila vršiti II bojna HVO u koju je prešao 01.06.1993. godine. Naveo je da je krajem šestog mjeseca 1993. godine, izgorjela zgrada ŽTO, da su ga izvukli iz ruševina kada je povrijedio nogu i od tada je stalno nosio patike. U tu zonu odgovornosti II bojne HVO su dovodeni zatvorenici muslimani na rad. Zatvorenici su radili u grupama od 5-10 ljudi u Šantićevoj ulici, a on je bio s njima i nije nikada čuo da je netko maltretirao zatvorenike osim nekih sitnica čak što više hrana je tu bila odlična, nisu dolazili uvijek isti zatvorenici smjenjivalo se njih oko 70. Tu je bio samo jedan bunker ispred „Kragujevca“ sa puškarnicom, pa tvrdi da je Almir Lalić pogriješio kada priča o bunkeru, a potvrdio je da su na rad dolazili Elvedin Tanović i Alen Osmanović.

Naveo je da on -----nije vidio nikada do dolaska u ovu sudnicu, a nije mu znao ni oca -----, čuo je da je bio dobar čovjek i da je volio popiti. Nikada nije ulazio u tuđe stanove, a zna da je po predmetnim muslimanskim zgradama ordinirao izvjesni „-----“, što su mu pričali razni ljudi.

Analizirajući tvrdnju optuženog ----- da je svjedoka ----- prvi put vidio u sudnici, sud nalazi istu neutemeljenom imajući u vidu da je optuženi prilikom unakrsnog ispitivanja postavio više pitanja svjedoku, a jedno od njih je glasilo, da li je svjedok ----- u više navrata, kod crkve u Centru II, kad je prolazio optuženi, uzimao mobitel, usmjeravao ga prema njemu (optuženom) i govorio da „ovoga treba“. Iz ovoga je potpuno jasno da je optuženi znao tko je ----- i da nije točan njegov navod kako ga je vidi prvi put na suđenju. Također, optuženi je pitao svjedoka jesu li se prije nekoliko dana susreli kod kafe „Plaza“, a svjedok je potvrdio da jesu, iz čega je sud izveo zaključak da se oni međusobno poznaju i prije suđenja.

Prema tome, iskaz optuženog dan u svojstvu svjedoka, sud ne nalazi uvjerljivim, a kako je i potpuno suprotstavljen iskazima svjedoka -----, sud ga ne nalazi vjerodostojnim.

Navedenim iskazima svjedoka optužbe, obrana je, osim iskaza optuženog danog u svojstvu svjedoka, suprotstavila dokaze u vidu iskaza svjedoka obrane -----.

Svjedok ----- u svom iskazu od relevantnih činjenica je naveo da je prije rata radio u vojnom „Sokolu“, da optuženog nije poznao prije rata, da je za njega čuo, a da ga poznaje od 1992. ili 1993. godine. Prije rata živio je u Mostaru, u zgradi na dva kata oko 50 metara udaljenoj od toplane u kojoj je bila smještena inženjerija II bojne HVO-a, a toplana je bila u neboderu iz koga su odvedeni muslimani, ne zna jesu li odvedeni svi, ali je tako čuo.

Tijekom cijelog rata imao je civilnu radnu obvezu, koju je obavljao tako što bi bio pozvan kada je nešto trebalo da se uradi ili da se povremeno odnesu drva u Šantićevu ulicu gdje su radili zatvorenici koji su dovodeni sa Heliodroma. Nije imao dopuštenje ići cijelom Šantićevom ulicom, nego bi vreće drva od njega preuzeo neki vojnik, otprilike u toj ulici kod pošte ili kod zatvora i odvezao bi ih dalje tom ulicom, tako da on nije vidio zatvorenike koji su se nalazili dalje niz ulicu Šantićevu jer on tamo nije ni dolazio, a tamo je bila prva linija borbe i tamo su učvršćivali bunker. Ta je njegova radna obveza trajala sat ili dva, a ostali dio vremena je bivao u svom stanu sa ženom, tako da bi ga pozvali ako je trebalo. Upoznat je da bi zatvorenici bili dovedeni do toplane, odakle su odvođeni da rade, a nema saznanje da bi ih tamo odvodio optuženi, niti ima bilo kakvo saznanje da je netko od zatvorenika maltretiran.

Zna da je optuženi bio vojnik, nosio je vojnu uniformu, nije ga nikad vidio u crnoj uniformi, nosio je šešir, imao pušku i možda za pasom pištolj i prema svima se ponašao

korektno. Optuženi „-----“ je dobro poznao svjedokovog oca, a kada je njegov otac bio zatvorenik na Heliodromu, uhapšen na selu gdje je živio i dovođen na rad par puta, dopuštao mu je i omogućavao da stalno bude u prostoru toplane gdje je bio magacin inženjerije II bojne HVO, tako da mu otac nije išao u Šantićevu ulicu na rad i da pravi bunkere, i ako je zato bio doveden, a puštao ga je i da ode kući da se okupa i obrije. Čuo je da je optuženi puštao i druge zatvorenike da odu do stanova. Svjedok je iskazao da se ne može sjetiti lika -----, mada je živio tu kao komšija, zna mu ime i prezime i da je radio u Sokolu. Poznato mu je ime -----, čuo je za njega, ali se lika ne sjeća, te da je čuo kako je maltretiran od nekoga.

Sud zaključuje, da navedeni svjedok nije ni mogao vidjeti radnje optuženog koje su predmetom optužbe, jer je on po vlastitim navodima bio na radnoj obvezi sat ili dva, a ostalo vrijeme je provodio u kući, on nije ni išao u Šantićevu ulicu, tamo gdje su pravili bunkere zatvorenici, tako da nije imao saznanja o tome što se za to vrijeme dešavalo sa zatvorenicima, pa njegov navod da nije upoznat o bilo kakvom maltretiranju nekog zatvorenika, ne može dovesti u pitanje sadržaj vrlo konkretnih dokaza, tako da ovaj iskaz u odnosu na konkretni predmet optuženja nema poseban značaj.

Međutim, pojedine opće činjenice iz njegovog iskaza su podudarne sa navodima svjedoka Almira Lalića, i to da su zatvorenici dovođeni na rad u Šantićevu, da je inženjerija bila smještena u toplani ispod nebodera, da je optuženi bio jedan od onih koji su odlučivali o pojedinim zahtjevima zarobljenika, da je čuo kako je ----- maltretiran od nekoga. Stoga ovaj iskaz je potkrepljujući iskazu svjedoka ----- Pri tome je vidljivo, da je navod svjedoka -----, da je optuženi pojedinim zatvorenicima koje je dobro poznao, kao što je to učinio i njegovom ocu, omogućavao da odu do svojih stanova, podudaran navodima svjedoka ----- koji je iskazao da je i on preko -----, jer je optuženog samo iz viđenja poznao a znao je kako su pojedini zatvorenici odlazili do svojih stanova, zatražio da ga pusti da ode do stana, na što je optuženi bio jako ljut i vrijeđao ga. Ovaj navod svjedoka -----, potvrđuje da i u tom dijelu iskaza on nije neistinito kazivao pred sudom, a što uopćeno potvrđuje vjerodostojnost njegovog iskaza. Ovaj svjedok je upravo potvrdio da su u Šantićevoj ulici postojali bunker i da su zatvorenici dovođeni na rad da ih prave, što potvrđuje kod te okolnosti iskaz svjedoka -----.

Niti jedan svjedok obrane, uključujući -----, nisu vidjeli kritični događaja, budući da kojih oni koji nisu bili zatvorenici nisu ni išli u zonu Šantićeve gdje su zatvorenici pravili bunkere, a oni koji su bili zatvorenici nisu mogli vidjeti budući je optuženi ----- -a u drugi bunker gdje nije bilo zarobljenika.

Svjedok -----, u iskazu na glavnoj raspravi od bitnih činjenica je naveo kako poznaje optuženog od 9. mjeseca 1993. godine kada je došao u inženjerijski vod II bojne, gdje je bio i optuženi s kojim je provodio vrijeme u Toplani svakodnevno, izuzev nekoliko sati. Optuženi je tada izgledao kao i danas, crne duže kose, nosio je šarenu uniformu, poluautomatsku pušku zv. ciganka. Povremeno su dovođeni vozilima zatvorenici sa Heliodroma da obavljaju radove u Šantićevoj ulici, počev od 9. mjeseca 1993. godine do 2. mjeseca iduće godine. Radili su u grupama zajedno sa vojnicima iz inženjerijskog voda., konkretno su utvrđivali kuće na prvoj liniji kao bunkere. U Šantićevoj je bilo više postrojbi osim II bojne, ali je II bojna u većini imala kontrolu u Šantićevoj. Te zatvorenike je raspoređivao ispred inženjerije -----, ponekad bi nekog zadužio, a tu je bio i optuženi ----- On nije vidio da je optuženi ikoga udario, a za to nije ni znao. Sjeća se da je ----- -- viđao stalno u patikama, tome se smijao jer je možda jedna bila veća, a ne zna zašto je nosio jednu veću patiku. Nikad ga nije vidio u čizmama, nosio je adidaske, a drugi vojnici su bili u patikama ili u čizmama. Svjedok od sjevera pa ka jugu nije u Šantićevoj išao dalje od pošte. U

to vrijeme je bilo povremeno pucanja na liniji, a navodi da u to vrijeme nije bio ni jedan slučaj prijavljivanja premlaćivanja. Noću nije ostajao tu, jer je išao u stan na Bijelom brijevu u drugi dio grada.

Svjedok ----- je u svom iskazu na glavnom pretresu od 09.10.2015. godine od bitnih činjenica iskazao da je od 09.04.1993. godine kada je napustio školu živio na adresi Ante Starčevića 38 u neboderu na 7 katu. Optuženog poznaje od 1993. godine, bio je u civilnoj policiji Ratne satnije Mostar, i da im je zona djelovanja bila od Centra II do hotela Ero i zgrade Ledara, da su radili po 24 sata, nakon čega su bili slobodni 48 sati. Prema jugu od hotela Ero nije bila njihova zona djelovanja. U opisanoj njihovoj zoni djelovanja da je vidao zatvorenike da čiste granje ili slomljena stakla, ali da tada nije znao odakle su ti zatvorenici. Njih bi nadgledao naoružani vojnik koji s njima nije radio, a ponekad ako bi se žurilo sa zarobljenim su radili i vojnici inženjerije. U toj zoni susretao je najviše ----- koji je nosio dužu kosu crnu, imao šušir crni, šarenu uniformu uvijek je nosio bijele Reebok patike, nikad ga nije vidio u čizmama, a bilo je dosta vojnika koji su nosili patike. Poznato mu je da je 1993. godine, da je pogođen zid RPG-om i da mu je komad zida pao na noge i misli da je to bilo u 10. ili 11. mjesecu, ali nije siguran. Svjedok je iskazao da nikad nije čuo da je neki zatvorenik prijavio policiji da ga je netko pretukao ili maltretirao.

Svjedok ----- od bitnih činjenica, u svom iskazu na glavnoj raspravi je naveo da je on obavljao poslove pomoćnika zapovjednika za sigurnost II bojne. Optuženog poznaje od svibnja 1993. godine koji je prije sukoba istjeran iz svoje kuće u blizini linije sukoba i pretučen, da je sukob eskalirao kroz 5. ,6. , i 7. mjesec 1993.godine, gdje se branila svaka kuća na liniji, svakodnevno vidao optuženog koji je tada imao malo dužu tamniju kosu, bio je u maskirnoj šarenoj uniformi, a na nogama je imao tene, bijele boje, i da je inače većina vojnika imala tene, jer su tene bolje za gradske uvjete ratovanja. Ne zna točno od kada su zarobljenici dovođeni na rad organiziranim prijevozom, a čuo je da su se dobrovoljno javljali za radove u Šantićevoj. Dovođeni su jer je ugroženo bilo više kuća, koje su se skoro urušile, a služile su kao ratni položaji, pa su ti zarobljenici to popravljali i učvršćivali. Intenzitet borbi je bio slabiji u 11. mjesecu. Nikada nitko od zatvorenika nije se požalio na optuženog ili nekog vojnika iz II bojne. Poznato mu je da u Šantićevoj nije bilo klasičnih bunkera, ali su stavljane vreće, u stanove, uz potporne zidove i to su bili bunker, kuće su bili bunker. Bilo mu je poznato da su neki ljudi iz nebodera sa brojeva 34 i 36 odvođeni, ali bi to saznao za nekoliko dana i to su radile neke druge postrojbe, a ne vojnici II bojne.

Svjedok obrane -----, od bitnih činjenica, u svom iskazu na glavnoj raspravi je naveo da optuženog poznaje od malena, da je i danas s njim u normalnim odnosima, da je 1993. i 1994. godine bio u II bojnoj pomoćnik zapovjednika za logistiku, da je bojna brojala 500 vojnika, u kojoj je bio i optuženi i to u inženjerijskom vođu. Opisuje da je optuženi u to vrijeme nosio maskirnu uniformu, a na nogama pume, a pume je nosio jer nije mogao cipele nositi, da je imao neku povredu na nozi, a ne zna kakva je povreda samo zna da je on tražio od njega patike. Bilo mu je poznato da su zatvorenici sa Heliodroma dovođeni na radove u Šantićevu, jer je imao izvješće o njihovom broju. Zatvorenici su punili vreće s pijeskom, utvrđivali prozore, ali on to nije vidio jer nije tamo išao, a znao je što rade jer se to iznosilo na brifinzima. Brifinzi su bili u bojnoj, na kojima su prisutni zapovjednik bojne, pomoćnici, svi satnici i zapovjednici vodova, kao i optuženi ----- . Na navedenim brifinzima nikad nije bilo iznošenja pritužbi zatvorenika ni na koga pa ni na optuženog.

U odnosu na navode o brifinzima, sud zaključuje da ----- nije znao niti vidio postupke prema zatvorenicima jer ono što se dešavalo na liniji u Šantićevoj nije ni mogao vidjeti, jer je naveo da tamo nije ni išao, a što ne znači da ----- nije istinito svjedočio i

da se događaj nije odigrao onako kako ga je u svom iskazu opisao taj svjedok. Uostalom nema nikakve logike da bi neko od vojnika HVO-a iznosio na brifinzima podatke o svom protupravnom ponašanju ili ponašanju svojih suboraca.

O konkretnom događaju nisu se mogli izjasniti niti svjedoci obrane, -----, jer na taj dio linije u Šantićevoj ulici, gdje se događaj odigrao oni nisu ni dolazili. Ni jedan od navedenih svjedoka nije odlazio u Šantićevu ulicu dalje od pošte, odakle je dalje niz ulicu je po njihovim navodima bila prva linija na kojoj su zatvorenici pravili bunkere, a budući se ono što je navedeno u točki 1. presude dešavalo upravo tamo gdje oni nisu išli. Njihovi navodi da nisu vidjeli da bi optuženi maltretirao nekog zatvorenika, u takvim okolnostima ne dovodi u pitanje tvrdnje svjedoka ----- . Isto tako, navodi svjedoka da ni jedan zatvorenik nije nikada prijavio da je maltretiran, u teškim ratnim prilikama i pri njihovom specifičnom položaju u kome su bili, ne mogu imati značenje da maltretiranja nije bilo, jer je upravo logično da su se zbog podčinjenog položaja suzdržavali bilo kakvog prijavljivanja.

Dakle, iz navedenih iskaza ovih svjedoka proizilazi samo da oni nisu vidjeli da je optuženi zlostavljao oštećenog, ali ne i da se to nije dogodilo.

Više svjedoka obrane je navelo i da se sjećalo kako je optuženi nosio u kritično vrijeme patike na nogama, i to bijele patike. Svi su oni o razlozima zašto je optuženi nosio patike različito govorili. Svjedok ----- kao logističar koji je vojnike u II bojnoj dužio vojničkim čizmama i vojničkim cipelama, naveo kako je optuženi od njega tražio pume, jer je imao ozlijeđenu nogu, ali se nije mogao izjasniti o kojoj se vrsti ozljede radi i kako je ona nastala. Svjedok ----- je, naveo da je optuženi nosio tene bijele boje, da je inače većina vojnika imala tene, navodeći za to razlog da su tene bolje za gradske uvjete ratovanja, pri tome ne navodeći bilo kakvu povredu noge kod optuženog. Svjedok ----- je naveo da je optuženi nosio bijele Reebok patike, nikad ga nije vidio u čizmama, a bilo je dosta vojnika koji su nosili patike, a da mu je poznato kako je 1993. godine pogođen zid RPG-om i da mu je komad zida pao na noge i misli da je to bilo u 10 ili 11 mjesecu ali nije siguran. Svjedok ----- je naveo da se sjeća da je ----- viđao stalno u patikama, tome se smijao jer je možda jedna bila veća, a ne zna zašto je nosi jednu veću patiku, a da ga nikada nije vidio u čizmama. Pri tome je svjedok naveo da je i on nosio adidaske, a drugi vojnici su bili u čizmama. Optuženi kao svjedok je iskazao da je krajem šestog mjeseca 1993. godine, izgorjela zgrada ŽTO, da su ga izvukli iz ruševina kada je povrijedio nogu i od tada je stalno nosio patike.

Prema tome, iz dijelova iskaza navedenih svjedoka obrane, sud zaključuje, da svaki od svjedoka, daje različite navode zašto je to optuženi kako navode nosio patike. Optuženi navodi da je imao neku ozljedu, ne konkretizira kakvu i kada, a i prirodno ima prst na prst i „tus“ tabane tako da nije mogao nositi čizme nikada, svjedok ----- navodi da je komad od pogođenog zida iz RPG-a pao na noge optuženom i da misli da je to bilo u 10. ili 11 mjesecu, pa bi dakle, po ovom svjedoku optuženi od tada nosio patike. Različito od ----- koji navodi da je optuženi tražio patike jer je imao ozlijeđenu nogu, ali se nije mogao izjasniti o kojoj se vrsti ozljede radi i kako je ona nastala, svjedok ----- navodi da je inače većina vojnika imala patike, navodeći za to razlog da su tene bolje za gradske uvjete ratovanja, pri tome ne navodeći bilo kakvu povredu noge kod optuženog ili ----- koji navodi da se sjeća da je ----- viđao stalno u patikama, tome se smijao jer je možda jedna bila veća, a ne zna zašto je nosi jednu veću patiku.

Kod ispitivanja ovih svjedoka obrana je inzistirala na činjenici nošenja patika o strane optuženog, postavljajući pitanja svjedocima obrane što je optuženi nosio na nogama, a na koje pitanje su oni potvrdno odgovarali da je nosio patike. Međutim, ti svjedoci su u pojašnjenjima vezanim za okolnost navodnog nošenja patika od strane optuženog neusuglašeni, a jasno je da

se ponovno ne izjašnjavaju o onome što je optuženi na nogama imao kritičnog dana, oni su iskazivali da je imao patike stalno što bi podrazumijevalo od 6-tog mjeseca pa nadalje, a konkretni se događaj odigrao u 11. om mjesecu za koji se mjesec konkretno nitko od njih nije izjasnio, pa je jasno da takvi ne mogu pobiti navod optužnice da je optuženi oštećenog udario nogom na kojoj je bila čizma.

Ovi neusuglašeni navodi, koji i nisu konkretizirani u odnosu na kritični događaj, ne uvjerljivi su za sud kod tvrdnje da je optuženi prilikom udaranja ----- na nogama imao patiku, jer je sud prihvatio istinitim iskaz navedenog svjedoka, koji je bio jasan i vrlo precizan, svjedok je opisao način udaranja, potpuno određeno navodeći da je svojim očima vidio čizme na nogama optuženog. Navedeni svjedok nema ni jednog objašnjivog razloga da kada govori da je udaren nogom lažno navede da je na nozi optuženog bila vojnička čizma, ako doista to nije bilo tako, a okolnost da li je bila patika ili ne, ne bi mijenjala ništa na stvari.

Kao dokaz obrane, izvedeno je i ispitivanje svjedoka koji su također bili zatvorenici, i to -----.

Svjedok ----- od relevantnih činjenica u svom iskazu na glavnoj raspravi je naveo da optuženog poznaje od prije rata, na Heliodromu je bio zatvoren od 30.06. do kraja 12. mjeseca 1993. godine. S optuženim je danas u normalnim odnosima. Poznao je malo ----- prije rata, ali ga je upoznao na Helidromu gdje su bili u istoj zgradi. Odlazio je na rad u Šantićevu, jer je čuo od drugih koji su tamo bili da su u II bojnoj njemu poznati ljudi iz Mostara, da je bio dobar odnos i dobra hrana. On u 90% slučajeva kada je odlazio na prvu liniju u Šantićevu nije ništa radio nego bi sjedio u bunkeru, imao je privilegiju što je poznao više ljudi pa su mu to dopuštali. Povremeno su padale granate i pucalo se.

Viđao je optuženog u Šantićevoj ulici, uvijek je nosio neki šešir i bio u vojnoj uniformi, nosio je neke tene i šepao je, a imao je i nekog kera (psa). Pričali su više puta i da mu je optuženi rekao da ga je neki zid prignječio i da zato nosi tene. Svjedok je opisao da su bunkeru bili zgrade, sobe, sa vrećama na prozorima. Rad je vršen tako da su u Šantićevu ulicu sa Heliodroma dovoženi kamionima oko 30-50 zatvorenika, tu su dijeljeni na grupe 3-6 zatvorenika, ovisno od toga koliko je njih trebalo raditi koji posao. Ako bi netko maltretirao zatvorenika drugi bi to vidjeli i prepričalo bi se ili u kamionu na povratku ili na Heliodromu, a nikada se nije pričalo da je optuženi ----- maltretirao, niti bilo koga drugoga, a ni ----- to njemu nije pričao niti je vidio povrede kod ----- . Vojnici su dopuštali ljudima da se odu kući okupati, što je i sam koristio nekoliko puta, i koliko zna da nisu nikoga odbili. Na Heliodromu u školskoj zgradi je bio stacionar i medicinska služba, gdje su radila dva liječnika kojima se i on javio zbog problema sa stomakom, a svaki zatvorenik je imao mogućnost javiti se ako je imao zdravstvenih problema. Navodi i da je ležao kao bolesnik na Bijelom brijegu u bolnici u vezi problema sa čirom, 20 dana, dijelom u 10., a dijelom u 11. mjesecu 1993. godine. Svjedok je naveo da mu je poznat ----- koji je bio s njim na Helodromu i u Šantićevoj na radu, iz viđenja je sa Heliodroma znao -----, ----- oca, inače je stanovao je u drugoj zgradi od toplane, u sredini. Unatrag nekoliko mjeseci prije svjedočenja sastao se, na traženje optuženog i branitelja s njima, ne može objasniti zašto se s njima sastao, navodeći da on ima pravilo-parolu da govori istinu uvijek.

Navedeni svjedok nije doveo u pitanje navode svjedoka-oštećenog -----, jer navodi uopćenog karaktera kako nije nikada čuo da je optuženi maltretirao ----- ili bilo koga drugog, ne znači da se događaj kako ga opisuje svjedok-oštećeni nije dogodio, pri tom je evidentno da taj sam svjedok navodi da je u kritično vrijeme bio u bolnici 20 dana, pa je onda logično da ništa i nije mogao čuti ako se predmetni događaj dogodio za vrijeme njegovog boravka u bolnici. Ovaj svjedok navodi kako je pričao sa optuženim više puta, da je on nosio

neke tene i šepao, pa mu je optuženi rekao da ga je neki zid prignječio i da zato nosi tene, međutim to nije konkretan dokaz da je optuženi u 11. mjesecu 1993. godine, nosio tene na nogama i da je tada šepao, posebno kada niti optuženi ne konkretizira kada i kako je nastala njegova ozljeda, pri tom sada ističući da i prirodno ima prst na prst i „tus“ tabane. Pored prednjeg, ovaj sud sumnja u vjerodostojnost iskaza navedenog svjedoka, jer je potvrdio da se unatrag nekoliko mjeseci prije svjedočenja sastao, na traženje optuženog i branitelja s njima, s tim da ne može objasniti zašto se s njima sastao i u odnosu na razloge sastanka nije dao sudu racionalan odgovor. Ovu sumnju u istinitost iskaza ovog svjedoka potkrepljuje dalje njegov navod da je bio privilegiran od strane vojnika HVO tako da u 90% slučajeva kada je odlazio na prvu liniju u Šantićevu, nije ništa radio nego bi sjedio u bunkeru, imao je privilegiju što je poznavao više ljudi pa su mu to dopuštali, da mu je više puta kao zarobljeniku dopuštano da ode do stana i da se okupa.

Prema tome, ono što je ključno je da iskazom ovog svjedoka nije u svakom slučaju objektivizirano da se njegovi navodi odnose na inkriminirano vrijeme, pa njime nije dovedena u pitanje istinitost navoda svjedoka -----.

Svjedok ----- od relevantnih činjenica u svom iskazu na glavnoj raspravi je naveo da je prije rata površno iz viđenja poznavao optuženog, da su ga zvali „-----“ i „-----“. Bio je u logoru od 09.09.1993. do 3. mjeseca 1994. godine kada je pušten. Jedno vrijeme je vrijeme proveo u Ljubuškom i Gabeli, tako da nije bio stalno na Heliodromu. Na Heliodromu je bio i -----, ali se u tom logoru bili smješteni na više lokacija, tako da je za čitavo vrijeme samo jedan put s njim komunicirao, ne može se sjetiti kada je to bilo. On i ----- zajedno su odvođeni na radove u Šantićevu ulici, ali nisu zajedno radili u grupi. Bili bi dovođeni kamionima do toplane, a odatle raspoređivani na razna mjesta na rad. Stanovao je u jednom od tri nebodera u Centru II, a u jednom je bila toplana u kojoj je optuženi ----- imao neku kancelariju, jedan dio u toj toplani je bio ograđen mrežama (mate) i pod ključem i u tom dijelu su jedanput u nizu noćili 10, 20 ili 30 dana, jer ih nisu vraćali na Heliodrom. Sam se javio na rad u Šantićevu ulicu birajući od dva zla manje, a to kako ne bi bio izabran da ide u Gorance, jer se nekoliko zarobljenika iz Goranaca koji su odvođeni na rad nije vratilo. Sjeća se da je optuženi tada kada je on dolazio nosio crnu uniformu, šesir sa slovom „U“, a imao je na sebi neke bombe i sablju. Ne sjeća se što je imao na nogama, ali navodi da uz uniformu idu i čizme. Poznavao je i -----, jer su često kampirali na Buni, a od 1980. godine su bili komšije zgrada do zgrade, a i radio je u poduzeću „Sokol“, gdje i svjedok. Nikad mu se ----- nije požalio da ga je optuženi udarao, a inače se ----- njemu nije povjeravao, takvo što nije čuo ni od drugih zatvorenika. Svjedok navodi da ako se to desilo, on ne zna kada, pa da je moguće da je to bilo kada nisu bili zajedno na radu u Šantićevoj ili kada je on bio u drugim logorima. Svjedok je iskazao da su na Heliodromu bila dva liječnika kao zarobljenici, koji su imali neku kancelariju, nije to bila ordinacija, ali su zatvorenicima izdavali potvrde, ako su nešto bili povrijeđeni koje su potvrde uvažavali stražari i davali su poštede od rada van logora. Čuo je priče kako su neki doživljavali neugodnosti prilikom radova u Šantićevoj ulici, ali da on to nije vidio ili nije bio tu kada se to dešavalo, navodi da je moralo biti takvih situacija budući da su bili ratni uvjeti i da to nije bio hotelski smještaj.

Sam navedeni svjedok je iskazao da mu se inače ----- nije povjeravao, da je samo jedan put s ----- komunicirao unutar Heliodroma te da je moguće, ako se to dogodilo da uopće tada nisu radili zajedno ili da je on bio u drugim logorima, stoga u takvim okolnostima očekivano je da ----- nije ni ispričao navedenog svjedoku što mu je optuženi radio u 11. mjesecu 1993. godine. Stoga navodi ovog svjedoka ne znače da se to što je iskazao ----- nije dogodilo, pri tome sud ima u vidu očekivani strah zarobljenika od toga da pričaju što im se dešavalo, o čemu je govorio i svjedok -----, pa je u takvim okolnostima razumljivo da on

o tome nije pričao osim sa onim koji mu je bio najprisniji u Heliodromu, a to mu je otac -----
----- kojem je ispričao što mu se desilo i nekim starijim ljudima koji sada nisu živi.

Iz prednjih razloga, iskazi svjedoka ----- nisu doveli u pitanje iskaz svjedoka-
oštećenog -----, u odnosu na navode vezane za točku 1. izreke presude.

Sud zaključuje, da što se tiče svjedoka -----, evidentno je da oni nisu bili u dijelu
Šantićeve ulice na prvoj liniji gdje su se popravljali bunkereri, oni nisu objektivno ni mogli vidjeti
je li optuženi počinio inkriminiranu radnju, jer je optuženi značajan vremenski period boravio
tamo i bio izvan njihovog prostora zapažanja. To što oni navode da se civili nisu žalili na
ponašanje optuženog ili bilo koga drugog vojnika ARBiH, objašnjivo je strahom koji su
osjećali zatvorenici, pa i sam oštećeni, a navodi da se optuženi kad je bio s njima u smjeni
korektno ponašao, ne znači da se uvijek i prema svakom zarobljeniku tako ponašao, pa ne može
dovesti u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka-oštećenog -----, te iskaze svjedoka ----
-----.

Ovaj sud napominje da je obrana prilikom ispitivanja oštećenog-svjedoka -----
- ukazivala na određene razlike u njegovim iskazima sa glavnog pretresa u odnosu na iskaze
iz istrage, međutim, one su takve prirode i u odnosu na takve okolnosti koje ne mogu dovesti
u pitanje vjerodostojnost iskaza svjedoka. Pri tome sud ima u vidu iznimni protek vremena
između određenih iskaza, i u odnosu na kritični period, pa je jasno da svjedok iskazuje
nesigurnost u odnosu na neke detalje.

Također, suprotno tvrdnjama optuženog i njegovog branitelja, evidentno je da su na licu
mjesto postojali bunkereri jer su to nije isključio niti jedan ispitan svjedok (osim optuženog), a
izričito su potvrdili svjedoci -----, a što je na koncu i logično da su se na
prvoj liniji razgraničenja dvije vojske pravili bunkereri.

Prema tome, iz svih naprijed navedenih dokaza, posebno iz iskaza svjedoka -----
-----ć, koji je potkrijepljen iskazima svjedokinja -----, a nisu dovedenu u pitanje
sadržajem ostalih dokaza, sud nalazi dokazanim da je optuženi ----- postupio suprotno
odredbi čl. 3. st. 1. tč. c) IV. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od
12.08.1949. godine, koja zabranjuje vršenje prema civilima povreda osobnog dostojanstva,
naročito uvredljivih i ponižavajućih postupaka, čime je prema civilu ----- nečovječno
postupao. Nečovječno postupanje se definira kao namjerno djelo ili propust kojim se nanosi
teška duševna ili tjelesna patnja, odnosno ozljeda ili koje predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko
dostojanstvo.

Prema tome, navedenim dokazima koje je vijeće prihvatilo istinitim, sud je utvrdio da
je optuženi radnjama navedenim u točki 1. izreke ove presude oštećenog ----- odveo u
obližnji bunker, prijeteci mu da će ga zaklati i naredio mu da sjedne na stolicu ispred puškarnice
u bunkeru, zatim zapalio cigaretu i prislonio je na puškarnicu, kao da da izgleda da je -----
--- istu zapalio i izložio ga opasnosti da ga neko od pripadnika Armije Republike BiH koji su
bili u obližnjim bunkerima, naspram bunkera u kojem je bio -----, ubije, a kada je vidio da
niko od pripadnika Armije Republike BiH ne puca, udario ga otvorenom šakom u predjelu
glave, od kojeg udarca je ----- pao sa stolice na tlo, da bi ga potom nastavio udarati
šakama i nogama na kojima su mu bile vojničke čizme, po cijelom tijelu, a nakon toga izvadio
nož i razrezao ga u predjelu vrata ispod desnog uha, pa mu ponovno naredio da sjedne na stolicu
ispred puškarnice, na glavu mu stavio šljem i sunčane naočale, ponovo prinio zapaljenu
cigaretu između njegovog lica i puškarnice, a kada je vidio da niko od pripadnika Armije
Republike BiH ne puca, naredio mu da ustane i da izađe iz bunkera, te ga na izlasku iz bunkera
ponovo udario nogom, da bi istoga dana, u poslijepodnevnim satima, u Šantićevoj ulici u

Mostaru ispred zgrade KUD „Abrašević“ ponovo pozvao -----a da mu priđe i rekao mu da krene sa njim do obližnjeg bunkera, te kada je ----- krenuo, istog udario kundakom puške tri puta u predjelu leđa, a zatim mu rekao da se vrati do ostalih zatvorenika. Ovakve radnje upravo imaju karakter povreda osobnog dostojanstva, naročito uvredljivih i ponižavajućih postupaka, dakle, nečovječnog ponašanja, a kakve radnje su dovele do fizičkih i psihičkih bolova i straha kod oštećenog, pa je takvim svojim radnjama ostvario sva obilježja kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 142. stavak 1. preuzetog KZ SFRJ.

U odnosu na točku 2. izreke ove presude svjedok, sud nalazi relevantnim kako slijedi.

Svjedok ----- je iskazao da su oni u kući tek u 5. mjesecu 1994. godine saznali preko jedne žene da je otac u bolnici, to je stara kirurgija u Mostaru, pa je njegova sestra otišla i otac joj je rekao da su ga izmlatili ----- . Ona mu je rekla da je otac bio isprebijan, sav u modricama, da su mu dva- tri rebra pukla, a on je kasnije također od sestre saznao da ga je flašom u glavu udario -----, te da je optuženi čak puštao kerove na njega da ga ujedu. Otac je izašao iz bolnice na svoju ruku, a pričao mu je i da su mu tu noć ukrali 200 KM iz novčanika, otac mu je o svom stradanju pričao kada je došao u Zalik poslije bolnice, a svjedok je ocu o svojim stradanjima pričao u logoru, a majci i sestri da je pričao o svojim događanjima kada je u Zalik kod njih došao iz Heliograma.

Prilikom unakrsnog ispitivanja, na upit branitelja, svjedok je naveo da mu otac nije poslije ovoga imao dobro zdravlje, da je imao psihičkih problema, da je jednom pokušao samoubojstvo, skačući sa III kata. Umro je dana 27.06.2005.godine, da prije toga nije bio dobrog zdravlja, a da se s njim nije moglo komunicirati unazad godinu prije smrti. Uvijek je sanjao događaj u stanu, spominjao -----, pa kaže bilo je teško komunicirati godinu prije, nije se moglo nikako s njim normalno razgovarati o bilo čemu. Poznato mu je da je 2005. godine otac davao izjavu u tužiteljstvu čiji sadržaj mu nije poznat, pa objašnjava da mu nije poznato kakvu je izjavu davao, ali da nije bio sposoban fizički i psihički, nije bio dobar.

I ako je svjedok ----- ispitivan kao svjedok optužbe na glavnom pretresu od 29.05.2015.godine, kada je i unakrsno ispitivan, navedenog svjedoka je pozvao branitelj optuženog da ga direktno ispita jer je primio od tužiteljstva nakon navedenog saslušanja iskaz svjedoka ----- od 20.02.2014. godine iz istrage, a koji nije mogao koristiti prilikom ranijeg unakrsnog ispitivanja.

Direktno ispitivan od branitelja optuženog svjedok ----- je od bitnih činjenica naveo kao i prilikom ranijeg iskaza na glavnom pretresu, da mu je otac umro 27.06.2005. godine, da je s njim živio do smrti i da je svakodnevno bio u kontaktu, te ponovio kako je kazao da se sa njegovim ocem nije moglo uopće komunicirati godinu dana prije smrti i da kod takvog navoda ostaje. Pi tome je naveo da mu je otac bio na psihijatriji, da je primljen u južnom logoru 13.05.2005. godine, i da ga je primio liječnik Ramo Omanović (bolnica u istočnom dijelu Mostara), a da se javljao ranije na psihijatriji u staroj bolnici (zapadni dio Mostara) i to prije otprilike 10 godina prije smrti, te objašnjava da je to bilo 1992. godine, a da se nije javljao u staru bolnicu na psihijatriju u 2005. godini. Poznato mu je tko je dr. Maslov, da je to doktor u staroj bolnici na psihijatriji kojem se otac javljao 1992. godine, a ne zna je li mu se javljao 2005. godine. Svjedok je objasnio da otac u bolnicu nije išao sam, nego sa sestrom ----- i s njim.

Na posebno pitanje suda da objasni kako je moguće da iskaže da zna da je otac davao iskaz tužiteljstvu u 2005. godine, a da se s njim nije nikako moglo komunicirati godinu prije smrti, svjedok izjavljuje da je tada pogriješio, da mu je mozak zablokirao od velikog broja izjava koje je davao, te je objasnio da je otac bio svjestan kada je davao iskaz tužiteljstvu 2005. godine i da je on tada bio s njim, da ga je vodio u tužiteljstvo i da je tada bio sposoban davati

izjave, a da je u nekom periodu nakon toga imao probleme psihičke, da je skočio sa balkona i da se to desilo nakon dva mjeseca pošto je davao iskaz u tužiteljstvu, i da je posve siguran da je to tako.

Ovaj dio iskaza navedenog svjedoka, koji se odnosi na okolnosti stanja zdravlja ----- u 2005. godini, je nepouzdan, kontradiktoran sam sebi i drugim izvedenim dokazima, pa taj dio njegovog iskaza sud nije prihvatio. Svjedok je prilikom unakrsnog ispitivanja od strane branitelja optuženog iskazao da se sa ocem nije nikako moglo komunicirati godinu dana prije smrti-umro je dana 27.06.2005.godine, a potom je prilikom direktnog ispitivanja po branitelju potvrdio da je tako iskazao na ranijem glavnom pretresu. Pri tome je naveo, da mu je otac primljen u bolnicu u Južnom logoru dana 13.05.1995. godine i da ga je primio dr. Ramo Omanović, a da se javljao ranije na psihijatriji u staroj bolnici i to prije otprilike 10 godina prije smrti, te objašnjava da je to bilo 1992. godine, a da se nije javljao u staru bolnicu na psihijatriju u 2005. godini, pa ističe da je u to siguran. Ovi navodi svjedoka ----- su sasvim suprotni objektivnoj medicinskoj dokumentaciji iz koje proizlazi kako je ----- primljen na psihijatriju bolnice „Dr.Safet Mujić u Mostaru“ (to je bolnica u Južnom logoru) dana 10.04.2005. godine, gdje je bio zadržan do 09.05. 2005. godine, da bi bio primljen na odjelu za psihijatriju Sveučilišne kliničke bolnice Mostar (to je stara bolnica u Mostaru) dana 12.05.2005. godine, nakon pokušaja suicida skokom sa balkona, i zadržan do 23.05. 2005. godine, te potom zbog upale pluća dana 23.05. 2005. godine premješten na odjel za plućne bolesti navedene bolnice. Prema tome, a suprotno navodu svjedoka iz navedene medicinske dokumentacije proizlazi da je njegov otac je bio liječen 2005. godine i u staroj bolnici u Mostaru, a takvo što proizlazi i iz iskaza svjedoka -----.

U daljem tijeku direktnog ispitivanja po branitelju i povodom pitanja suda koja su postavljena kako bi se navedene razlike u iskazu razjasnile, svjedok je taj dio iskaza pobio objašnjavajući da je tada pogriješio, da mu je mozak zablokirao od velikog broja izjava koje je davao, da ne zna što govori, navodeći da je njegov otac bio svjestan kada je davao iskaz tužiteljstvu, a da je tek poslije u nekom periodu skočio sa balkona i da se to desilo nakon dva mjeseca pošto je davao iskaz u tužiteljstvu i da je posve siguran da je to tako.

Prema tome, taj dio iskaza svjedoka ----- u kome je svjedok naveo i objasnio da se sa ocem nije moglo komunicirati godinu dana prije smrti, neuvjerljiv je jer i sam svjedok iskazuje nesigurnost, suprotstavljen je sam sebi, suprotan je objektivnoj medicinskoj dokumentaciji, te neusuglašen sa iskazima svjedokinja -----, tako da taj dio iskaza ovog svjedoka sud nalazi nepouzdanim i nije mu poklonio vjeru.

Branitelj optuženog je nevjerodostojnost cjelokupnog iskaza svjedoka ----- u odnosu na obje točke u izreci ove presude vezao i za činjenicu da je navedeni svjedok dva puta pravomoćno osuđivan za različita kaznena djela. Ta činjenica sama za sebe niti u vezi sa ostalim izvedenim dokazima na glavnom pretresu i sama po sebi ne ukazuje na nevjerodostojnost cjelokupnog iskaza svjedoka -----, posebno kada uzima u obzir uvjerljivost danog iskaza kako je iznesen na glavnoj raspravi, kada se cijeni podudarnost navoda iz iskaza tog svjedoka sa okolnostima događaja o kojima su drugi svjedoci svjedočili, te njegovog iskaza sa podacima iz objektivnih dokaza. Polazeći od takve ocjene dokaza, sud je prihvatilo istinitim i vjerodostojnim sadržaj njegovog iskaza koji se odnosi na navode u obje točke ove presude, jer je taj iskaz u svim relevantnim elementima (kako su već obrazlagani) podudarni sa iskazima svjedoka optužbe -----, kojima je on ono što mu se dešavalo prepričao kada je izašao iz Heliodroma, a u odnosu na svoje stradanje njegov otac mu je o tome pričao po prelasku u Zalik nakon izlaska iz bolnice-pri čemu su takvi navodi njegovog oca potkrijepljeni iskazima svjedoka -----.

Sud, kako je već navedeno, nije prihvatio istinitim dio njegovog iskaza u kojem je on iskazao kako se sa ocem nije moglo komunicirati godinu dana prije njegove smrti, taj dio njegovog iskaza nije podudaran sa iskazima svjedokinja ----- koje su sa ----- živjele

u navedeno vrijeme, a taj dio iskaza navedenog svjedoka nije posebno podudaran ni sa objektivnom dokumentacijom o liječenju -----, pri tome je vidljivo da je navedeni dio iskaza svjedok dao prilikom unakrsnog ispitivanja od strane branitelja optuženog, potom je prilikom ponovnog direktnog ispitivanja od strane branitelja optuženog te navode demantirao navodeći da je točno ranije tako rekao ali da se tada zbunio, opravdavajući to višestrukim davanjem iskaza te da mu je tada mozak „zablokirao“. Prema tome, taj dio iskaza suprotstavljen sam sebi, a i sadržaju ostalih relevantnih dokaza sud nije našao pouzdanim, ali ova nepodudarnost u iskazima svjedoka -----, u odnosu na iskaz svoje majke ----- i sestre ----- upravo za sud potvrđuje uvjerenje da se ne radi o iskonstruiranim iskazima, te da ne postoji dogovor svjedoka ----- sa majkom i sestrom o sadržaju njihovih iskaza u odnosu na obje točke izreke ove presude.

Za izvođenje zaključka o zdravstvenom stanju ----- u 2005. godini, sud je koristio ostale dokaze, i to iskaze svjedokinja -----, objektivnu medicinsku dokumentaciju od dvije kliničke bolnice i iskaz vještaka obrane Gospave Crnogorčić. Iz ovih dokaza proizilazi neosnovanim prigovor optuženog da bi iskaz ----- kojeg je dao tužiteljstvu u procesno pravnom smislu bio nezakonit dokaz, jer se prihvaćanjem objektivne medicinske dokumentacije na temelju koje se nije mogao izvesti zaključak da bi uračunljivost ----- bila kompromitirana u vrijeme kada je davao iskaz tužiteljstvu, o čemu se precizno na glavnoj raspravi izjasnila i vještak Gospava Crnogorčić, neuropsihijatar, angažiran kao vještak obrane optuženog, navodeći da se temeljem postojeće medicinske dokumentacije, a druge nema, ne može izjasniti o uračunljivosti ----- u vrijeme davanja iskaza tužiteljstvu, otklonjeni su prigovori, a pri tom je iskaz je uzet u propisanoj formi i predstavlja zakoniti dokaz.

U odnosu na ovu točku 2. presude, svjedokinja -----je iskazala da je nakon izlaska njenog muža ----- s Heliodroma ona s njim svaki dan izmjenjivala poruke, jer se on nadao da će se brzo i oni iz Zalika tamo vratiti, ali se to otešlo za pet mjeseci. ----- - joj je pričao da nakon što je iz bolnice prešao u Zalik da ga tamo u stanu nije nitko dirao, sve do datuma, misli, 07.05.1994. godine, kada su oko ponoći došli -----, kojeg ona nije poznavala u to vrijeme i -----, inače njihov susjed kojeg je tako poznavala. Tako je ---- - pričao da su sa sobom doveli psa vučjaka i noseći sa sobom 2 litra rakije, pa su ga udarali flašama po glavi, tukli ga po nogama i rebrima, tako da je bio sav iskrvavljen, te da su otišli u 4 sata ujutro i rekli mu da se ne smije udaljavati jer će oni doći opet, a da je on potom pošto je bio krvav i izubijan, otpuzao do komšije -----, ili kod -----, navodeći da to nije bitno jer su oni jedan kat više i niže, da su mu pomogli i zamolili komšiju ----- sa 8 kata koji je jedini imao auto, da ga odvede u bolnicu, što je ovaj i učinio, da ga je u bolnici primio doktor -----, koji mu je rekao da se ništa ne boji dok je u bolnici. U bolnici je proveo 15 dana, slao je poruke po svakome sa lijeve obale da ga se spasi, pa je ona našla sa prijateljima dvije osobe iz HVO-a, kojima su prebacili poruke preko ceste, te ih zamolili da spase -----, što su oni i učinili rekli ----- da se spremi i da sutra ujutro ide u šest sati kući. Tako su ga sutra doveli do Šantićeve ulice, on je prešao na njihovu stranu i oni ga prihvatili. Dok je bio u bolnici posjećivala ga je kći -----, koja ga je vidjela u takvom stanju, te je njima tada rekla da je sav u modricama i podljevnima. ----- je odmah kada je došao u kuću u Zaliku pričao ukućanima što su mu radili, da se ne sjeća i nije sigurna je li tada sin ----- bio u kući, ali je sigurna da je sve to saznao od -----, koji je o tome pričao. Nakon svega ----- je bio preplašen, bio je normalan, ali se uvijek nečega plašio, imao je neke noćne more, nekad bi vrisnuo u snu, pa objašnjava da su noćne more imali svi, tako da je i ----- stanje bilo potpuno normalno, te da se kasnije potpuno fizički i psihički oporavio. Povratio se u pravo

stanje, bio je sposoban govoriti o svemu, o događajima u ratu i ona je s njim o tome razgovarala, ali da jedno možda dva mjeseca ili mjesec i po pred smrt nije bio dobar na momente jer su mu na psihijatriji davali injekcije što vode suicidu, a jednom je pokušao izaći iz stana preko balkona na balkon, zato što mu nisu dali da sam izlazi, pa se okliznuo sa saksije i pao na drugi balkon ispod i ona misli da to nije bio pokušaj suicida jer to nije nikad radio ranije. U tom periodu se liječio na psihijatriji, izišao bi, pa su ga vraćali i ležao bi kući i dobio upalu pluća, ležao je u dispanzeru 15 dana, pa su ga izliječili i trebao je ići na terapije po preporuci dr. Maslova kojeg isto više nema jer nije mogao hodati, pa ga ona nije dala na terapije dok se ne popravi, nakon čega ga je odvela kući, ali poslije toga nije živio deset, petnaest dana i umro je 27.06.2005. godine. Svjedokinja je iskazala da su svi logoraši davali izjave „njihovom“ MUP-u, pa i on, a da je ----- davao izjavu i tužiteljstvu 2004. godine.

Jedne prilike kada su se vratili u stan u neboderu u ulici Moše Pijade poslije rata, njen susjed koji je umro u međuvremenu, joj je kada su se sreli rekao da spašava dijete, jer je čuo kada je sjedio u kafani u zgradi kako je ----- dok je sjedio sa tri vojnika, kad je prošao ----- da kupi hljeb, rekao: „Ovog malog treba likvidirati, on previše zna“, i to je bio povod da brzo izvrše zamjenu stana i odsele se odatle, pa se tako riješila ----- i Centra II.

Svjedokinja je navela da ona ----- nije poznavala, ali da je još dok je ona prije rata bila u zgradi od drugih ljudi znala da neki ----- stanuje u dvorištu njihove zgrade, u nekoj kući, ali ga nije nikad tada vidjela, a čula je da je i za vrijeme rata tu bio. Optuženog je vidjela dolazeći na suđenje, na jedno od ročišta koje je odloženo, a prije oko mjesec dana od ročišta na kome je davala iskaz navela je da ga je susrela na tržnici i slučajno prepoznala jer je bio u istoj košulji kao i ranije na suđenju, pa mu se predstavila tko je ona, te mu rekla da susjede ----- ostavi na miru, da im ne prijeti, jer su joj oni rekli da im ----- prijeti zato što će svjedočiti, mada oni moraju svjedočiti kao i ona i oni ga nisu ni prijavili.

Branitelj optuženog je u odnosu na navod svjedokinje na glavnom pretresu da je ----- otpuzao do komšije -----, da su oni jedan kat više i niže i da su mu oni oprali rane i pomogli, a potom da je -----, odvezao ----- u bolnicu, svjedokinji u smislu čl. 288. st. 1. ZKP FBiH predočio dio iskaza iz istrage od 21.05.2014.godine, u kojem je iskazala drukčije i navela da je ----- uspio dopuzati do komšije hrvatske narodnosti, -----, koji mu je pružio pomoć, a potom pozvao komšiju ispod sa 8 kata, ----- jer je imao auto i odvezli su ga u bolnicu. Svjedokinji je omogućeno da objasni navedenu razliku, pa je navela da je tada u istrazi možda „preletila“, da je tada krivo iskazala umjesto da je otišao kod komšije ----- da je otišao kod komšije -----

Ni na glavnom pretresu navedena svjedokinja nije jasno iskazala kod koga je ----- otpuzao, navodeći da je otpuzao do komšije ----- ili kod ----- i da to nije bitno kod koga jer su oni jedan kat više i niže, pa je evidentno kako toj činjenici ona ne daje značaj ni sada na glavnom pretresu, pa je tako bilo i u istrazi, pa prema tome očigledno je svjedokinja nije sigurna u ove okolnosti. Ove okolnosti su razjašnjene iskazom svjedokinje ----- koja je u svom iskazu na glavnom pretresu navela da je njoj otac rekao kako mu je prvo pomogao -----, a upravo to je u svom iskazu potvrdio i navedeni svjedok -----, što je potvrdio i svjedok ----- navodeći da je njemu u stan došao ----- i rekao mu da je ----- nastradao, zbog čega je sud prihvatio kod ovih okolnosti iskaz svjedokinje sa glavne rasprave. Naime, za sud je sasvim očekivano imajući u vidu protek vremena i način na koji je ona došla do saznanja, da je svjedokinja bila usredotočena na činjenice koje su za nju bitne, a to su one tko je ----- tukao, kada i na koji način, a da je druge činjenice vezane za događaj slabije zapamtila ili neke pogrešno razumjela.

Branitelj optuženog je u odnosu na navod svjedokinje ----- na glavnom pretresu da ----- nije bio stalno dobar oko 2 mjeseca ili mjesec i do prije smrti, predočio dio iskaza

iz istrage od 21.05.2014. godine, u kojem je iskazala drukčije, navodeći da je u tom iskazu navela da ----- poslije rata nije nikada bio psihički zdrav, jednom je pokušao samoubojstvo, skočio s balkona i pao na balkon niže nakon toga je smješten na psihijatriju, tamo je dobio upalu pluća, i nakon tri mjeseca je smješten u dispanzer, gdje je mjesec dana poslije preminuo 27.06.2005. godine. Sud je svjedokinji omogućio da objasni navedenu razliku, pa je navela da se sve desilo najviše u roku od dva mjeseca prije smrti, te objašnjava da jedno dva mjeseca nije bio dobar na momente, a na momente je bio dobar, da se sve desilo za mjesec, i skok sa balkona, pa smještaj na psihijatriju, pa dispanzer, a nakon toga je ubrzo umro, pojašnjava da je možda ona „u tom iskazu u istrazi, preletila“ te da je točno ovo što je rekla na glavnoj raspravi, te je na pitanje suda izričito definirala da se sve desilo u vremenu oko 2 mjeseca prije smrti i da je to istina.

I kod ove okolnosti sud je prihvatio istinitim iskaz svjedokinje sa glavne rasprave, jer je u suglasnosti sa objektivnim materijalnim dokazima, i to: dopisom KBC Mostar, iz kojeg proizlazi da je ----- smješten na Odjel psihijatrije navedene KBC dana 12.05.2005. godine nakon pokušaja suicida skakanjem s balkona, da je na tom odjelu boravio do 23.05.2005.godin, zbog pogoršanja i upale pluća kada je prebačen na plućni odjel navedene klinike. Navedeni plućni odjel u Mostaru među građanima se naziva „Dispanzer“, upravo onako kako je iskazala svjedokinja na glavnoj raspravi navodeći da je i tu bio smješten -----, te tu izliječen i nakon 10-15 dana poslije da je umro 27.06.2005. godine, pa potvrda KBC Mostar, potvrđuje navode svjedokinje.

Kako nalazi sud, iz materijalnog dokaza- dopisa bolnice „dr. Safet Mujić „ Mostar, proizlazi da je ----- smješten i prije toga na odjel psihijatrije te bolnice, dana 10.04.2005. godine, gdje je liječen do 09.05.2015.godine. Međutim, prije tog vremena ne postoje podaci o hospitalizaciji ----- na psihijatrijskoj klinici, niti u KBC Mostar (stara bolnica) niti u bolnici „Dr. Safet Mujić“ u Mostaru (Južni logor). Iz anamneze sačinjene po dr. Omanović prilikom prijema oštećenog dana 10.04.2015. godine, proizlazi da je ----- liječen na navedenom odjelu unatrag godinu i pol dana, da je redovito dolazio na kontrolu, dakle da nije bio hospitaliziran i posljednji put na redovitoj kontroli bio 28.02.2005. godine. Oštećeni ----- je iskaz tužiteljstvu dao dana 02.03.2005. godine, dakle, svega nekoliko dana nakon redovite kontrole kod psihijatra. Prema tome, navedeni iskaz -----, u vezi sa događanjima njenog supruga -----, sa glavne rasprave i predočavane dijelove iskaza iz istrage, sud je cijenio tako da je navode sa glavne rasprave prihvatio istinitim i vjerodostojnim. Njen iskaz sam za sebe je konkretan i dosljedan u pogledu bitnih činjenica o kojima joj je suprug govorio, pa je ona u svom iskazu navela ono što se sjetila da joj je ispričao njen suprug kako i na koji način je kritične prilike prema njemu postupao optuženi -----, te način na koji je dospio do bolnice u kojoj je proveo petnaest dana.

Postoje određene razlike u njenom iskazu i u iskazu -----, pa tako u odnosu na vrijeme kada u stan dolaze ----- i -----, ona navodi da su došli oko 12 sati po noći, a ----- oko 22,35 sati, ona navodi da su doveli psa vučjaka, a ----- da su bila dva psa, ona navodi da su ga udarali flašama po glavi, a on navodi da ga je flašom udario -----, ona navodi da su otišli iz stana u 4 sata, dok ----- navodi da su otišli u 01,30 sati.

Sve ove razlike, nalazi sud, se ne odnose na bitne okolnosti, kao neke sporedne detalje svjedokinja ih s obzirom da je saznanja crpila od svog supruga, a imajući i protek vremena, pa je očekivano da postoje određena mimoilaženja. Ona tako pogrešno navodi da joj je suprug davao iskaz 2004. godine, mada je sasvim nesporno i jasno sa zapisnika da se to desilo 2005. godine.

Takva odstupanja u odnosu na okolnosti koje nisu bitna obilježja djela, ne dovode u pitanje istinitost sadržaja njenog iskaza u odnosu na bitne činjenice, u odnosu na okolnosti koje su predmet inkriminacije.

Svjedokinja je opovrgnula navode branitelja optuženog da joj je optuženi u Zalik 1993. godine poslao paket, pa se svjedokinja čudi i kroz smijeh navodi da je bila protjerana pa to nije ni normalno da joj optuženi šalje paket, pri tom se svjedokinja čudila takvom pitanju navodeći da je to smiješno i da joj je optuženi mogao samo bombu poslati, a da ne poznaje osobu po nadimku -----, te da za njega nije nikad čula. Također je opovrgnula navode optuženog da je njen drugi sin bio u bilo kakvim jedinicama, navodeći da je on bio malodoban, a da je napustio Mostar i otišao u Švedsku prije nego će biti odvedeni muslimani iz njihove zgrade. Ovakvim navodima svjedokinje sud je poklonio vjeru, jer ih svjedokinja iskazuje uvjerljivo, dok su navodi optuženog i branitelja paušalni i nisu potkrijepljeni dokazima iz kojih bi se mogao izvesti zaključak o osnovanosti i istinitosti njihovih navoda.

Svjedokinja nije postavila imovinsko pravni zahtjev, navodeći da optuženi nema čime ni platiti, a pošto njenog ----- nema, svejedno joj je da li će biti osuđen.

U odnosu na točku 2. izreke presude, svjedokinja ----- je iskazala kako se njen otac -----, vratio u stan u ulici Moše Pijade, da je iz stana povremeno slao poruke preko Crvenog križa, da bi u maju mjesecu 1994. godine, poslao po jednoj ženi poruku da ga spašavaju i da se nalazi u bolnici. Tada se moglo prelaziti s jedne strane na drugu ali uz upisivanje u MUP, pa se ona upisala na spisak u MUP-u i možda 12. ili 13.05.1994.godine otišla je u bolnicu, vidjela ga je svog preplašenog, imao je podljeve i tiho je pričao, samo je govorio da ga kako znamo i umijemo odatle izbavimo. Tom prilikom pitala ga je što mu se desilo, ali se on bojao, pa joj je tiho rekao da je u stanu maltretiran, da je navečer oko 10 ili 11 sati došao u stan ----- sa psom, koliko se sjeća da je tako bilo, i da su ga maltretirali čitavu noć do 4 ujutro. Osim ----- bio je još netko, ali se imena ne sjeća, da bi se svjedokinja u daljem tijeku svjedočenja sjetila da joj je rekao da je sa ----- bio ----- . On joj je govorio da su ga udarali flašom po glavi, te da su ga udarali nogama, spominjao je najviše i uglavnom -----, da je to trajalo do 3-4 sata, te da je on poslije tako krvav dopuzao sa 9 kata do komšije ----- koji živi na 10 katu, a kako ----- nije imao auta, zamolio je drugog komšiju da ----- odvede u bolnicu. Svjedokinja sama ističe nesigurnost kod okolnosti do koga je njen otac prvo otišao da mu pomogne, navodeći da je možda prvo otišao do ----- koji se nalazi na 9 katu, pa da je ovaj zvao komšiju ----- . Oca je u bolnici primio dr. Boris Blagojević. Otac je poslije rata imao nekad noćne more, ali je povremeno radio po malo kod nekih ljudi i ako je bio u penziji, normalno se ponašao tako da ničim nije pokazivao da nije dobar, tako sve do nekih jedan-dva mjeseca prije smrti, kada je zapao u neku depresiju, nije se mogao pomiriti sa situacijom da mu je mala penzija, nije bio zadovoljan pa je onda odbio hranu. Sjeća se da je otac bio jednom pozivan u tužiteljstvo u Mostaru radi davanja iskaza i dao je iskaz, po njenom kazivanju to je možda bilo 2004. godine, godinu prije nego što je umro.

Kada je davao iskaz tužiteljstvu u to vrijeme, bio je stopostotno sposoban svjedočiti o događajima iz rata, dobro ga je poznavala, živjela je s njima, a sa sto posto sigurnosti navodi da je i u bolnici kada je bio hospitaliziran on njih poznao, znao je koji je dan i godina kada ga je doktor pitao, samo je bio pao u neku depresiju, odbijao je hranu te smršavio i dobio upalu pluća.

Unakrsno upitana svjedokinja je iskazala da je davala iskaz pred Tužiteljstvom BiH dana 29.07.2014. godine, da se ne sjeća da je taj iskaz tonski sniman, a da je kao u istrazi i na glavnom pretresu iskazala kako je ----- po izlasku sa Heliograma došao k njima u Zalik i pričao im što mu se dešavalo, te objašnjava da je tu bila ona, te njene majka, kći i sestra. Tada im je ispričao za Dobrkoviće, da su ga tamo tukli, a ----- je spominjao da je vođen u Šantićevu na rad kada je iz Dobrkovića vraćen na Heliograd, da ga je ----- stavljao pred puškarnicu kako bi ga mogao netko ubiti jer je bila linija razgraničenja te da ga je tukao.

Navela je kako je otac primljen na psihijatriju u staru bolnicu (KBC Mostar) u 5. mjesecu 2005. godine, a da je umro 27.06.2005 godine, te na posebno ponovljeni upit branitelja optuženog, je li sigurna u taj mjesec navodi da jeste sigurna da je to bilo 2005. godine, a objašnjava jer je u maju malo bio na psihijatriji, a onda je dobio upalu pluća i prebačen je, te u 6. mjesecu pao u komu. Navodi da je pisalo da je pokušao samoubojstvo, ali objašnjava da se to desilo točno i da se desilo u maju mjesecu i da nije točno da je bilo samoubojstvo, jer zna ga najbolje, živjela je do udaje s njima, a nakon što je otac došao u Zalik živjeli su stalno zajedno sve do njegove smrti 2005. godine.

Svjedokinja je iskazala da nije bilo na nju pritiska od istražitelja ili dogovora sa majkom i bratom da terete optuženog, navodeći da je u životu uvijek govorila istinu i da živi za to. Ne postavlja imovinsko pravni zahtjev jer želi da sve ovo što prije zaboravi.

Iskaz ove svjedokinje je nesuprotstavljen u odnosu na iskaz -----, u pogledu vremena kada mu je ušao u stan ----- sa psom, ali kao i kod svjedokinje ----- postoje odstupanja u pogledu vremena do kada je bio maltretiran, u broju pasa, te u pogledu činjenice tko ga je udario po glavi flašom. Međutim, kao i kod druge svjedokinje, te se razlike ne odnose na relevantne okolnosti, a odstupanja su očekivana s obzirom na protek vremena i okolnost da i ova svjedokinja ima saznanja po čuvenju radi čega je razumljiva određena nepreciznost u sporednim detaljima.

Njeni navodi o vremenu kada je ----- smješten u bolnicu, da je to bilo u 5. mjesecu 2005. godine su objektivizirani dopisom KBC Mostar od 15.10.2015. godine koji je utemeljen na uvidu u povijest bolesti za -----, koja se nalazi u arhivi KBC Mostar, temeljem kojeg je navedeno da je ----- primljen na psihijatriju navedene bolnice 12.05.2005. godine sa dijagnozom „depresivnog poremećaja“, teška epizoda sa psihotičnim simptomima i na tom odjelu bio do 23.05.2005. godine, te je zbog pogoršanja općeg stanja i evidentne upale pluća premješten na Odjel za plućne bolesti Mostar.

Prema tome, iskaz ove svjedokinje, sud nalazi jasnim i uvjerljivim, usuglašenim sa ostatkom dokaza kojima je sud poklonio vjeru, pa ga prihvaća vjerodostojnim.

U pogledu navedene točke 2. ove presude iskaze su na glavnom pretresu dali svjedoci -----, a na glavnom pretresu je pročitana iskaz iz istrage od 02.03.2016. godine umrlog -----.

Svjedok -----, u svome iskazu na glavnoj raspravi od bitnih činjenica je naveo da optuženog poznaje iz viđenja, viđao ga je oko „Hita“ (bivša robna kuća u Mostaru), zna ga po tome da je mijenjao marke prije rata, a nikad se nisu ni pozdravili ni družili, sada ne može opisati kako je izgledao optuženi prije rata, odnosno, kakvu je kosu imao. U vrijeme rata viđao ga je u blizini zgrade u kojoj je stanovao, a u novije vrijeme se povremeno susreću. Prije rata, konkretno od 1979. godine, svjedok je živio kao i danas u neboderu u ulici Ante Starčevića 36 na 10 katu, a ta se ulica prije zvala Ulica Moše Pijade. Kako se ozbiljno razbolio, bio je u bolnici u Beogradu, pa se u Mostar vratio u 8-om mjesecu 1992. godine. Poznato mu je da je u Mostaru prvo izbio sukob između Srba s jedne strane i Bošnjaka i Hrvata s druge strane, a da su poslije 09.05.1993.godine počeli sukobi između Armije RBiH i HVO-a. Kako je on bio pravoslavac tada je uglavnom šutio. Sjeća se događaja, ne pamti datum, kada da su svi stanari iz nebodera istjerani pred zgradu, dok su pripadnici HVO-a navodno tražili oružje po stanovima koje su stanari morali ostaviti otvorene da ih oni pregledaju. Također navodi da se ne sjeća datuma, ali da se sjeća događaja, kada su odvedeni u zatočeništvo iz zgrade muškarci Bošnjaci, iz njegovog ulaza ne sjeća se imena više osoba koje su odvedene, a među njima zna i za -----, koga je on poznavao i živio je na 9 katu u njegovom ulazu. Nije mu poznato gdje su

odvedeni i za neke se pričalo u Široki Brijeg, a za neke na Heliiodrom kod Mostara. Sjeća se da se poslije kad su puštali zatvorenike ----- vratio u svoj stan dok su njegova obitelj, supruga, djeca i sestra, bili su na drugoj strani Mostara i nisu se nalazili u stanu. Za to vrijeme su se viđali, a čini mu se da je u to vrijeme radio privatno u Metkoviću. Jednog dana, odnosno, bolje reći noći oko 2 sata, čula se buka i galama u ulazu i on nije otvarao zbog straha. Kasnije je čuo da netko lupa na vrata njegovog stana, pa kad je otvorio vrata gledajući ravno u visini očiju nije nikoga vidio, da bi potom s poda hodnika ispred vrata čuo glas: „---- pomagaj“, a potom riječi „Ja sam -----“, ----- je tada vidio na podu hodnika. Svjedok je objasnio da njega nadimkom zovu ----- . Tada nije razmišljao o posljedicama što bi se desilo da se sazna da on ----- pomaže, nego je ----- uvukao unutra u svoj stan, upalio svjetlo u drugoj sobi i vidio je da mu je glava krvava, pa ga je pitao: „Šta je -----“, a on je rekao „Ubio me ----- flašom“. Svjedok objašnjava da je ----- bio inače tu oko zgrade, da ga je tu viđao, te se sjeća kako su dolazili zatvorenici sa Heliiodroma na rad i on je s njima radio, bili su smješteni u istoj zgradi gdje se nalazi toplana. Svjedok je naveo da je on znao tko je osoba koju zovu „-----“, pa pošto je ----- rekao da ga je ubio -----, on je zaključio da je upravo to ----- kojeg je opisao, koga je on viđao tuda oko zgrade. Svjedok dalje opisuje da je njegova pokojna supruga obrisala ----- rakijom i legla ga u krevet od njihovog sina i tek tada je on počeo razmišljati šta se može desiti ako neko dođe i sazna da on ----- pomaže, pa je polako ----- vratio u njegov stan i legao ga u krevet. Objasnio je da ----- poslije teške operacije nije imao ni 50 kila, pa ga je polako sveo, tako što je isti pomalo hodao do stana, a onda je svjedok sišao na 8. kat gdje se nalazi susjed ----- i rekao -----, koji je zajedno radio sa ----- kao tokar, da ----- pomogne jer je on imao auto i da ga treba prebaciti kod liječnika, ne govoreći tada ----- da je ----- bio kod njega u stanu, što je ----- prihvatio. Svjedok je objasnio da nakon što je obavijestio ----- u vezi s -----, on nije svraćao s ----- u ---- stan, tako da nije ni vidio kada je ----- došao po -----, jer u to vrijeme je vrijedila izreka što manje vidiš i pričaš to ti je bolje, šuti i gotovo. Čuo je poslije da je ----- odveden kod doktora, ali da se on zbog straha nije više ništa raspitivao u vezi sa ----- . Svjedok je istakao da u to vrijeme on nije imao kontakta sa ----- i misli da je bolje što nije imao i držao se izreke da drži flaster na ustima.

U unakrsnom ispitivanju, svjedok je naveo da je pozvan u tužiteljstvo radi davanja izjave, da je imao namjeru negirati bilo što jer on sa tim nema nikakve veze, ali da mu je u tužiteljstvu rečeno da se ----- u svom iskazu na njega pozvao, nakon čega je iskazao onako kako se dogodilo, te je na glavnom pretresu naveo da ostaje u svemu pri onome što je rekao u tom iskazu u istrazi. Svjedok se ne sjeća vremena kada je davao tu izjavu, ali misli da je to bilo godinu dana ili dvije prije današnjeg dana. Tom prilikom tužitelj je došao u njegov stan u Mostaru i ne sjeća se da je davao bilo kome drugom izjave jer im je rekao da se njega okane i da on s tim nema ništa. Taj tužitelj bio je iz Sarajeva i rekao je svoje ime, ali se on ne sjeća imena, ustvari bila su dvojica a jedan od njih se predstavio i siguran je da je jedan od njih iz Sarajeva.

I ako u Mostaru ima više osoba po nadimku „-----“, svjedok je naveo da odmah kada mu je ----- rekao da ga je ubio -----, pretpostavio je da se radi o dotičnom -----, pri tom iskazuje da je 90% siguran da se to odnosilo na njega, ali ono što mu je rekao ----- nije vidio i nije smio o tome govoriti. Te prilike ----- nije spominjao -----, ali mu je poznato da se ----- uselio na 5 kat s majkom i s bratom ili sestrom, a nije mu poznato šta je on radio.

Povodom navoda svjedoka na glavnom pretresu o tome da on nije ni vidio nakon što je obavijestio -----, da je ----- otišao kod -----, branitelj optuženog je svjedoku u smislu čl. 288. st. 1. ZKP FBiH predočio njegov iskaz iz istrage u kojem je naveo da je rekao ----- da se ----- nešto desilo, ako mu treba ljekar da ga ode odvesti jer ima kola, te da je tada iskazao kako se ----- s njim popeo na 9 sprat i ušao u ----- stan, a da je on

sam produžio na 10 kat u svoj stan i pratio kroz prozor i vidio kako komšija ----- odvodi -----.

Svjedoku je dana mogućnost da objasni navedenu razliku u iskazima, pa je on naveo da je tako kako mu je predočeno rekao na zapisniku kojeg je potpisao, da sada prilikom davanja iskaza na glavnoj raspravi to nije smatrao bitnim pa nije to iskazao, pa onda je istakao da se dobro sjeća kako je „ćurio“ iza zavjese da vidi hoće li ga ----- odvesti, pa je i vidio je da ga je odvezao, što je točno kako je napisano u iskazu u istrazi.

Objašnjenje prednjih okolnosti od strane ovoga svjedoka koji je potvrdio svoj navod iz istrage i navodeći da na glavnoj raspravi to nije smatrao bitnim istaknuti, za sud je prihvatljivo, pa sud prihvaća točnom činjenicu kako je to svjedok iskazao u istrazi a onda na raspravi potvrdio točnim-da je nakon što se vratio u svoj stan, svjedok „ćurio“ iza zavjese da vidi hoće li ga ----- odvesti, pa je i vidio je da ga je odvezao.

Svjedoku je predočeno kako je opisao optuženog na zapisnik iz istrage od 04.06.2014. godine, pa je svjedok objasnio da je dao opis ----- iz tog vremena rata u kome se ponašao kao šerif, navodeći da je imao šešir, pištolj i tu zapovijedao zatvorenicima, pri tom je iznio svoj stav da je svako fukara tko nekoga tlači. Bilo je tu raznih ljudi inženjera i doktora i on je bio niži od njih, ali su oni morali da šute i svjedok objašnjava da je optuženi zbog toga za njega bijeda. Svjedok je objasnio da u njihovoj zgradi nije bio nitko drugi tko se nazivao “-----“, a bio je jedan ----- na 7 katu, ali je bio častan čovjek, i taj ----- je njemu jedne prilike ispričao kako mu je „-----“ rekao da on nije -----, da mu sramoti ----- u Jarama (selo u kojem je optuženi rođen). Pri tome je na glavnoj raspravi svjedok iskazao, navodeći da to do sada nikome nije rekao, da je jedne noći 1993 ili 1994. godine, kad se vraćao iz hotela Bristol sa svojom suprugom i prolazio pored kuće optuženog, optuženi mu je prišao, pružio nož prema licu i rekao: „----- ovo ti nije trebalo i nije ti ovo ulica Alekse Šantića nego Mile Budaka“. Ovaj navod svjedoka optuženi je potvrdio, kazavši da je upravo to bilo tako kako je svjedok iskazao. Tada ga je žena odvrćala i govorila da ne reagira, a objašnjava da je on bio bokser, pa da se ne boji nikoga i da su tada lagano prošli, a kada se supruga okrenula da joj je rekao: „Šta se okrećeš četnička .....“.

Iskaz ovog svjedoka sud je prihvatio istinitim i vjerodostojnim. Svjedok je objasnio da je optuženog poznavao i prije rata, te da je znao da ga zovu -----, a u ratno vrijeme ga je viđao tu oko zgrade, te da se sjeća kako su dolazili zatvorenici sa Heliodroma na rad, da je on s njima radio, a da su bili smješteni u istoj zgradi u kojoj je on stanovao gdje se nalazi toplana. Svjedok je potpuno uvjerljivo iskazao da je osoba što je imala u ratu nadimak „----“ i kretala se tu u krugu nebodera, upravo osoba koju gleda u sudnici kao optuženog, da tu nema nikakve dvojbe i da je to taj „-----“, pri tom se dok je davao iskaz obraćao optuženom, a optuženi mu uzvraćao, na način iz kojeg je sud zaključio da se on i optuženi odranije poznaju. Dakle, jasno je da svjedok optuženog poznaje odranije.

Kako je već naprijed navedeno, svjedok je naveo da u Mostaru ima više osoba po nadimku „-----“, ali da je odmah kada mu je ----- rekao da ga je ubio ----- pretpostavio da se radi o dotičnom -----, te objasnio da je 90% tada bio siguran da se to odnosilo na njega, ali kako to nije vidio i o tome nije smio pričati, dok je kasnije odgovarajući na upit optuženog je li on dobro čuo što mu je ----- rekao i radi li se možda o drugoj osobi sličnog nadimka, svjedok je iskazao da je 99% znao da je to optuženi. Iz ovih navoda svjedoka proizilazi uvjerenje svjedoka da je osoba o kojoj je ----- govorio pred vratima stana -----, upravo bio optuženi -----, i da on nije smio dalje ispitivati ----- zbog straha i zbog toga je šutio i nije se raspitivao, a pretpostavio je da se radi o dotičnom ----- . Logično je, kada je ----- pitao ----- nakon što mu je vidio krvavu glavu što mu je i kad mu je ovaj odgovorio „Ubio me ----- flašom“, da se taj odgovor odnosi na udaranje flašom u glavu

od strane ----- kojeg njegov komšija poznaje, dakle, oštećeni je svjedoku ukazao na osobu za koju očekuje da ga poznaje, u suprotnom bi mu pojasnio o kojoj se osobi radi, pa u ovom smislu sud poprima uvjerenje svjedoka da je to optuženi. Pri tome, treba imati u vidu, da iz stanja dokaza proizlazi da -----, koji je zauzeo prostore toplane, upravo zovu „-----“, te da su pojedini svjedoci dok bi govorili na glavnom pretresu optuženog zvali „-----“. Svjedok je naveo da prilike o kojoj govori ---- nije spominjao -----, što ne dovodi u pitanje iskaz ---- -- dan u tužiteljstvu, u kojem iskazu je naveo da je sa optuženim u njegov stan ušao i -----, jer je za zaključiti da kada je ----- ležao pred vratima stana ----- -- i u tom stanju davao mu informaciju o tome tko ga je pretukao, da je za njega relevantno bilo ukazati na optuženog ----- i da je to bio razlog zašto tada nije spomenuo ----- da bi i on sudjelovao u premlaćivanju.

Sud je iskaz ovoga svjedoka našao uvjerljivim i jasnim. Pri tom sud nalazi da je u navedenim okolnostima kada svjedok -----, kao Srbin, pruža prvu pomoć -----, u strahu od posljedica u teškim ratnim okolnostima je nastojao prikriti činjenicu da mu pomaže, pa je istog vratio u njegov stan, te je videći kako je ozlijeđen shvatio da ga treba odvesti u bolnicu, radi čega je pozvao susjeda ----- sa kojim je ----- bio bliskiji jer su radili zajedno, a koji je imao auto, da ga odvede u bolnicu.

Svjedok ----- - u svom iskazu na glavnom pretresu je iskazao da poznaje optuženog od 1993. godine i da mu je poznato da ima nadimak „----“ od jednog momenta te godine kada su dvije osobe prolazeći pored njega se obratile optuženom govoreći mu „gdje si ----“. Do tada nije poznavao nikoga od njih. Optuženi Iv----- je u njegovoj zgradi u kojoj je svjedok stanovao u ulici Moše Pijade, na osmom katu, koristio prostorije toplane koje su se nalazile na zapadnoj strani zgrade, potvrđuje da je to upravo optuženi kojeg vidi u sudnici, a bila je tu i neka njegova ekipa gdje su dolazili zatvorenici u jednom periodu 1993. godine. Sjeća se da su jedne prilike došli vojnici i odveli masovno muslimane, između ostalog i susjeda ---- kao civilnu osobu kojeg poznaje od 1965. godine jer su skupa radili u Sokolu i bili su u korektnim, normalnim odnosima, ističe da mu nije bilo poznato gdje su ih odveli, ali je naknadno čuo da je odveden na Heliodrom.

----- je susreo nakon što je je pušten iz Heliodroma i zatekao ga je upravo pred zgradom kada je ----- njega pitao može li ući u svoj stan, pa mu je on rekao da je njegov to stan i ---- je tada u stan i ušao. Jedno vrijeme ga je viđao u zgradi, dok mu je obitelj bila na drugoj strani Mostara. Jednog dana ujutro 1994. godine, zna da je bilo proljeće jer je bilo fino vrijeme i hodalo se u košuljama, dok je spavao čuo je da neko zvoni pa je na vratima vidio --- koji je njemu rekao da je ----- stradao, nakon čega se on obukao. Ne sjeća se da je ----- s njim ulazio u ----- stan, pa je tamo sam ušao gdje ga je zatekao na hodniku stana. ----- se bio malo nakrivio na stranu, pa ga je on upitao šta mu je kada mu je on odgovorio da je pao, a što mu nije on povjerovao pa ga je upitao kako je pao ako mu se vide otisci prstiju te objašnjava da se jasno vidio otisak prsta na lijevoj strani lica. On navodi da nije primijetio da je ---- krvario, da druge ozljede nije vidio i objašnjava da ustvari nije ni gledao, a budući se ----- - bio nakrivio na stranu da mu je zagrnulo košulju i vidio je jedan trag koji opisuje kao masnicu na desnoj strani u predjelu rebara, te ga je potom odveo u lift i autom kod doktora koji je izvršio rendgenski pregled-snimak, a potom je doktor rekao da može kući a da može i u bolnicu, kojom je prilikom on --- savjetovao poučen svojim iskustvom da je bolje da ostane da ne nastanu kakve komplikacije, pa je ostao u bolnici, dok je on otišao. Svjedok je naglasio da nije povjerovao ----- da je pao zato što je shvatio da se tako ne može pasti i udariti, da nema teorije da se tako udari od pada, a vidio se i trag prstiju na lijevoj strani lica.

Sjeća se da poslije toga oko godinu i pol nije razgovarao sa -----, a da je jedne prilike, a to je bilo nakon što je ----- zamjenio stan sa nekim i preselio se na drugu stranu

Mostara, kada su radili u Sokolu, rekao ----- kako mu nije rekao „tko ga je onda“, a da je on rekao da nije nitko, pa je tada on ----- prigovorio da ga zeza, a da mu je ----- odgovorio da nije važno. Svjedok navodi da je čuo od komšija da je ----- bio bio na psihijatriji, ali ne zna kada je to bilo, osobno nije primijetio da je ----- bio lošeg zdravlja jer bi se međusobno upitali, ----- bi zapalio cigaru i nikad nisu išli u detalje da bi on ----- pitao o toj psihijatriji. Svjedok je iskazao da je 2014. godine, a godine se sjeća jer je tada operirao hematom na mozgu, davao dva puta iskaz u razmaku od 6 mjeseci, kada je ispričao sve što danas priča na glavnom pretresu.

Povodom navoda svjedoka na glavnom pretresu kako je Ham-----u zatekao na hodniku stana, da se bio nakrivio, a da ----- nije ulazio tada u ----- stan, branitelj optuženog je svjedoku predočio dio zapisnika iz istrage od dana 22.05.2014.godine, navodeći mu da je u istrazi drukčije govorio, da je rekao kako mu je na vrata pokucao komšija ----- ---ć sa 10. sprata govoreći mu“ ----- je prebijen jedva diše“, te da su zajedno izašli do ----- - stana i zatekli ga u njegovom stanu na podu, kad je ----- pokušao ustati sa poda i ustao je držeći se za rebra. Branitelj optuženog nije navedeni zapisnik iz istrage koji je predočavao na glavnom pretresu predao sudu kao dokaz iz kojeg bi sud mogao utvrditi je li branitelj točno predočavao iz tog zapisnika ono što je izgovarao na glavnom pretresu. Zbog toga vijeće nije moglo vršiti usporedbu onoga što je svjedok rekao na glavnom pretresu i onoga što je svjedoku predočavano iz istrage, tako da je odgovore koje je svjedok iznosio prilikom predočavanja, vijeće uzelo kao objašnjenje svjedoka onih navoda koje je iznosio na glavnom pretresu. A i tada je svjedok u odnosu na činjenice koje su mu predočavane iskazao kao na glavnom pretresu da je siguran da je ----- stajao u hodniku i pokazuje kako se nakrivio te da je siguran da je ----- došao do vrata ----- stana i da ga on više nije vidio. Svjedok je pri tome naveo da se ne može sjetiti sada svega što je ranije govorio te napominje da je operirao hematom na mozgu pa objašnjava da je točno ono što danas govori.

Iz iskaza ovog svjedoka, nalazi sud, proizlazi da je prvo njegovo saznanje da se optuženi zove ----- proisteklo iz toga da je u jesen 1993. godine idući ulicom primijetio dvije osobe, a kada je naišao optuženi da su mu rekli „Gdje si -----“ i da je to svjedoku ostalo u glavi, a da je kasnije saznao i znao da se ----- ustvari zove ----- . Taj ----- zv. ----- je je upravo konkretni optuženi i da u tom pravcu nema nikakve dvojbe. Prema tome, nije bilo nikakve potrebe da se utvrđuje poznaje li svjedok optuženog, i u tom smislu vršiti istražnu radnju prepoznavanja jer je jasno iskazao da ga je poznavao od 1993. godine, jer je svjedok potvrdio da je to upravo optuženi koji je je u njegovoj zgradi u kojoj je svjedok stanovao u ulici Moše Pijade koristio prostorije toplane koje su se nalazile na zapadnoj strani zgrade gdje su dolazili zatvorenici u jednom periodu 1993. godine, dakle, jasno potvrđuje da je to upravo optuženi kojeg vidi u sudnici. Stoga sud, kako je već obrazloženo, nalazi da nije bilo uopće ni potrebno vršiti prepoznavanje, pa ni ono po fotografijama, jer ovaj svjedok nedvojbeno poznaje optuženog i jasno ukazuje na njegov identitet.

Ovaj iskaz sud je ocijenio uvjerljivim, usuglašenim sa onim što navodi svjedok ----- -----, pa mu je sud poklonio vjeru.

Sud je prihvatio istinitim i logičnim navod svjedoka koji je iskazao da je zaključio kako ozljede kod -----, nisu mogle nastati od pada, jer od pada ne ostaju otisci prstiju na licu. Navedeni svjedok je iskazao da osim otiska prsta na licu i modrice u predjelu rebara, druge ozljede nije vidio, te je objasnio da ustvari nije dobro ni gledao, pri tome je nedvojbeno da je vidjevši dio ozljeda zaključio da ga mora odvesti u bolnicu.

S druge strane, svjedok ----- je naveo kako je on vidio krvavu glavu kod ----- ---, ----- je od njega prvo zatražio pomoć, vidio ga je na podu hodnika ispod sebe bila ----- glava, a tom prilikom mu je ----- i rekao da ga „ubi ----- flašom“. Takvo ----- stanje ga je navelo da ga uvede u svoj stan, kojom prilikom ga je legao na krevet, a njegova pokojna žena obrisala ----- rakijom, kada je svjedok počeo razmišljati šta se

može desiti kao Srbinu koji pomaže ----- kao muslimanu, pa je u strahu odlučio pomoći - ----- da se vrati u svoj stan, a obavijestiti komšiju ----- o njegovom stanju koji je jedini imao auto u tom dijelu zgrade. U takvom razmišljanju i strahu, sasvim je razumljivo da navedeni svjedok nije zagledao druge dijelove ----- tijela, pa je logično da druge ozljede nije ni vidio.

Stoga razlike u iskazima ovih svjedoka ne dovode u pitanje istinitost sadržaja njihovih iskaza, jer je potpuno očekivano da su svjedoci te prilike ukazivali pomoć ----- osjećajući strah za sebe, pa je razumljivo da pod takvim okolnostima nisu mogli zapamtiti baš svaki detalj.

Iskazi svjedoka ----- su usuglašeni i međusobno se potvrđuju kod tvrdnje da su oštećeni i ----- zajedno sa osmog kata pošli na deveti kat, na kojem je ----- - stan, i da je u ----- stan ušao -----, a ----- produžio na deserti kat u svoj stan. Iskazi navedenih svjedoka u tom se pravcu međusobno potvrđuju.

Istinitost iskaza svjedoka -----, nisu dovela u pitanje postavljena pitanja optuženog o položaju toplane u zgradi, je li ona na broju 36. ili 38, o tome imali više „-----“ u Mostaru, te jesu li drugi ljudi u zgradi maltretirani, budući da je svjedok jasno iskazao kako broj nije bitan jer se radi o istoj zgradi, da mu je poznato da u Mostaru ima više osoba sa nadimkom ----- i da mnogi imaju slične nadimke, te da mu nije poznato da su maltretirani drugi ljudi u njegovom ulazu. Naime, navedeni svjedok je usprkos činjenici da ima više „-----“ u svom iskazu jasno i bez dvojbe naveo da je toplanu koristio upravo optuženi ----- --kojeg je poznavao i da u to nema nikakve sumnje.

Svjedok -----u svom iskazu od bitnih činjenica je naveo da je prije rata i on stanovao u ulici Ante Starčevića, a da je bio ranjen sredinom 1993. godine tako što mu je granata uletila u stan na 9 katu kroz prozor, pa je otišao potom na selo i vratio se za oko dva mjeseca. Poznaje ----- koji mu je komšija jer i on stanuje na 9 katu, i da zna kako se -- ----- poslije vratio u svoj stan sam, dok mu je obitelj bila na drugoj strani. Tada su se viđali, ponekad i u njegovom stanu u koji je dolazio ----- Sjeća se večeri kada je došao u svoj stan nakon nekoliko dana što tu nije bio, kada je tu večer došao ----- pa su sjedili zajedno jedno vrijeme, i budući je bilo kasno da je on ----- rekao da ujutro mora na posao, jer je on imao radnu obvezu, a i ----- je rekao da i on mora ranije ustati mijenjati česme što su mu curile, ----- je otišao u svoj stan. Ujutro kad je pošao na posao vidio je vrata od ----- -- stana otključana, pa ga je zazvao sa hodnika govoreći „-----, , hoćemo li sa liftom, da čekamo lift“ a kako se on nije javljao, svjedok je ušao unutra u njegov stan i vidio prosutu rižu po niši, da je prošao pored niše do dnevnog boravka gdje nije vidio neki nered, pa je otišao pošto nije mogao dugo čekati jer je morao na autobus. Poslije toga nije dolazio kući dva- tri dana, nakon čega je u zgradi čuo dvije priče, pričalo se među susjedima da ga je neko premlatio, nisu spominjana imena niti nečiji nadimak samo je govoreno da su ga premlatili, a druga priča je bila da je ----- pao, konkretno ----- je sam govorio da je pao, jer valjda nije htio sve da govori. Tužitelj je predočio svjedoku zapisnik iz istrage od 22.05.2014. godine, čiju je autentičnost i svoj potpis svjedok potvrdio, gdje je svjedok iskazao da se u zgradi pričalo da je ----- pretukao -----, svjedoku je omogućeno da objasni navedenu razliku u iskazima, pa je objasnio kako je točno to što je rekao u istrazi, dodajući da su to uradili ----- i neki drugi jer su još nekakvi drugi se spominjali. Tu osobu po nadimku -----, čije ime i prezime ranije nije znao, on je tijekom 1993. godine viđao pred zgradom. Tada je koristio prostorije toplane i taj ----- kojeg je viđao oko zgrade je upravo optuženi kojeg vidi u sudnici. Navodi da ga je gledao dole-ispred nebodera kao stražara ili što je on već bio i da je imao te zatvorenike, a viđao ga je i u prolazu, te se sjeća kako mu je popravio jedan sat 1993. godine.

Na poseban upit branitelja prilikom unakrsnog ispitivanja, da odgovori je li točno da u Mostaru ima više ljudi sa nadimkom -----, svjedok je odgovorio da ih možda ima, a na upit da odgovori kada je čuo da je ----- pretukao ----- je li on tada znao koji je to -----

--, svjedok je odgovorio da samo optuženog zna kao -----, i da ne zna druge ljude da se zovu ----- . Nakon toga svjedok je iskazao da kada je to čuo nije pomislio na ovog ----- koga je poznavao oko zgrade.

Svjedok je naveo da je povremeno viđao ----- poslije završetka rata, da ga je viđao na ulici, da je dolazio kod njega u stan, a i on je ponekad išao u njegov stan u istočnom dijelu Mostara i nikada nisu pričali o tome što se ----- desilo jer to ----- nikad nije spomenuo, a i on nije potencirao u razgovoru. Navodi da je čuo kako je ----- pao sa balkona i da mu se u zadnje vrijeme stanje pogoršalo, te da mu je poznato kako je ----- bolila glava i uho i da je nešto liječio glavu, a da ne zna je li to bilo na psihijatriji. Otprilike godinu dana prije smrti, vidio je ----- koji je došao kod njega u stan i fino su razgovarali o svemu, ali mu ----- nikada nije pričao o ovome događaju iz rata. Svjedok je objasnio da je dva puta davao iskaze inspektorima i vršio prepoznavanje po fotografijama.

Na upit optuženog da li poznaje osobu po nadimku ili imenu ----- svjedok je iskazao da takvu osobu poznaje, da je tijekom rata svraćao kod njega u stan i da mu je poznato da je bio zatvoren na Heliodromu, te mu je pričao kako mu je ----- pomogao, ali da mu nije poznato da je taj Po-----bro, odnosno ----- dolazio kod Ha-----me u stan, niti mu je pričao kako bi optuženi slao hranu -----, s time da je spominjao nešto da je optuženi pomogao nekim pritvorenim muslimanima, niti je svjedoku poznato da je optuženi slao pakete hrane po zgradama te navodi da je samo siguran da on nije dobijao pakete.

Sud je prihvatio dio iskaza ovog svjedoka u kojem je potvrdio da je poznavao od 1993. godine osobu sa nadimkom ----, te da sa tim nadimkom nije poznavao bilo koju drugu osobu i da je bez sumnje ta osoba optuženi -----, kao i njegov navod iz istrage da se pričalo kako je ----- pretukao -----, te dio iskaza sa glavnog pretresa u kojem je dodao da su se spominjali uz ----- i neki drugi, pri tome za sud nema nikakvog značaja navod ovoga svjedoka da kada je čuo priče nije pomisli na optuženog, jer to što je svjedok pomislio nema apsolutno nikakvog značenja, a takva konstatacija je sama po sebi suprotstavljena navodu da svjedok iskazuje da je optuženi jedini ----- kojeg je on poznavao. Za sud je uvjerljiv dio iskaza svjedoka u kojem je iskazao da je one večeri prije nego se desio inkriminirani događaj kod njega sjedio do kasno -----, i da je poslije toga otišao u svoj stan, te okolnosti podudarne su sa iskazom svjedoka -----, pa ga sud prihvata istinitim i vjerodostojnim kao i dio iskaza u kojem svjedok navodi da je ujutro vidio otključan stan u kojem nije bio ----- jer je ta činjenica suglasna sa navodom svjedoka ----- da je tijekom noći odveden ----- -- u bolnicu.

Navod svjedoka da mu ----- nije nikada pričao o navedenom događaju, suglasan je sa navodom svjedoka -----, koji je iskazao da ----- ni njemu nije rekao tko mu je ono napravio iako ga je pitao o tome i dokazuje da ----- o navedenom događaju nije htio više pričati nikome, pa ni njima koji su mu bili prijatelji i susjedi. Njegov navod da je otprilike godinu dana prije smrti, vidio ----- koji je došao kod njega u stan i fino su razgovarali o svemu, sud je prihvatio istinitim, a taj je navod doveo u pitanje istinitost navoda svjedoka -----, kako se sa njegovim ocem godinu dana prije smrti nije moglo komunicirati.

Navodi i odgovori ovog svjedoka u vezi sa poznanstva sa -----ro nisu doveli u vezu navedenu osobu sa ----- niti s predmetnim događajem, pa time nije dovedena u pitanje istinitost iskaza svjedoka optužbe.

Svjedok ----- u svom iskazu je naveo da optuženog od ranije ne poznaje i nema s njim nikakvu komunikaciju te da je radio u Mostaru kao kirurg u bolnici do izbijanja sukoba, a to je radio i dalje. Naveo je da se ne sjeća pacijenta ----- i da tu osobu nije poznavao, nakon čega mu tužitelj predočava otpusno pismo koje je potpisano od strane

svjedoka i pozivajući ga da objasni šta je naveo u tom pismu, nakon čega je svjedok naveo da je on prilikom ispitivanja od istražitelja u SIPI potvrdio da se na otpusnom pismu nalazi njegov potpis i faksimil te da se radi o urednoj otpusnici i na njoj nema faksimila, ali da je na otpusnoj listi njegov faksimil. Svjedok je potvrdio autentičnost svog potpisa na otpusnom pismu. U odnosu na predloženo otpusno pismo Regionalne ratne bolnice HVO broj 1277/94 svjedok je naveo da se tu radi o završnoj dijagnozi mnogobrojnih udarnih povreda po tijelu, a pretežito u predjelu glave i grudnog koša i prijelom rebara 9 i 10 sa lijeve strane. Na tom otpusnom pismu je navedeno od koga su povrede nastale, pa naglašava da se to navodi po izjavi pacijenta ili nekoga tko je s njim došao i da to nije utvrđenje samog liječnika. Iz otpusnog pisma evidentno je kako je liječen u periodu od 07.05.do 18.05.1994. godine zbog nanesenih ozljeda. Svjedok je naveo da na otpusnom pismu nije navedeno da je pacijent samovoljno napustio bolnicu, jer bi u tom slučaju on to sigurno notirao i takva je bila praksa u bolnici. Svjedok je kao liječnik objasnio da su takve povrede kod oštećenog mogle nastati i od pada, pri tom navodeći da za razliku od mirnodopskog vremena tada u ratnim uvjetima nije postojala obveza liječnika da u slučaju kada postoji sumnja da je neka osoba povrijeđena od strane druge osobe da se to prijavi policiji. Također je naveo da je osoba po imenu ----- njemu poznata i ona je mogla njega poznavati, jer je kao daktilograf radila na željeznici sa njegovom majkom koja je isto bila daktilograf, ali je siguran da nije dolazila za vrijeme dok je ----- bio u bolnici jer bi se on toga sigurno tada, a i danas sjetio.

Iskaz ovog svjedoka sud je prihvatio istinitim i vjerodostojnim. Svjedok je potvrdio autentičnost i vjerodostojnost otpusnog pisma, dakle, ona je potvrđena od strane liječnika koji je od zadobivenih ozljeda liječio -----, pa je sud navedeno otpusno pismo prihvatio kao osnovu za utvrđivanje tjelesnih ozljeda po vještaku ortopedu.

Svjedok ----- je dao iskaz na zapisnik Županijskog tužiteljstva HNŽ pod brojem: KT 1423/04 od 02.03.2005. godine, pa je isti temeljem čl. 288. st. 2. ZKP FBiH zbog smrti svjedoka pročitao. Da je svjedok u međuvremenu umro sud nalazi utvrđenim uvidom u izvod iz knjige umrlih od 07.07.2014. godine, a uz kojem je navedeno da je umro 27.06.2005. godine. U svom iskazu svjedok je naveo da je 1993. godine sa ženom i djecom stanovao u Mostaru u ulici Moše Pijade broj 36, pa se sjeća datuma 29.06.1993. godine kada se nalazio u Metkoviću da mu je sin javio da bi bilo bolje da ne dolazi u Mostar jer je „gužva“, međutim da je on došao, a već sutradan 30.06.1993. godine da je bio uhapšen i odveden na Heliodrom gdje je ostao do 15.12.1993. godine. Protekom 12 dana od njegovog zatvaranja supruga i djeca su prebačena na lijevu stranu Mostara u naselju Zalik gdje su stanovali. Nakon izlaska iz Heliodroma otišao je kod kuma ----- koji je živio u Splitskoj ulici u Mostaru, a bio je sam jer mu je žena otišla u Švedsku, pa joj se pridružio 28.12.1993. godine, dok je ostavio svjedoku ključeve od stana u kojem je stanovao. Kako nije želio duže da ostane u tuđem stanu, smogao je hrabrosti i početkom 1994. godine otišao u svoj stan, provalio u isti i promijenio bravu na vratima. Stan je bio zapušten, a u stanu nije zatekao svoje stvari, ali je ipak jednu sobu prilagodio potrebama i u tom stanu živio sam i povremeno obilazio i stan svoga kuma. Noću 06/07.05.1994. godine, bio je petak, do 22 i 30 sati je bio kod svog prijatelja -----ića susjeda na istom katu, a onda otišao u svoj stan na spavanje. Nakon dolaska poslije 5 minuta je začuo zvonce na vratima i lupanje te otvorio vrata i vidio dvije osobe koji su vodili dva psa. Prepoznao je ----- zvani ----- i jednog momka ----- koji je s majkom doselio u zgradu u kojoj je on stanovao, a iz kojeg stana je protjeran ----- . Tada je ----- bio u maskirnoj uniformi, na glavi je imao crni šešir dok je u ruci nosio kalašnjikov a za pojasom veliki pištolj. On ga je znao po nadimku ----- i bilo mu je poznato da je prije rata prodavao piće kod „Jagnjeta“ (restoran), ali on s njim nikad nije komunicirao. Čim je ušao ----- ga je gurnuo šakom u lice i rekao mu „balijo“.

Ušli su u prvu sobu koja se nalazi s lijeve strane u kojoj je on do tada gledao televiziju. Tada je ----- uzeo flomaster i na zidu sobe napisao „----- nisu ustaše“ a potom slomio njegove sunčane naočale i nožem pokidao cvijeće koje je raslo u sobi. Potom je ----- uzeo letvu dužine 80 cm i njome ga udario više puta u predjelu leđa i ramena. Potom ga je ----- udario ponovno šakom u predjelu lica nekoliko puta dok je pio rakiju pa ga potom rakijom iz usta polijevao po licu. Bio je ošamućen, ali pri svijesti, pa je pao na parket pridržavajući se rukom za ležaj. Za to vrijeme su oni hodali po stanu, iz novčanika mu uzeli 145 KM, te mu pokazivali prazan novčanik, a iscijepali su osobne dokumente i potvrde iz novčanika, govoreći „balijo tko ti je dao ovoliki stan“.

Potom se ----- popeo na komodu, pretraživao vitrinu, pa kada je on stajao pored komode da je tada Zelenika skočio sa komode, i desnom ga nogom udario u rebra, kojom mu je prilikom slomio dva rebra. U tom momentu je ----- uzeo jednu litrenu flašu u kojoj je bila rakija, pa ga udario njom po tjemenu glave, te ga ostatkom flaše parao po licu. U tom momentu je bio ošamućen, zajaukao je i zaplakao i pao na pod, nakon čega mu je ----- nudio pištolj da se ubije, a za to vrijeme su psi bili u hodniku, pa su ih huškali na njega, a oni su ga trzali za hlače ali nisu bili opasni.

Nakon toga ga je ----- pljuvao po licu, dok je ležao i udario 3-4 puta nogom po leđima, a jednom i po licu. Dok je jaukao oni su ga ponovno udarali, jer nisu htjeli da jauke čuju komšije. Nakon nekog vremena, ----- mu je rekao da donese lavor da opere noge, pa je on ustao jedva hodajući i donio mu lavor sa vodom, pa je on oprao noge i tad vidio svjedokove nove cipele te svoje bacio, a ove obukao. Da su izašli u 01,30 jer je to vidio na satu koji mu je bio na ruci, a tada mu je ----- rekao da se u 09,00 sati javi generalu ----- ispred zgrade. Nakon toga on je otišao kod komšija, koji su ga prebacili u bolnicu gdje je proveo 12 dana. Slikali su mu rebra, i kao dokaz priložio otpusni list Regionalne ratne bolnice HVO br. 1277/94 koji je potpisao dr. Boris Blagojević. Dana 18.05.1994. godine je pobjegao iz bolnice i pridružio se obitelji u Zaliku.

Navod svjedoka ----- da je bio kod prijatelja noću 06/07.05.'94. godine do 22 i 30 sati a onda otišao u svoj stan na spavanje, potvrđuje navod -----, da je upravo tu večer bio kod njega i da stanuju na istom katu. Upravo tu činjenica koju je opisao ----- u svom iskazu od 02.03.2005. godine, da je bio kod susjeda i da je poslije otišao na spavanje, identično je opisao svjedok ----- na glavnom pretresu, potvrđuje vjerodostojnost navoda ----- u tom iskazu. To potvrđuje i da je ----- bio svjestan onoga što govori dajući iskaz 2005. godine, jer inače da nije bio razuman i razborit, ne bi mogao taj događaj ni opisati.

Na vjerodostojnost iskaza svjedoka ----- u pogledu posljedica koji su postupci optuženog imali za njegov tjelesni integritet ukazuje i podatak iz otpusnog pisma koje je 1994. godine sačinio dr. Boris Blagojević.

Jedna od osoba koja je udarala svjedoka bio je „-----“, što je nadimak optuženog -----, a što potvrđuje navod svjedoka -----, koji je iskazao da mu je ----- na vratima kada je on otvorio vrata i pitao ga što mu je bilo rekao “Ubio me -----“ .

Sud zaključuje da, kada se oštećeni tim riječima obratio susjedu -----, jasno je da je ovaj apsolutno znao tko je -----, a iz dokaza na glavnom pretresu proizlazi da -----, koji je zauzeo prostore toplane, upravo zovu ----- . Navodi ----- -- o načinu nanošenja ozljeda i osobama koje su to počinile, u bitnom su potvrđeni u iskazu svjedoka -----, a njegovi navodi o zadobivenim ozljedama su potvrđeni medicinskom dokumentacijom-otpusnim pismom Regionalne ratne bolnice HVO broj 1277/94.

Obrana optuženog je angažirala vještaka medicinske struke dr. Zdenka Ostojića iz podoblasti ortopedije, koji je o vrstama tjelesnih ozljeda kod ----- sačinio je pisani nalaz i mišljenje koji je priloženo kao dokazni materijal, a na glavnom pretresu je ispitan, pa je iskazao da je na raspolaganju imao medicinsku dokumentaciju -otpusni list od 07.05.1994.

godine, uz koji je priložen matični list sa administrativnim podacima i ručno upisanim podacima sa otpusnog lista, iz koje je utvrdio da je oštećeni ----- zadobio tešku tjelesnu ozljedu lijeve strane prsišta sa prijelomom dva rebra(IX i X) i nagnječenje tijela na više mjesta a pretežno glave i prsnog koša, koje su lake prirode. Nabrojani su mnogobrojni krvni podljevi od kosmatog dijela glave do nogu, sa oguljotinama kože na oba obraza, otvor lijevog oka je sužen zbog spuštenosti lijevog kapka koji je s krvnim podljevom. Kod oštećenog je utvrđena bolna osjetljivost prsnog koša na pipanje, a rendgenskim snimkom je utvrđen prijelom IX i X rebra u bočnom dijelu prsnog koša, bez izljevaja tekućine i zraka u prsište, radilo se o najjednostavnijem prijelomu dva rebra. Oštećeni je na pregled došao prinudno povijen u lijevo i naprijed, otežano hodajući. Vještak je iskazao da su sve navedene ozljede mogle nastati od udaranja, a moguće je da nastanu i od pada. Za ozljedu na licu u vidu oguljotine, vještak je iskazao da nije mogla nastati od paranja slomljenom flašom po licu, jer bi posljedica u tom slučaju bila nastanak razderno gnječnih rana što bi zahtijevalo kiruršku obradu rana, što nije učinjeno.

Sud isključuje da su ozljede kod oštećenog ----- nastale od pada, što sud zaključuje iz navoda svjedoka ----- da mu je ----- na vratima rekao da ga ubi -----, dijela iskaza svjedoka ----- da je vidio otiske prstiju na licu -----, a dokaz su i iskazi svjedoka optužbe koji su svjedočili kako im je ----- rekao da su mu ozlijede nanosili ----- i -----, s time što je navodio da je ----- bio glavni. S time u vezi ovaj sud smatra da se navod ----- o porijeklu oguljotina na licu, koji je očigledno pogrešan, može pripisati nanošenju više vrsta udaraca i maltretiranju više od dva sata, sam svjedok navodi da je tada bio ošamućen i pao je na pod, pa se očigledno radi o dijelu događaja kada pojedine radnje nije mogao u cijelosti percipirati, pa ih je vremenom pretpostavio, a mogu se pripisati proteku vremena od nastanka ozljeda i protekom vremena od nanošenja ozljeda do dana davanja iskaza pred tužiteljstvom.

Ovaj sud je nalaz vještaka ortopeda prihvatio istinitim, pouzdanim i vjerodostojnim, jer je sačinjen nakon pregleda medicinske dokumentacije- otpusnog pisma za ----- koje je sačinjeno 1994. godine, čiju je istinitost i vjerodostojnost potvrdio liječnik svjedok Boris Blagojević. Nalaz navedenog vještaka je stručan, dat u skladu sa pravilima nauke i medicinske struke, pa ga sud u cijelosti prihvata.

U odnosu na radnje iz točke 2., u ponovljenom postupku obrana je predložila da se u svojstvu svjedoka ispita svjedok ----- za kojeg je u inicijalnoj optužnici Tužiteljstva BiH stajao navod da je zajedno sa optuženim prema oštećenom ----- vršio nasilne radnje kritične prilike, i ako ----- nije optužen. Takav navod iz optužnice izbacio je mijenjajući optužnicu postupajući tužitelj Županijskog tužiteljstva HNŽ do okončanja dokaznog postupka na glavnoj raspravi, pa točka 2. sadrži samo radnje koje je prema oštećenom činio optuženi -----

Sud je u ponovljenom postupku prihvatio da se ispita svjedok ----- . Interesantno je bilo ponašanje obrane po pitanju ovoga svjedoka. Njega je obrana predlagala i u ranijem postupku nedajući sudu točnu adresu, da bi se onda obvezali sami dovesti svjedoka, pa kada se svjedok na koncu nakon više ročišta pojavio, obrana je odustala od tog svjedoka, navodno zbog njegove bolesti. U ponovljenom postupku obrana je prvo davala netočnu adresu (kao što su netočne/nepotpune adrese davane uglavnom i za sve ostale predložene svjedoke), da bi onda sud poduzeo aktivnosti na pronalasku adrese svjedoka, pa kada isti nakon zaprimanja poziva nije pristupio, određeno je njegovo prinudno dovođenje. Branitelj je vrlo aktivno nastojao da sudu „pojasni“ da je svjedok bolestan (navodno je na dan ispitivanja testiran na covid), i ako za takvo što svjedok nije dostavio apsolutno nikakvu medicinsku dokumentaciju (niti je na takvo što ukazao pripadnicima Sudske policije FBiH-Centar sudske policije u HNŽ prilikom

dovođenja dana 22.10.2021. godine, što proizilazi uz njihove službene zabilješke u spisu Sp-12-03-1069-1/21 od 25.10.2021. godine, pri tom je sam svjedok potvrdio da ga policija nije zatekla na kućnoj adresi, već su kako dalje proizilazi iz službene zabilješke kontakt s njim ostvarili putem telefona).

U svome iskazu svjedok ----- je naveo da ----- poznaje preko oca sigurno od 1988./89. godine, viđao ga je u za vrijeme rata u BiH, isto je izgledao samo je bio mlađi, misli da je imao malo dužu kosu, a uniforme su se nosale. Unatoč navodu svjedoka u odnosu na pitanje branitelja kakvu je je obuću optuženi nosio: „Pa ne znam vjerujte odvjetniče, svi su bili u uniformirani, znači ko je, sad šta su nosili, da li je nosio čizme, patike, ne bi znao sigurno reći. Vjerojatno ne znam patike ili ne znam“, dakle, svjedok nije iskazao nešto sa sigurnošću, branitelj je nastavio s pitanjem: „Je li vam poznato zašto je nosio te patike?“, na što je svjedok očigledno neznajući ništa sigurno u svezi ovoga naveo: “pa ne znam, vjerujte da ne znam to”, nastavljajući da zna da je ranjavan.

Svjedok je dalje naveo da je pred početak hrvatskom i muslimanskog sukoba u Mostaru, stanovao na Tekiji sa majkom, sestrom i pokojnim bratom. Pred sami sukob situacija je bila nepodnošljiva zadnjih 15 dana, znači tu su dolazili ljudi sa snajperima, nosile su se kutije sa municijom, po noći se pucalo, u Bosni je već uveliko pucalo po noći, on i njegova obitelj su bili malobrojni Hrvati u tom dijelu grada, pa je on majki rekao da se odatle maknu. Vidjeli su što se dešava, svaku noć je bila neka pucnjava, ljudi su hodali sa snajperima, straže po zgradama su se organizirale, tako da su oni nekih možda sedam do deset dana prije početka tog zvaničnog sukoba u 05. mjesecu 1993. godine prešli u zapadni dio grada radi sigurnosti. Nakon toga su doselili se doselili u Centar 2, sadašnja Ante Starčevića zgrada, misli da se tad ulica zvala Kolodvorska 36, tu su tri zgrade 34, 36, 38, oni su se doselili u broj 36, srednju zgradu na peti kat, misli da je to bivša adresa Moše Pijade. Ne zna se precizno izjasniti da li je bilo još osoba nadimka ----- . U toj njegovoj zgradi je stanovala obitelj -----je poznao, kao i njegovog mlađeg brata ----- još od prije rata, ----- i ----- nije, kao niti -----.

U zgradi broj 34 je bio ugostiteljski objekt „Zona sumraka“, kod njega nije bilo bunkera jer linija razdvajanja je bila Šantićeva do Mašinske škole, Carinskog mosta i išla ovdje dužinom kako je Neretva, ona je prirodna granica, gore prema silosima, jedino su bili nasipi od vreća. Poznato mu je što se dogodilo -----, ali je to pročitao desetak godina nakon na internetu. Iz kritičnog vremena nema saznanja, jer je u sedmom mjesecu 1993. godine teže ranjen, bio je mrtav petnaest minuta, deset dana je bio na intenzivnoj njezi na aparatima, nakon toga je proveo još dvadeset dana na terapiji ovdje u SKB Mostar, tad se zvala Ratna bolnica Mostar, nakon čega je često išao na liječenje i fizikalne terapije u bolnicu na Firulama u Split, tako da je to stradanje, imajući u vidu i protek vremena, uvjetovalo da se dosta toga ne sjeća. Ne može objasniti zašto je njegovo ime dugo egzistiralo u optužnom aktu, sve što zna o događaju vezanom za ----- proizilazi iz elektronskih medija, on nikada nije upadao u stanove i maltretirao ljude, a za ----- ne zna, a poznato mu je da je u ratnom kaosu bilo po gradu raznih vojski i da se dešavalo svašta, nagledao se svega. Nije nikada čuo priče da je ----- maltretirao --- --, ali ponovo napominje okolnosti svoga ranjavanja, nikada takvo što nije čuo niti od ---- --, ali njega izuzev jedne prilike u 1993. godini nije niti vidio, niti je bio s njim u kontaktu. Poznat mu je -- --, zv. „--“, misli da je on bio u dobrim odnosima sa optuženim i da se snabdijevao hranom preko -----.

Iskaz ovoga svjedoka, zaključuje sud, na bilo koji način ne može dovesti u pitanje sadržaj naprijed obrazloženih dokaza iz kojih za sud nedvojbeno proizilazi da je optuženi počinio radnje iz točke 2. izreke presude. Ovaj svjedok u odnosu na te radnje očigledno navodi da jedina saznanja o stradanju oštećenog ---- -- ima iz elektronskih medija, koja saznanja je dobio nakon desetak godina u odnosu na vrijeme događaja, da on osobno nikada nije upadao u

tuđe stanove i maltretirao ljude, a da li je to radio --- -- nije mu poznato. Prema tome, ovakvi navodi svjedoka ne mogu imati nikakvog utjecaja na stanje postojećih dokaza u odnosu na konkretnog optuženog -- --- (a pri tome bi bilo potpuno apsurdno za očekivati da bi svjedok sam sebe inkriminirao, iz kojeg razloga su potpuno neutemeljene konstrukcije branitelja iz završne riječi koje se svode na tezu da ako kritične radnje po svom kazivanju nije radio ovaj svjedok, nije onda niti optuženi). Svjedok se vrlo detaljno izjasnio o tome da je teško ranjen u 7. mjesecu, pa je nakon 30-ak dana hospitalizacije često išao na liječenje i fizikalne terapije u bolnicu na Firulama u Splitu, što je uvjetovalo da se nakon tog događaja imajući u vidu i protek vremena dosta toga ne sjeća, pa je po stavu suda kod ovakvih navoda svjedoka bilo bespredmetno inzistiranje branitelja da se svjedok izjasni da li je tada u ratnom vremenu čuo da li je -- -- maltretirao -- --, niti kod takvih okolnosti koje su zadesile svjedoka ima ikakvog značenja što se on izjasnio da nije ništa čuo do, kako dalje navodi, trenutka kada je o tome saznao iz elektronskih medija. Nema nikakvog značaja što svjedok navodi da takvo što nije čuo ni od ----- --, ---- sina, kojeg je svjedok poznao od prije rata, pri činjenici da svjedok navodi da je zadnji kontakt s Almirom ----- u 1993. godini, što je očigledno prije kritičnog događaja iz točke 2. koji se dogodio u 1994. godini. Stanje dokaza ne mogu dovesti u pitanje niti navodi ovoga svjedoka koji izražava nesigurnost kakvu je obuču --- nosio, a niti navod da kod nekog ugostiteljskog objekta „Zona sumraka“ na adresi Moše Pijade 34 nije bilo bunkera, kada je mjesto izvršenja djela iz točke 1. izreke bilo u Šantićevoj ulici, a pri tome svi svjedoci koji su pitani u odnosu na te okolnosti (kako je naprijed detaljno obrazloženo), bez izuzetka, navode da su bunker postojali i da su zatvorenici između ostalog dovođeni i na rad na tim bunkerima, a pri tome i sam svjedok --- -- konstatirajući da očigledno branitelj nije iz Mostara navodi da linija razgraničenja vojski nije bila na adresi Moše Pijade gdje je svjedok živio u to vrijeme, već je bila Šantićeva ulica do Mašinske škole, Carinskog mosta i onda je dalje išla dužinom rijeke Neretve.

Stoga, iz prednjih dokaza, sud nalazi utvrđenim da je optuženi počinio radnje opisane u točki 2. izreke, i to da je u noći 6./7. svibnja 1994. godine optuženi ---- -- ušao u stan ---- --, zvan „--“, oca --- --, koji se nalazio u ulici Moše Pijade broj 36 u Mostaru, naoružan i u maskirnoj uniformi, kojom prilikom je nečovječno postupao i nanio oštećenom povrede tjelesnog integriteta, na način da ga je odmah po ulasku u stan, udario šakom u lice, pri tom ga pljujući po licu rakijom iz svojih usta, od kojih udaraca je --- -- pao na parket, da bi za vrijeme dok je ovaj ležao na podu, pretražio mu stan, a zatim ponovno ušao u sobu, gdje se nalazio --- ----, popeo se na komodu pored koje je ovaj stajao, a potom skočio sa iste komode i desnom nogom ga udario u predio rebra uslijed čega mu je slomio IX i X rebro, da bi potom, dok je -- ---- ležao na podu više puta ga pljuvao po licu, te ga tri do četiri puta udario nogom u leđa, uslijed čega je oštećeni trpio bolove, što je sve imalo za posljedicu nanošenje fizičkih povreda i povreda osobnog dostojanstva kod oštećenog ---- ----.

Navode iz predmetne optužnice da je optuženi prilikom ulaska u stan ----- -- nazvao „balijom“, što predstavlja pogrdan naziv, nije sadržavala ranija presuda (i ako takve riječi optuženog opisuje --- --), u odnosu na što se tužitelj nije žalio, pa sud nije našao osnova da u ponovljenom postupku utvrdi i unese u činjenični opis ove navode kojima bi se povećala kriminalna količina radnji optuženog.

Sud je već naveo da se nečovječno postupanje definira kao namjerno djelo ili propust kojim se nanosi teška duševna ili tjelesna patnja, odnosno povreda ili koje predstavlja ozbiljan nasrtaj na ljudsko dostojanstvo (presuda pretresnog vijeća Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju u predmetu protiv optuženih M.N.i V.M., broj IT-98-34-T od 31.03.2003. godine, paragraf 246.). Sud nalazi dokazanim da je optuženi -- -- vršeći radnje iz točke 2. izreke

presude postupio suprotno odredbi čl. 3. st. 1. tč. c) IV. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, koja zabranjuje vršenje prema civilima povrede osobnog dostojanstva, naročito uvredljivih i ponižavajućih postupaka, pljujući rakijom oštećenog --- ---- iz svojih usta dok je on bio u podređenom položaju i bez mogućnosti da se od takvog čina obrani, a dok je ležao pretučen više puta ga je pljuvao po licu. Te povrede osobnog dostojanstva oštećenom je činio dok mu je zadavao višestruke udarce, time nanoseći oštećenom i povredu tjelesnog integriteta, čime je postupao suprotno odredbi čl 3. st. 1. tč. a) IV. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih lica za vrijeme rata od 12.08.1949. godine, koja zabranjuje u svako doba i na svakom mjestu prema civilima vršiti između ostalog i sve povrede koje se nanose tjelesnom integritetu. Sve te radnje prema oštećenom --- ---- imaju karakter nečovječnog postupanja, pri kojima je oštećeni trpio bolove, što je sve imalo za posljedicu nanošenje fizičkih povreda i povreda osobnog dostojanstva, što su sve elementi kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. st. 1. preuzetog KZ SFRJ.

Iz radnji optuženog --- ---- poduzetih prema oštećenim --- ---- i --- ----, za koje je on oglašen krivim ovom presudom proizilazi da se radilo o svjesno poduzetim radnjama kako bi se oštećeni kao civilne osobe teško uvrijedili, ponizili, prestrašili i zlostavljali -čak oštećeni -- -- ---- i fizički, te takve radnje predstavljaju ozbiljan nasrtaj na njihovo ljudsko dostojanstvo, te stoga imaju karakter nečovječnog postupanja prema civilnim osobama. Optuženi je poduzimanjem radnji iz točaka 1. i 2. ove presude vršio ozbiljne napade na psihički i fizički integritet oštećenih, zadavao im bolove, obezvrjeđivao ih dok su mu bili potpuno podređeni, te ih zlostavljao, te na taj način, izvršio ozbiljan nasrtaj na njihovo ljudsko dostojanstvo.

Pri tom sud napominje, da je praksa sudova u BiH i praksa Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju već je davno zauzela stajalište da je premlaćivanje civilnih osoba oblik nasilja kojim se vrše povrede tjelesnog integriteta žrtava, te da u određenim okolnostima s obzirom na kontekst u kojem se radnja dogodila, karakter radnje (u konkretnom slučaju obezvrjeđivanje višestrukim pljuvanjem), te psihičke posljedice tog čina za žrtvu može istovremeno predstavljati i ponižavanje žrtve kojim se vrijeđa njezino osobno dostojanstvo, te da se na taj način krše pravila međunarodnog prava i ostvaruje nečovječno postupanje i nanošenje povreda tjelesnog integriteta kao oblika izvršenja kaznenog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz članka 142. stavak 1. KZ SFRJ.

Prednje radnje, koje je sud našao utvrđenim, optuženi je činio u svojstvu vojne osobe, pripadnika vojske Hrvatsko vijeće obrane (HVO), preciznije kao pripadnik inženjerijskog voda II bojne HVO, tako da je njegova pripadnost II bojni HVO i prisutnost na licu mjesta u Šantićevoj ulici, odnosno na području gradske četvrti Centar II u kojoj je smješten inženjerijski vod navedene bojne HVO, utjecala na mogućnost da optuženi počini radnje iz točke 1., dok je pripadnost vojsci pod čijom je vlašću bio lokalitet na adresi stanovanja gdje je bio ----- (zapadni dio Mostara) upravo utjecala na mogućnost da optuženi počini radnje iz točke 2. u odnosu na nezaštićenog bošnjačkog civila. Status optuženog kao vojne osobe proizilazi iz suglasnih iskaza saslušanih svjedoka kako optužbe tako i odbrane, koji su suglasno iskazali da je on bio jedan pripadnika bojne, a u vrijeme izvršenja radnji je bio u vojnoj uniformi i naoružan, što proizilazi iz iskaza svjedoka oštećenih, te iskaza svjedoka koji o konkretnim događajima znaju po čuvanju, kako je sve naprijed obrazloženo. Da je optuženi u kritično vrijeme bio pripadnik II bojne HVO nije dovedeno u pitanje niti navodima njegovog iskaza koji je dao u svojstvu svjedoka, jer on to potvrđuje. Takav njegov status formalno proizilazi iz materijalne dokumentacije: Osnovni i dopunski VES-VP 1520 od 18.09.1999. godine, Izvješće inženjerijskog voda II bojne HVO za dan 2.12.1993. godine (01524976) i Ukaz o dodjeli dočasničkih činova u oružanim snagama HR Herceg Bosna, Kabinet ministra, Ur broj: 02-01-

95-1, od 06.03.1995. godine, što potvrđuju iskaze saslušanih svjedoka, a u ovom dijelu i iskaz samog optuženog.

U tijeku glavnog pretresa, na okolnost postojanja rata u Bosni i Hercegovine, na okolnost formiranja vojske Armije Republike Bosne i Hercegovine (Armija R BiH) i Hrvatsko vijeće obrane (HVO), te sukoba te dvije vojske, tužitelj je izveo sljedeće formalne materijalne dokaze: Odluka o proglašenju neposredne ratne opasnosti, Službeni list R BiH broj 1 od 9. 04.1992. godine(Dt-3), Odluka o proglašenju ratnog stanja, Službeni list R BiH broj 7 od 20. 06. 1992. godine(Dt-4), Odluka o ukidanju ratnog stanja, Službeni list R BiH broj 50 od 28. 12. 1995. godine (Dt-5), Uredba sa zakonskom snagom o oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, Službeni list R BiH broj 4 od 20. maja 1992. godine(Dt-6), Odluka o formiranju Hrvatskog Vijeća Odbrane, Narodni list HZ Herceg Bosna broj 1 iz septembra 1992. godine(Dt-7). Iz ovih dokaza proizilazi da je u vrijeme izvršenja radnji iz točke 1. i 2. optužnice u Bosni i Hercegovini postojao rat, jer je ratno stanje ukinuto 28.12.1995. godine.

Pored toga, valja podsjetiti da pojedinačno kazneno djelo može biti počinjeno izvan neposredne borbe, te ne mora vremenski ili mjesno koincidirati sa oružanim sukobom, tako da se teritorijom zahvaćenom oružanim sukobom ima smatrati svaka teritorija na kojoj se život ne odvija na način na koji bi se inače odvijao u stanju mira. Pri tome se cijene okolnosti svakog konkretnog slučaja koji su u vezi sa oružanim sukobom, kao što je npr. blizina direktnih borbenih aktivnosti, posebni režimi nametnuti civilnom stanovništvu, kao što je ograničenje i kontrola kretanja i sl..

Što se tiče radnje iz točke 1. izreke presude, koja se dogodila neutvrđenog dana u novembru mjesecu 1993. godine, potpuno je jasno da je u to vrijeme u Mostaru bio sukob između vojski HVO i Armije R BiH započet polovinom 1993. godine, što proizilazi iz iskaza svih ispitanih svjedoka i toj činjenici nema kontradiktornih dokaza, a posebno se precizno izjašnjava svjedok --- ---- koji je naveo da je desetak dana prije zvaničnog otpočinjanja sukoba svaku noć je bila neka pucnjava, ljudi su hodali sa snajperima, straže po zgradama su se organizirale, tako da je njegova obitelj kao jedni od još rijetkih Hrvata koji su ostali na istočnoj strani grada nekih možda sedam do deset dana prije početka tog zvaničnog početka sukoba u 05. mjesecu 1993. godine prešli u zapadni dio grada radi sigurnosti. Sukob je osobito eskalirao počev od 30.06.1993. godine, kada su hapšeno bošnjačko stanovništvo, zatvarano i protjerivano, što navode -----, ističući da su u tome vremenu odvedeni kako --- ----, tako i --- ---- i zatvoreni na Heliodrom, a --- ---- tvrdi da je dana 30.06.1993. godine odveden i njen suprug, dok sama --- ---- tvrdi da je protjerana u 07. mjesecu 1993. godine.

Iz iskaza svjedoka --- ----, a koji je potkrijepljen iskazima svjedokinja ---- --- i -- ---, proizilazi da je on odvođen na radove kao zarobljenik sa Heliodroma u kome je bio do 20.12.1993. godine u Šantićevu ulicu gdje je bila linija razdvajanja vojski HVO i Armije R BiH, a na kojem mjestu je počinjena radnja iz točke 1. izreke. Okolnosti stanja i uvjete rada u Šantićevoj ulici opisuje svjedok ---- --- navodeći da je tu bila prva linija razdvajanja, snajperi su ih mogli vidjeti s obzirom da su položaji HVO-a i Armije R BiH bili udaljeni svega nekoliko metara.

Prema tome radnja iz točke 1. je počinjena na samoj liniji razgraničenja vojski Armije R BiH i HVO, za vrijeme oružanog sukoba između tih vojski u Mostaru, na tom području je stalno djelovano od strane snajperista, pa imajući još u vidu da to nitko od strana ne osporava i da tome nema kontradiktornih dokaza, nema nikakve dvojbe da je radnja iz točke 1. počinjena za vrijeme rata u BiH i oružanog sukoba između navedenih vojski.

Što se tiče radnji iz točke 2. izreke presude, tačno je ono što tvrdi obrana da je Washingtonskim sporazumom od 18.03.1994. godine formalno dogovoreno primirje između vojski HVO i Armije R BiH. Međutim, vidljivo je da se radnja iz točke 2. dešava nepuna dva

mjeseca nakon formalno dogovorenog primirja, ali se tada u okviru rata koji je još postojao u BiH, a vezano za oružani sukob između vojski HVO i Armije RBiH, život još ne odvija na način na koji bi se inače odvijao u stanju mira, još uvijek su postojali posebni režimi nametnuti civilnom stanovništvu, kao što je ograničenje i kontrola kretanja, u okviru kakvog stanja optuženi kao pripadnik vojske HVO koja je kontrolirala zapadni dio grada, upravo i čini radnju iz točke 2., naoružan i u vojnoj uniformi, i to pod uvjetima u kojima je oštećeni --- ---- kao bošnjački civil bio potpuno nezaštićen.

Da su zaista postojali takvi uvjeti proizilazi iz iskaza svjedoka -----

Tako svjedok --- ---- navodi da su u 5. mjesecu 1994. godine saznali preko jedne žene da je otac u bolnici, to je stara kirurgija u Mostaru.

Svjedokinja --- ---- navodi je iskazala da je nakon izlaska njenog muža ---- s Heliograma ona s njim svaki dan izmjenjivala poruke, jer se on nadao da će se brzo i oni iz Zalika (istočni dio grada) vratiti, ali se to otešlo za pet mjeseci. U stanu (u zapadnom dijelu grada) ---- nije nitko dirao, sve do datuma, misli, 07.05.1994. godine, kada se dogodio kritični događaj. U bolnici je proveo 15 dana, slao je poruke po svakome sa lijeve obale da ga se spasi, pa je ona našla sa prijateljima dvije osobe iz HVO-a, kojima su prebacili poruke preko ceste, te ih zamolili da spase ----, što su oni i učinili rekli --- da se spremi i da sutra ujutro ide u šest sati kući. Tako su ga sutra doveli do Šantićeve ulice, on je prešao na njihovu stranu i oni ga prihvatili. Dok je bio u bolnici posjećivala ga je kći --- ----, ali ne i sama ova svjedokinja.

Svjedokinja -- ---- navod kako se njen otac ---- --, vratio u stan u ulici Moše Pijade, da je iz stana povremeno slao poruke preko Crvenog križa, da bi u maju mjesecu 1994. godine, poslao po jednoj ženi poruku da ga spašavaju i da se nalazi u bolnici. Tada se moglo prelaziti s jedne strane na drugu ali uz upisivanje u MUP, pa se ona upisala na spisak u MUP-u i možda 12. ili 13.05.1994.godine otišla je u bolnicu, vidjela ga je svog preplašenog, imao je podljeve i tiho je pričao, samo je govorio da ga kako znaju i umiju odatle izbave.

Iz prednjeg nedvojbeno proizilazi da nije postojala mogućnost normalne komunikacije između stanovnika u zapadnom dijelu sa onima i istočnom dijelu Mostar jer su još bili pod vlašću različitih vojski, tako je obitelj ---- komunicirala preko nekih žena i poruka Crvenog križa, kretanje je bilo izuzetno ograničeno, posebno za muško stanovništvo što je jasno iz načina kako je - ----- konačno uspio preći na istočnu stranu i sastati se s ostatkom obitelji, bošnjačko stanovništvo je u zapadnom dijelu grada pod vlašću vojske HVO živjelo u strahu što proizilazi iz činjenice da je - ----- sav preplašen tražio da ga kako znaju i umiju odatle izbave.

Ovakvo stanje života civila je postojalo u vrijeme izvršenja radnje iz točke 2. i vezano je za oružani sukob vojski HVO i Armije R BiH, unatoč činjenici da je nepuna dva mjeseca prije izvršene radnje iz točke 2. formalno dogovoreno primirje. Činjenica da je optuženi bio pripadnik HVO-a, dakle, vojske pod čijom je vlašću bio lokalitet na adresi stanovanja gdje je bio - ---- (zapadni dio Mostara) i gdje se dešava radnja iz točke 2., upravo je utjecala na to da optuženi, naoružan i u uniformi, počini takve radnje u odnosu na nezaštićenog bošnjačkog civila, koje radnje na način kako su izvršene ne bi mogao bez odgovornosti počinuti bez postojanja stanja i okolnosti izravno vezanih za oružani sukob i postojeći rat.

Prema tome, ovaj sud je našao utvrđenim da su radnje iz točke 1. i 2. optužnice počinjene za vrijeme rata u BiH i oružanog sukoba vojski Armije R BiH i HVO, koji sukob nije bio međunarodnog karaktera.

Ovaj sud nalazi utvrđenim da su oštećeni ----i----- imali svojstvo civilnih osoba u skladu sa čl. 3. st. 1. IV. Ženevske konvencije o postupanju sa civilnim osobama od 12. augusta 1949. godine. Naime, iz njihovih iskaza, koji su suglasni iskazima svjedoka i-----
- a koji u pogledu statusa civilnih osoba nisu dovedeni u pitanje bilo kojim drugim izvedenim dokazom, jasno proizilazi da su oni bili civilne osobe u vrijeme počinjenih inkriminacija, odnosno, radnje izvršenja kaznenog djela poduzete prema njima kao civilnim osobama. S

obzirom na takav njihov status, oni su uživali zaštitu u skladu sa navedenom Ženevskom konvencijom.

Naime, iz iskaza navedenih svjedoka koji se iskazi u ovom djelu podudaraju i dopunjuju, te kojima je sud u tom dijelu poklonio vjeru, proizlazi da je u inkriminirano vrijeme na području Mostara postojao sukob između ARBiH i HVO, da su oštećeni bili civilne osobe, te da su inkriminirane radnje prema ---- ----- poduzete u vrijeme kada je kao zarobljenik u Heliodromu (koji je bio pod kontrolom HVO) bio sa drugim zatvorenicima doveden na radove u Šantićeve ulicu u Mostaru, koja je po svjedočenju i svjedoka optužbe i obrane koji su o tome svjedočili bila linija razdvajanja između navedenih vojski, dok su radnje prema ---- ----- vršene nakon što je kao civilna osoba pušten iz Heliodroma, vratio se u svoj stan u područje grada Mostara pod kontrolom HVO, u kojem je živio prije zarobljavanja, a nije sudjelovao neposredno u neprijateljstvima, što su posvjedočili osim članova njegove obitelji i svjedoci -- ---- -, -----.

Sud je nedvojbeno utvrdio da postoji uzročna veza između oružanog sukoba i inkriminiranih radnji optuženog. Naime, iz navedenih dokaza jasno je vidljivo da je optuženi ----- u vremenskom periodu obuhvaćenom inkriminacijom bio pripadnik II bojne HVO. Jasno je da je postojanje oružanog sukoba i prisutnost optuženog u svojstvu pripadnika II bojne HVO u suštinski presudno i utjecalo na sposobnost optuženog da počini predmetne zločine, kao i da zločin uopće ima oblik kakvim je počinjen. Optuženi ----- je, kao pripadnik II bojne HVO bio svjestan postojanja oružanog sukoba i okolnosti u kojima se nalazio, stekao je osjećaj dominiranja na navedenom prostoru kvarta Centar II i Šantićeve ulice pod vlašću HVO-a, te osjećaj odsutnosti bilo kakve odgovornosti u postupanju prema civilima bošnjačke nacionalnosti, s obzirom da je otvoreno demonstrirao nadmoć i da je imao kontrolu nad civilima-žrtvama. Na taj način mogao je i ostvariti inkriminacije za koje je oglašen krivim, bez straha od posljedica i odgovornosti, koju bi sigurno snosio u okolnostima odsutnosti oružanog sukoba i rata. Stoga, sud je utvrdio uzročnost između oružanog sukoba i inkriminiranih radnji koje je počinio optuženi, jer ih je činio kao vojnik vojske HVO prema civilnim bošnjačkim osobama koje su se našle pod vlašću te vojske, pod okolnostima koje je mogao bez ikakve odgovornosti vršiti jedino u okolnostima rata i oružanog sukoba.

Optuženi je imao svijest o djelu i o svim okolnostima događaja kao cjelini, bio je svjestan da su -----i----- bošnjačke civilne osobe. Optuženi je znao da civili moraju imati zaštitu, jer postoji dužnost da se civilne osobe štite, a da je drugačije ponašanje suprotno opće prihvaćenim društvenim vrijednostima koje važe uvijek i na svakom mjestu, pa je tako znao da je zabranjeno nečovječno postupanje, povreda tjelesnog integriteta civila i povreda osobnog dostojanstva civila. Optuženi je postupao u takvim okolnostima koje su mu omogućavale dominaciju nad žrtvama nemoćnim da pruže otpor i da se zaštite, pa su poduzete radnje iz obje točke izreke produkt svijesti optuženog o djelu i volje da takvo djelo izvrše. Optuženi je imao svijest o svome djelu, pri tome je znao da radnjama nečovječnog ponašanja, nužno stvara posljedicu u vidu fizičkih i psihičkih bolova i straha kod oštećenog -----, te posljedicu nanošenja fizičkih povreda i povreda osobnog dostojanstva kod oštećenog ----- ----, ali je htio takvu posljedicu, iz čega proizlazi pouzdan zaključak da je optuženi djelo počinio sa direktnim umišljajem, svjestan svih okolnosti svoga djela, te posljedica, te htijući isto.

Na temelju svih dokaza koji su izvedeni, te iz razloga koji su obrazloženi, ovaj sud smatra da da su se u radnjama optuženog ----- opisanim u točkama 1. i 2. izreke presude stekla sva bitna objektivna i subjektivna obilježja kaznenog djela koje mu je stavljeno

na teret, pa je ovaj sud našao utvrđenim da je optuženi radnjama opisanim u izreci presude počinio kazneno Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142. stavak 1. preuzetog KZ SFRJ, te ga je za to djelo sud oglasio krivim.

Ovaj sud je uzimajući u obzir od opću svrhu kažnjavanja propisanu člankom 33. KZ SFRJ i pravila za odmjeravanje kazne predviđena člankom 41. KZ SFRJ, pri odmjeravanju kazne cijenilo i uzeo u obzir sve okolnosti i optuženom izrekao zatvorsku kaznu u vremenskom trajanju kako je to navedeno u izreci ove presude. Pri tom je sud ocijenio objektivnu težinu počinjenog kaznenog djela, te sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, smatrajući da je izrečena kazna zatvora od 3 (tri) godine adekvatna težini djela, te da će se sa istom postići svrha kažnjavanja.

Kod ocjene objektivne težine kaznenog djela sud je imao u vidu da se djelo sastoji od protupravnih radnji izvršenih prema dva civila, jedno 1993., a drugo 1994. godine, da je djelo učinjeno prema zatočenom civilu -----, koji nije imao nikakve zaštite i radi se o kategoriji osoba koje su u konkretnom slučaju bile posebno ranjive, u stalnom strahu za svoju sigurnost i neizvjesnosti, te civilnoj osobi -----, koji je ranije bio zatočenik i otpušten iz zatočenja i koji se nalazio u svom stanu u Mostaru, a nije dao nikakvog povoda za izrazito bešćutno ponašanje optuženog.

Sud je kao otežavajuću okolnost imao u vidu i da je optuženi i ranije osuđivan Presudom Suda Bosne i Hercegovine broj S1 1 K 009124 12 Kri, pravomoćna dana 22.09.2016. godine, zbog kaznenog djela Zločin protiv čovječnosti iz čl. 172. st. 1. tč. h) Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 6 (šest) godina- na izdržavanje kazne stupio dana 24.02.2017. godine, kaznu još uvijek izdržava u Zavodu za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera BiH, dakle, već je osuđen za djelo iste vrste kao što je i konkretno.

Međutim, sud nalazi da se oba djela kako ono zbog koga je već pravomoćno osuđen, tako i konkretno počinjeno za vrijeme rata u BiH, pa je od izvršenja oba djela prošlo preko dvadeset i pet godina. U tome vremenu od preko dvadeset i pet godina, optuženi više nije činio druga kaznena djela, niti je pružen dokaz bilo kakvog njegovog asocijalnog ponašanja, dakle, okrenuo se društveno prihvatljivom ponašanju. Sud je pri tom imao u vidu stariju životnu dob osuđenog, koji je 70% vojni invalid, bolestan, sa PTSP-om i trajno promijenjenom ličnošću i nezaposlen, radi čega je imajući u vidu ove okolnosti koje se odnose na ličnost i ponašanje optuženog u vremenu koje je uslijedilo nakon počinjenja djela sud olakšavajuće okolnosti na strani optuženog cijeni kao osobito olakšavajuće okolnosti. Stoga, sud je ocijenio da je izrečena kazna zatvora u trajanju od 3 (tri) godine dovoljna promatrajući sa aspekta zakonom predviđene svrhe kažnjavanja iz čl. 33. preuzetog KZ SFRJ, da se utječe na jačanje morala i razvijanje društvene odgovornosti i discipline građana, da se utječe na počinitelja, kao i na ostale da ne čine kaznena djela.

Temeljem članka 202. stavak 4. Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH optuženi je oslobođen plaćanja troškova kaznenog postupka iz članka 199 .stavak 2. točka a) do h) tog zakona i isti padaju na teret proračunskih sredstava, dok temeljem članka 204. Zakona o kaznenom postupku Federacije BiH, nagrada i nužni izdaci branitelja po službenoj dužnosti će se isplatiti iz sredstava suda, jer je nesporno da je optuženi nezaposlen i lošeg materijalnog stanja, iz čega sud zaključuje da isti nije u mogućnosti snositi troškove kaznenog postupka, a da ne dovede u pitanje svoje izdržavanje.

Oštećeni ----- je izjavio da postavlja imovinskopravni zahtjev, ali ga nije opredijelio do okončanja glavne rasprave, tako da podaci u kaznenom postupku ne pružaju

osnov niti za potpuno, niti za djelomično odlučivanje o istom, pa je oštećeni temeljem čl. 212. st. 3. ZKP FBiH upućeni na parnicu, dok -----, supruga -----, nije uopće postavila imovinskopravni zahtjev.

Radi svega naprijed navedenog, odlučeno je kao u izreci presude.

Zapisničar:
Adisa Špago

Predsjednik vijeća:
Daniela Dalipagić Rizvanović

PRAVNA POUKA: Protiv ove presude dopuštena je žalba Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine, koja se podnosi putem ovoga suda u roku od 15 (petnaest) dana, računajući od dana prijema iste.

Oštećeni presudu može pobijati samo zbog odluke suda o troškovima kaznenog postupka i zbog odluke o imovinskopravnom zahtjevu.